NEMZETKÖZI SZEMLE

A tartalomból:

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front politikai programja

WALTER LIPPMANN

Az Egyesült Államok vonuljon vissza Vietnamból Ausztráliába

JEAN-SURET CANALE

A „harmadik világ" országait segítő és velük együttműködő politikáért

XI. ÉVF. 12. SZÁM • 1967 DECEMBER

NEMZETKÖZI SZEMLE

XI. évf. 12. sz. 1967. dec.

TARTALOMJEGYZÉK

A cél: a kommunizmus — — — — — — — — — 1
(Izvesztyija)

OLIVIER TODD: Út óra Pham Van Donggal — — 5
(Le Nouvel Observateur)

Az amerikaiak defenzívában — — — — — — — 12
(Le Monde)

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front politikai programja — — — — — — — — — — 14
(France Nouvelle)

WALTER LIPPMANN: Az Egyesült Államok vonuljon vissza Vietnamból Ausztrállába — — — — 31
(International Herald Tribune)

JEAN LE LAGADEC: A francia parasztok haragja 35
(l'Humanité Dimanche)

ALFRED RUSCHITZKA: Az osztrák kormány és az Európai Gazdasági Közösség — — — — — — 39
(Weg und Ziel)

ARNAUD DE BORCHGRAVE: „A század szégyene": gazdagok és szegények — — — — — — 43
(Newsweek)

JEAN SURET-CANALE: A „harmadik világ" országait segítő és velük együttműködő politikáért — 47
(Cahiers du Communisme)

GEORGES GIRARD: A portugál kolonializmus arculata — — — — — — — — — — — — — 64
(France Nouvelle)

LUIGI LONGO nyilatkozata kommunista vezetőkkel folytatott tárgyalásairól — — — — — — — 67
(l'Unità)

G. MIRSZKIJ: „Az igazság órája" az Arab Keleten 73
(Novoje Vremja)

ESEMÉNYEK NYOMÁBAN — — — — — — — — 78
Albert-Paul Lentin: Guevara gyozelme. * *Nicholas von Hoffman* és *Jim Hoagland:* Amerikai fiatalok tüntettek az „oreg emberek háborúja" ellen.

KÖNYVISMERTETÉS — — — — — — — — — 82
A. Beljajev: A forradalom és az irodalom (I. I. Anyiszimov: „A világirodalom új korszaka", Moszkva 1967). * *M. Baturin:* Figyelemreméltó konyv (James P. Warburg: „The United States in the Postwar World: A Critical Appraisal". London 1966.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK TARTALOMJEGYZÉKÉBŐL — — — — — — — — — — — — 89

NEMZETKÖZI ESEMÉNYNAPTÁR — — — — — — 91

A „NEMZETKÖZI SZEMLE" 1967-ES ÉVFOLYAMÁNAK TARTALOMMUTATÓJA — — — — — — — 93

SZERKESZTI
A SZERKESZTŐ
BIZOTTSÁG

•

FELELŐS KIADÓ
A KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
IGAZGATÓJA

•

KIADJA
A KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
(BUDAPEST,
V., STEINDL IMRE U. 6.)

•

SZERKESZTŐSÉG:
(V., STEINDL IMRE U. 6.)
TELEFON: 110—697

•

KIADÓHIVATAL:
VI., RÉVAY U. 16.

Terjeszti a Kossuth Könyvkiadó és a Magyar Posta. Előfizethető a kiadóhivatalban és a Kossuth Könyvkiadó megyei és kerületi kirendeltségeinél. Csekkszámlaszám 01.915.003-K 95. Továbbá a Posta Központi Hírlapirodánál (Bp., V., József nádor tér.) és bármely postahivatalnál.

Előfizetési díj: negyed évre: 8,— Ft, félévre: 16,— Ft, egész évre: 32,— Ft.

Csekkszámlaszám: egyéni 61 237, kozulleti 61 066, vagy átutalás az MNB 8. sz. folyószámlájára. Egyes szám ára: 3,— Ft.

Lapunk régebbi példányai kaphatók a Posta Kozponti Hirlapiroda ujságboltjában: Budapest, V., József Attila u. 3. es a Kossuth Könyvkiadó megyei és kerületi kirendeltségeinél.

Megjelent 24 700 példányban.

Az utolsó kézirat 1967. XI. 13-án érkezett a nyomdába.

67.04545/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest. F. v.: Bolgár Imre

ИЗВЕСТИЯ СОВЕТОВ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ СССР

Az *Izvesztyija*-nak, a szovjetek kozponti lapjának 1967. november 11-i számából.

A cél: a kommunizmus

Maradandó emlékű, nagy örömünnep volt a szovjet hatalom 50. évfordulója. A jubileumot velünk együtt ünnepelték a szocialista országok népei, a testvérpártok, a világ munkásai, a nemzeti szabadságért és függetlenségért küzdő harcosok s a haladó emberek mind az öt földrészen.

Az évfordulón emlékezetünkben felelevenednek az eltelt fél század hétköznapjai és ünnepnapjai, az átélt kemény megpróbáltatások és örömök, feléled bennünk az elszenvedett veszteségek fájdalma és a kivívott győzelmek ujjongó öröme.

A szovjet embereket és külföldi barátainkat nagy megelégedéssel töltötték el fél évszázad alatt elért óriási eredményeink s jövőnk lelkesítő távlatai, amelyeket Brezsnyev elvtárs, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára tárt fel „A szocializmus nagy győzelmeinek öt évtizede" című beszámolójában az SZKP Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének és az OSZSZSZK Legfelsőbb Szovjetjének a Kremlben, a Kongresszusi Palotában megtartott ünnepi ülésén. Jogosan fogott el a büszkeség bennünket, amikor az ülés külföldi vendégei Október vívmányainak nemzetközi jelentőségéről beszéltek.

Pártunk és népünk rettenthetetlenül haladt előre a járatlan úton és építette az új világot. Ma, a fejlett szocialista társadalom magaslatáról nézve már egészen világosan látjuk, hogy „a Nagy Forradalom öt évtizede egy nagy nép nagy útját testesíti meg". Az SZKP KB, a Legfelsőbb Szovjet és a Minisztertanács felhívásának e megállapítása egy olyan belső lényeget fejez ki, amelyet minden szovjet ember felismer.

A szovjetország ellenségei nem képesek megállítani a történelem menetét, s a világ kommunista átalakulásától rettegve, erőnek erejével kisebbíteni próbálták a nagy jubileum jelentőségét. Az imperialista propaganda semmiféle félrevezetéstől, rágalomtól és hazugságtól nem riadt vissza. De mint már annyiszor a múltban, ezúttal is kudarcot vallott. Felsültek ideológiai ellenségeink, akik hosszú hónapokig készültek az általános támadásra. A világközvélemény kellően méltatta a szocia-

lizmus nagy győzelmeit, s az Októberi Forradalom 50. évfordulója valóban világtörténelmi jelentőségű esemény lett.

Az oroszországi proletáriátus és lenini pártja 1917. évi hőstettével eltemette a kapitalizmus örökkévalóságának és világuralmi „küldetésének" legendáját. A Nagy Október évezredes reményeket váltott valósággá, s érzékelhető történelmi formába öltöztette a proletár himnusz bátor harci felhívását:

A múltat végképp eltörölni
Rabszolgahad, indulj velünk!
A Föld fog sarkából kidőlni,
Semmik vagyunk, s minden leszünk!

Pártunk és a szovjet emberek az új társadalom felépítésével gyakorlati választ adtak arra a kérdésre, hogy mi a szocializmus és mit hoz a dolgozó népnek. Semmihez sem fogható az a büszkeség, amit akkor érzünk, amikor elértük célunkat. Egy bátor terv véghezvitelénél semmi sem okoz nagyobb örömet. A Nagy Október elérte célját. Országunkban megszűnt a kizsákmányolás. A dolgozók örökre kivívták a termelési eszközök közös tulajdonának jogát és azt a jogot is, hogy az ember társadalmi megbecsülésének és jólétének kizárólagos mércéjéül tegyék meg a munkát. Népünk céljául tűzte ki, hogy megteremti a szocialista termelést, s erejét nem kímélve kovácsolta a modern ipart. A falun gépesített szocialista termelés váltotta fel a kis parasztgazdaságokat. Megteremtődött soknemzetiségű hazánk népeinek kemény ötvözete, s népeink testvéri egysége egyre gazdagabban gyümölcsözik.

Országunkban, ahol a forradalom előtt a lakosság 76 százaléka írástudatlan volt, nemcsak hogy teljesen megszűnt az analfabetizmus, hanem ma már húszmilliónál több ember rendelkezik közép- és főiskolai képzettséggel, a tanulók száma pedig 60 millió körül mozog. A szocializmus nem a legendában, hanem a reális valóságban hajtotta végre Prométheusz hőstettét, s megszerezte a tömegek számára a tudás tüzét.

Országunk rohamos fejlődését mintha egy társadalmi energiával töltött csodálatos akkumulátor táplálná, amely, miközben hatalmas erővel hozza mozgásba a népet, nem hogy kimerülne, hanem inkább még feltöltődik. Ez az akkumulátor — maga a szocialista rendszer, amely legjobban felel meg az ember alkotó természetének, a legtökéletesebb összhangban van azzal az örök emberi törekvéssel, hogy a jövő szavára hallgatva, újra meg újra túlhaladjuk azt, amit már elértünk. „Nagy ünnepünkön nemcsak a már véghez vitt nagyszerű tettekre gondolunk, hanem a még ránk váró nagy feladatokra is", mondotta L. Brezsnyev az SZKP Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének és az OSZSZSZK Legfelsőbb Szovjetjének ünnepi ülésén.

Célunkul tűztük ki, hogy felépítjük a kommunista társadalmat, és fel is fogjuk építeni. Ez a szovjet nép akarata. Ezt fogadta meg a szovjet nép. Ez az emberiséggel szemben fennálló történelmi kötelezettségének formulája. Mindez tudományos előrelátáson, a marxista—leni-

nista párt minden vonatkozásban kimunkált akciótervén alapul. A párt tudományos politikája, amely a céltudatos társadalmi alkotó tevékenység leghaladóbb „technológiája", a társadalmi élet valamennyi szféráját átfogja.

A kommunizmus döntő győzelmének fő színtere a gazdaság volt és marad. A párt a népgazdasági tevékenységet magas minőségi mutatók elérésére orientálja. Különleges figyelmet fordít a tudományra, az új technikára, a tervezés és a gazdasági irányítás tökéletesítésére, a természeti erőforrások ésszerű felhasználására.

A kommunizmus építésének valamennyi — gazdasági, társadalmi-politikai és szellemi — szférája szorosan összefügg egymással. A kommunizmus végleges győzelme szempontjából fontos, hogy a munkatermelékenység emelkedésével párhuzamosan megszűnjenek a lényeges különbségek a szellemi és a fizikai dolgozók között, s a gazdasági fellendüléssel együtt járjon a város és a falu közeledése, továbbá a szocialista demokrácia továbbfejlesztése, s a tömegeknek a társadalmi ügyek intézésébe való bevonása a nép kulturális felemelkedésére, a dolgozók kezdeményezéseinek és alkotó tevékenységének fejlesztésére, a társadalmi és a munkafegyelem erősítésére épüljön.

Mindegyik társadalmi csoportnak alkotó szerepe van ebben. Az összes társadalmi csoport együtt egy olyan magasrendű társadalmi kooperációt alakít ki, amilyet még nem ismert a történelem. A hős munkásosztálynak s a tudósoknak és a műszaki dolgozóknak mindent el kell követniük, hogy a tudományos-technikai forradalom maximális lendületet vegyen nálunk és gyors ütemben haladjon előre. Kolhozparasztjaink, szovhozdolgozóink és mezőgazdasági szakembereink még ésszerűbb gazdálkodással biztosítani fogják az ország élelmiszer- és nyersanyagkészleteinek bővítését s az eljövendő kommunista bőség feltételeinek megteremtését. Pártunk és népünk biztosra veszi, hogy a szovjet értelmiség becsülettel el fogja látni a tudományos és kulturális haladás hallatlanul megnövekedett feladatait s a tömegek nevelésének feladatait is.

Hősi múltunk a harcosok és az építők nemzedékeinek folytatólagosságát testesíti meg. Ez a folytatólagosság, avagy, Lenin kifejezésével élve, „az előző és a következő forradalmárok" közötti kapcsolat — éltető történelmi erő marad ma is, és jelentősége a jövőben sem lesz kisebb. Az ifjúság energiája és lelkesedése, amelyet fiataljaink adnak bele munkájukba, a kommunizmus építésébe, egyre észrevehetőbben párosul az új nemzedék egy másik sajátosságával, azzal, hogy ez a nemzedék teljes mértékben élt a szocialista vívmányokkal, amelyek utat nyitottak a tehetségek előtt, s tudással vértezték fel az embermilliókat.

Békére számítva alakítottuk ki terveinket, amelyek azonban, tudományos tervek lévén, pontosan számolnak a reális helyzettel, azzal, hogy még létezik az imperializmus, s ebből következően fennáll a háborús veszély is. Pártunk ezért fáradhatatlanul gondot fordít az ország védelmi képességének további növelésére. A félelmetes haditechnikával felszerelt szovjet katonák éberen őrzik a haza határait és a világbékét.

A szocializmusért vívott harcunk története szerves kapcsolatban van a kommunista párt tevékenységével. A párt biztosítja a szovjet társadalom megbonthatatlan eszmei-politikai egységét, figyelembe veszi a kommunizmust építő óriási sereg egyes társadalmi és nemzeti osztagainak érdekeit, s ezeket harmonikusan egyezteti.

Lenini pártunk a századfordulótól, amikor még csak szétforgácsolt marxista körök működtek Oroszországban, hosszú utat tett meg napjainkig. Még 1917-ben is csupán 350 000 tagja volt, mai taglétszáma pedig már eléri a 13 milliót. A győzelem lenini tudományával felvértezett SZKP a kommunizmus építésének bonyolult problémáit oldotta és oldja meg, szervezi az egész nép kommunista alkotó tevékenységét, és segít a társadalom minden tagjának megtalálni helyét az életben.

Pártunk kivívta a nép határtalan bizalmát. Nagyra tartja ezt a bizalmat, s a nép érdekein kívül más érdeket nem ismer. Ez a nagy egység a biztosítéka győzelmeinknek. Senki és semmi nem állíthat meg bennünket a történelmi célunkhoz, a kommunista társadalom felépítéséhez vezető utunkon.

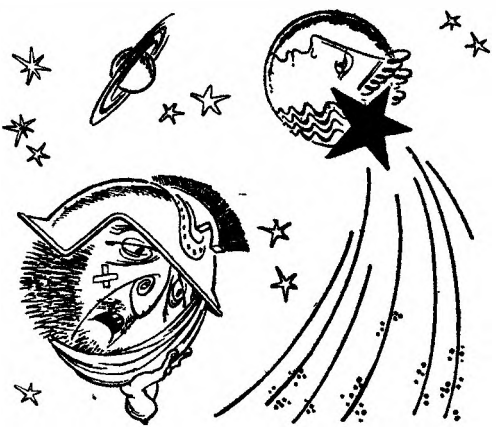

Mars, a háború istene: Különös, az oroszok a Venusra küldtek rakétát, s az megint belémtalált.

(G. Oganov rajza a szovjet *Za Rubezsom*-ban.)

le nouvel
OBSERVATEUR

A francia baloldali polgári hetilap
1967. november 15—21-i számából.

OLIVIER TODD:

Öt óra Pham Van Donggal

Olivier Todd, lapunk különtudósítója, három nappal azelőtt készítette ezt az interjút Pham Van Dong miniszterelnökkel, hogy Johnson elnöknek az észak-vietnami vezetőkhöz intézett hangzatos felhívása elhangzott.

Az alatt az öt óra alatt, amelyet Pham Van Dong, a Vietnami Demokratikus Köztársaság miniszterelnöke beszélgetésünknek szentelt, s miközben magam előtt láttam világoszöld, félig civil, félig katonai jellegű öltönyében, magas alakjával, magas homlokával, mélyen ülő szemével, barna bőrével és hosszú, vékony ujjú kezével, gyakran eszembe jutott, hogy egy Goya kellene ide, aki méltóan lefesthetné.

Tiszta hangja, amelyen kissé éneklő hangsúllyal ejti a franciát, megragadó és kellemes, de őt hallgatva az ember mégis nagyon jól érzi, hogy Pham Van Dong az elvek vagy a munka tekintetében hajthatatlanul szigorú ember lehet. 61 éve nemigen látszik meg rajta, s egész személyiségéből valami módszeres realizmus benyomása árad, amely azonban nem zárja ki a romantikus tartalmat. Talán világosabban ki tudom fejezni ezt a benyomásomat, ha egyszerűen elmondom, hogy Pham Van Dong gyakran használja ezt a szót: „lelkesítő", anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben is lelkesnek vagy izgatottnak látszana.

Pham Van Dong valaha történelemtanár volt. 1925-ben csatlakozott Ho Si Minh-hez Kantonban. Hét évet töltött Poulo Condor börtönében, s élete felét, 32 évet a politikai harcnak vagy a háborúnak szentelte.

Tagja a párt politikai bizottságának, vagyis a VDK legszűkebb, központi irányító szervének, amelyben ragaszkodnak a kollektív vezetés elvéhez. Pham Van Dong miniszterelnökként a kormányt képviseli ebben a szervben, amelynek rajta kívül leginkább „előtérben álló" tagjai még Le Duan, a párt teoretikusa és a főváros pártszervezetének első titkára, Giap tábornok, honvédelmi miniszter, Trinh külügyminiszter és Csinh, a nemzetgyűlés elnöke

Kérdés: Miniszterelnök Úr, mi az ön véleménye a Hanoi elleni bombatámadások újrakezdéséről?

Válasz: Előre láttuk, hogy ez bekövetkezik. További támadásokra is számítunk még. Ha az amerikai repülőgépek visszatérnek, méltó fogadtatásban lesz részük.

Kérdés: Mi a véleménye Goldberg legutóbbi javaslatáról, amely arra irányult, hogy vigyék a vietna-

mi háború kérdését az ENSZ elé?

Válasz: Mindig is azt hangoztattuk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete ne foglalkozzék a vietnami kérdéssel, mert az a véleményünk, hogy ez a szervezet az Egyesült Államok eszköze.

Kérdés: Kitart-e a VDK kormánya még ma is a mellett a négy pont mellett, amelyet Önök 1965. április 8-án meghirdettek?

Válasz: Igen.

Kérdés: Miért? Nguyen Duy Trinh-nek, a VDK külügyminiszterének 1967. január 28-i nyilatkozata óta sok találgatás folyik azzal kapcsolatban, mit akart mondani ezzel a mondattal: „Ha az Egyesült Államok valóban tárgyalásokat kíván, mindenekelőtt feltétel nélkül meg kell szüntetnie a bombázásokat és a VDK elleni összes egyéb háborús cselekményeket." Ebben a mondatban a „feltétel nélküli" kifejezés adott alkalmat sok találgatásra és fejtörésre.

Válasz: Ez a követelés természetes és világos, ha az amerikai fenyegetőzésekkel, nyomással és zsarolással vetjük össze. Az Egyesült Államok minden eszközzel arra törekszik, hogy elfogadhatatlan feltételeket kényszerítsen ránk. Az Egyesült Államok igazságtalan és bűnös háborút robbantott ki a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen, s ezzel mélységes felháborodást váltott ki a világnak csaknem minden népéből. Az Egyesült Államoknak feltétel nélkül véget kell vetnie ennek a háborúnak. Mi a magunk részéről semmiféle feltételt nem fogadunk el. A vietnami nép büszke nép. Soha nem lesz hajlandó tárgyalni, amíg bombázzák vagy amíg bombákkal fenyegetik.

Kérdés: Miben állna a háború „feltétel nélküli megszüntetése"?

Válasz: Hogy milyen formát ölthetne a háború feltétel nélküli beszüntetése? Ez fontos kérdés, amelyet az adott pillanatban közelebbről is meg kell majd vizsgálni. Mindenesetre a háború beszüntetésének világosan és egyértelműen kell megtörténnie.

Kérdés: Tekintettel az esetleges tárgyalásokra, miért ragaszkodnak Önök olyan szigorúan a „négy ponthoz"?[1]

Válasz: Ami ezt a négy pontot illeti, amelyet a VDK elleni amerikai agresszió kezdetén fogalmaztunk meg egy nyilatkozatban, sokak számára világos, hogy ez az alapja a vietnami probléma politikai rendezésének. Ezek a pontok a Vietnammal kapcsolatos 1954-es genfi egyezmény rendelkezéseinek lényegét tükrözik, s a vietnami nép sérthetetlen nemzeti jogainak elismerését fejezik ki. Számunkra és a világ népei számára ez elvi kérdés. Erre előbb-utóbb magának az Egyesült Államoknak is elkerülhetetlenül rá kell ébrednie.

---

[1] Hanoi négy pontja a következő:

1. A vietnami nép nemzeti jogainak elismerése, az amerikai csapatok kivonása és az Észak-Vietnam elleni támadások megszüntetése.

2. Addig is, amíg meg nem valósul Vietnam újraegyesítése, tiszteletben kell tartani az 1954-es genfi egyezmény katonai intézkedéseit.

3. Dél-Vietnam helyzetét magának a dél-vietnami népnek kell rendeznie, összhangban a Nemzeti Felszabadítási Front programjával.

4. Vietnam újraegyesítését békés eszközökkel, külföldi beavatkozás nélkül kell megvalósítani.

Kérdés: Miniszterelnök Úr, Ön az 1965. április 8-án meghirdetett négy pont közül az elsőben azt hangoztatta, hogy „az Egyesült Államok kormányának ki kell vonnia csapatait". Azonnali kivonulásra vagy fokozatos visszavonulásra gondolt? Az Önök számára a kivonulás előfeltétele, „sine qua non"-ja a tárgyalások megkezdésének?

Válasz: A négy pont természetesen magában foglalja, hogy Dél-Vietnamból ki kell vonni az amerikai erőket és a dél-koreai, ausztráliai, új-zélandi és thaiföldi zsoldoscsapatokat. Ez döntő kérdés.

Kérdés: És mi a Felszabadítási Front álláspontja?

Válasz: A Front világosan és részletesen kifejtette álláspontját abban a programban, amelyet ez év augusztus végén tett közzé. Az a tény, hogy a világ haladó közvéleménye egyhangú helyesléssel fogadta ezt a programot, azt bizonyítja, hogy e program tökéletesen megfelel az adott helyzetnek és teljes mértékben időszerű. Ez a program olyan harci eszköz, amely még nagyobb erővel mozgósítja Dél-Vietnam lakosságának minden rétegét. A Front politikai programja egyre nagyobb hatást gyakorol a saigoni bábkormány hadseregének és közigazgatásának tagjaira is.

Kérdés: Észak- és Dél-Vietnamban egyaránt gyakran hangoztatják, hogy a Front a dél-vietnami nép „egyetlen jogos képviselője". Mit jelent ez?

Válasz: Ismerem ezt a kifejezést, és jól tudom, hogy egyeseket ingerel: a Front a dél-vietnami nép „egyetlen jogos képviselője". Itt is elvi kérdésről van szó. A Front a dél-vietnami nép egyetlen valódi képviselője: a Front a vezető ereje és a lelke annak a hazafias küzdelemnek, amelyet a vietnami nép folytat országunk déli részén az amerikai agresszió ellen. A Front politikai programja a dél-vietnami nép nemzeti jogait juttatja kifejezésre. Célkitűzései megfelelnek a lakosság valamennyi rétegében élő mélységes vágyaknak. Olyan harci jelszavak ezek, amelyek égetően aktuálisak: függetlenség, demokrácia, béke, semlegesség, gazdasági felvirágzás és nemzeti újraegyesülés. Ezeknek a jelszavaknak óriási hatóerejük van. Az emberek millióit tudják csatasorba állítani abban a nagyszerű küzdelemben, amely nem végződhet mással, mint teljes győzelemmel az agresszorok és a saigoni bábok felett.

Ez a háború országunk déli részében minden embert határozott állásfoglalásra késztet. „Támogatod az amerikai agresszorokat vagy ellenük vagy?" Harmadik út nincs. Ez a megállapítás nem olcsó közhely, és nem is csupán elméleti jelentőségű. Valóban nincs harmadik út. Pedig az ellenség nagy erőfeszítéseket tesz azért, hogy legyen. Az elmúlt évek során a Front egyedül állt szemben az agresszorokkal, s megtestesítette az egész nép harci és győzelmi elszántságát. Minél kegyetlenebbé, embertelenebbé válik a háború, annál inkább áthatja a déli országrész minden lakosának egész életét, s annál jobban növekszik a Front ereje, tekintélye és befolyása. Ma már egyes Dél-Vietnamban élő amerikaiak is kezdik megérteni ezt a könyörtelen valóságot, és azt mondják: „A játszmát elvesztettük. A győzelem a Fronté lesz."

Ami pedig azokat a quislingeket illeti, akiket azelőtt Diemnek,

Nhu-nak hívtak, ma pedig Thieunak és Ky-nek neveznek, ezeket sem itt, sem másutt nem veszi senki komolyan. „Kormányuk" nem egyéb, mint közönséges komédia, aminek az az előnye is megvan, hogy még világosabbá teszi, milyen szorult helyzetbe kerültek az amerikaiak.

Kérdés: Külföldön vannak Önöknek olyan barátaik a liberálisok, a pártonkívüliek, a békeharcosok között, akik fenntartás nélkül elítélik a VDK bombázását és az amerikaiak dél-vietnami háborúját, de nem egészen értik, hogy a Vietnami Demokratikus Köztársaságban miért helyezik jobban előtérbe ezt a jelszót: „Semmi sem értékesebb a függetlenségnél és a szabadságnál", mint ezt a másikat: „Békét Vietnamnak!"? Vagyis ezek a barátaik néha úgy érzik, hogy a VDK kormánya túlságosan „kemény". Tudna erre magyarázatot adni? A nemzetközi közvélemény nem elhanyagolható része bizonyos tanácstalansággal és zavarral nézi ezt a kérdést. Úgy gondolja, hogy minden háborút, különösen pedig egy Dávid és Góliát közötti háborút — bármilyen csodálatra méltó Dávid is Észak-Vietnam — kompromisszummal, vagyis mindkét fél engedményeivel kell befejezni. Mi az Ön véleménye a vietnami problémának erről a távolból jelentkező felfogásáról?

Válasz: Mi ennek a háborúnak a kezdetétől fogva egészen a befejezéséig, vagyis addig, amíg győzelmet nem aratunk, tökéletesen hűségesek voltunk, vagyunk és leszünk az általunk választott magatartáshoz: küzdeni az agresszorok ellen, megvédelmezni jogainkat, megőrizni azt, ami a miénk. Ho Si Minh elnöknek ezerszeresen igaza van, amikor azt mondja: „Semmi sem értékesebb a függetlenségnél és a szabadságnál." Tudja Ön, milyen hatalmas és mély visszhangot ver az elnöknek ez a felhívása a vietnami nép szívében, Délen és Északon egyaránt?

Az égő falvak, a meggyilkolt gyermekek ellenére mindenki harcba száll, azoknak az embereknek az elpusztíthatatlan hitével, akik hisznek ügyükben és a győzelemben. Ez a lelkesedés, ez a lendület, ez a hősiesség, a veszélynek ez a semmibevevése, ez a komoly és alkotó okosság, amellyel népünk szembeszáll az ellenséggel és annak hatalmas pusztító erejével, ez a kimeríthetetlennek látszó energia — mindez pontosan azt bizonyítja, hogy semmi sem értékesebb a függetlenségnél és a szabadságnál.

Elméletileg és gyakorlatilag mi nem választjuk el a függetlenséget és a szabadságot a békétől. A béke csak ebben a függetlenségért és szabadságért folytatott élethalálharcban valósulhat meg. Szégyen és gyalázat azokra, akik másként gondolkoznak, s akik azt képzelik, hogy a békét másképpen is el lehet érni, amikor olyan emberekkel állunk szemben, akik ma éppúgy, mint régebben a hitleristák, az erő kultuszát hirdetik.

Gondoljon csak Münchenre! Ezért nem lehet szó kompromisszumról. A háború és béke kérdésében elfoglalt álláspontunk elvi álláspont. A mi harcunk olyan harc, amely elvekért folyik. S az ilyen nagy jelentőségű elvek kérdésében nincs helye kompromisszumnak.

Azt mondják erre, hogy a há-

ború így hosszú lesz és kétségkívül keményebb is. Nem számít. Bármeddig tartson és bármibe kerüljön is, népünk végig fogja harcolni, egészen a győzelemig.

Kérdés: A vietnami háború mindikább „lelkiismereti üggyé" válik a nemzetközi közvélemény számára. Hogyan vélekedik erről?

Válasz: A történelemben kevés példa van rá, hogy egy „korlátozott", „helyi" háborúnak ekkora nemzetközi hatása és visszhangja legyen, mint amely ebben az esetben mindinkább megmutatkozik. Ennek az az oka, hogy ez a háború egy történelmi jelentőségű és nemzetközi jellegű küzdelem középpontja. Ebben a háborúban népünk azt a jogát védelmezi, hogy szabadon és békében élhessen ősei földjén. De ugyanakkor minden más népnek a szabadságra és függetlenségre való elidegeníthetetlen jogát is védelmezi. Védi a szocializmus vívmányait, több mint 1 milliárd ember szent és sérthetetlen jogait és tulajdonát. Védi azokat az erkölcsi és szellemi értékeket, amelyek nélkül nincs igazi civilizáció: az emberi méltóságot, a becsületet, az emberi, népi, nemzeti öntudatot.

Ezért vannak velünk mind nagyobb számban a világ népei, a szocialista országok népei, Franciaország népe és sok más ország népe is. És ugyancsak a mi oldalunkon állnak az emberi szellem és lelkiismeret legjobb képviselői. Megindító példája ennek Franciaország, az Ön hazája. S amikor azt mondjuk barátainknak: „köszönjük Nektek, s méltóak vagyunk hozzátok és közös harcunkhoz", akkor teljesen őszintén beszélünk. Előrelátható, hogy ez a harc kemény lesz. De minél sötétebb az éjszaka, annál közelebb a hajnal. A győzelem napja csak annál ragyogóbb lesz.

A washingtoni vezetőket rettenetes nyugtalanság gyötri: ha Vietnamban vereséget szenvednek, gondolják, ez olyan láncreakciót válthat ki, amelynek beláthatatlan következményei lehetnek. Micsoda vakság! Hát nem látják, hogy ez a láncreakció már megindult? Az ő vakságuk még inkább meggyorsítja ezt a folyamatot. Ezt mindenütt, még az Egyesült Államokban is észreveszik. Nyilván Ön is tudja, hogy sok amerikai, köztük olyanok, akikkel itt magam is találkoztam, teljesen tisztában van azzal, hogy országuk és a nagy amerikai nép „becsülete" éppen azt kívánja, hogy hűek maradjanak a függetlenséget és a szabadságot védelmező hagyományaikhoz, hogy elismerjék a vietnami nép nemzeti jogait, és hogy ennek megfelelően véget vessenek a hazánk elleni agressziónak. Ma egy hatalmas, alapvető és megállíthatatlan fejlődési folyamat tanúi vagyunk, s ez a folyamat a Nagy Októberi Forradalommal kezdődött. A világ összes népei feltartóztathatatlanul haladnak előre egy jobb világ felé, az emberi testvériség világa felé. Mi, a vietnami nép fiai, mélyen tudatában vagyunk annak, hogy nagy és jelentős harcot folytatunk, amely sok más nép harcával együtt sietteti a népek felett zsarnokoskodó utolsó birodalom bukását.

Kérdés: Miniszterelnök Úr, miután hét héten át láttam és figyeltem a bombázások menetét, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a katonai célpontok — utak, hidak, repülőterek stb. — csupán ürügyeket, alibit jelentenek az amerikai parancsnokság számára. Biztos vagyok ben-

ne, hogy bizonyos magasabb szinten van egy olyan tudatos terv is, amelynek célja a vietnami nép ellenállásának megtörése. De nem hiszem, hogy az amerikaiak többsége tudatában lenne ennek a döntő fontosságú ténynek. Nem gondolja-e, hogy hasznos és lehetséges volna, ha — nem tárgyalási, hanem csupán megfigyelési céllal — olyan amerikai küldöttség jönne Vietnamba, amely nem pacifistákból, hanem hivatalos emberekből állna, és saját szemével tapasztalhatná, hogy Johnson elnök és a Pentagon állításaival ellentétben a bombázások elsősorban nem a „betont" veszik célba és pusztítják?

Válasz: Ez érdekes gondolat, amelyet alaposabban is tanulmányozni kell. Bizonyos problémákat okozna nekünk, éppen ezekkel az esetleges vendégekkel kapcsolatban. Ön is tudja, hogy milyen súlyt helyezünk minden vendégünk biztonságára. Másrészt gondolja-e, hogy a jelenlegi körülmények között akadnak olyan amerikai politikusok, akik megengedhetik maguknak vagy veszik maguknak a bátorságot, hogy ide jöjjenek? Mindenesetre, ha ilyen irányú kérések érkeznének hozzánk, igen alaposan meg fogjuk vizsgálni a dolgot. De csakis, ha tiszta ügyről van szó,. minden kétértelműség nélkül.

Kérdés: Meggyőződésem, Miniszterelnök Úr, hogy a Vietnami Demokratikus Köztársaságban épülő szocializmus sajátos és mélységesen eredeti jellegű, aminek részben az az oka, hogy 1945-ben egy többségében parasztokból álló nép egyszerre, egy időben vívta ki a függetlenséget és a szocializmust. Mi az Ön véleménye erről?

Válasz: Igen fontos, hogy itt pontosan fogalmazzunk. Mindenekelőtt hangsúlyozni szeretném, hogy pártunk a proletariátus pártja, elméletünk a marxizmus—leninizmus, a szocializmus tudományos elmélete. Marx, Engels és Lenin tanítása tudomány. Éppen ezért egyetemes jelentőségű, már ami az alapelveket és a módszert, a dialektikus materializmust illeti. Ennek megfelelően mindig is azt hirdettük, hogy győzelmeink pártunk megalakulásától kezdve a marxizmus—leninizmus győzelmei. Ugyanígy lesz a jövőben is. Gyakran, újra meg újra olvasom az elmélet megalapozóinak műveit. Ez a tanítás mindenható, mert igaz. Ezeket a műveket annak az átalakulásnak a fényénél kell olvasni, amely most az egész világ arculatát megváltoztatja. Micsoda lángelmék voltak, akik ezeket alkották! A gondolat és a cselekvés óriásai! Amit egy évszázaddal vagy 50 évvel ezelőtt írtak, ma is igaz, sőt, ma talán még erőteljesebbnek, még mélyebbnek látjuk, ha mindezt a mai korral szembesítjük, így pl. azzal, ami most nálunk történik.

Ezenkívül azt szeretném mondani, s ez is rendkívül fontos, hogy a marxizmus—leninizmus nem dogma, hanem vezérfonal a cselekvéshez. Ezt az elméletet minden országban a helyi viszonyoknak megfelelően kell átültetni a gyakorlatba. Minden ezen múlik, s ez rettenetesen nehéz dolog. A világ ma is „hullámzó és változatos", sőt, ma sokkal inkább az, mint Montaigne korában. Vonatkozik ez a forradalmi pártokra is, amelyek Marx és Lenin tanításait követik, s amelyeknek tekintetbe kell venniük és jól ki kell hasz-

nálniuk ezt a változékonyságot, hogy megoldhassák többnyire bonyolult és összetett problémáikat. A magunk részéről mindig is ezt tettük, és ezt tesszük történelmünknek ebben a mostani pillanatában is, hogy megállíthassuk és legyőzhessük az amerikai agressziót. Ezt tesszük és ezt kell még jobban elsajátítanunk annak érdekében is, hogy Vietnam konkrét adottságaival és népünk szellemével összhangban felépíthessük hazánkban a szocializmust. Ebben az értelemben beszélhetünk eredetiségről. A konkrét dolgok tulajdonképpen mindig eredetiek.

Van Goethének egy verssora, amelyet Lenin gyakran és szívesen idézett: „Szürke minden elmélet, de zöld az élet aranyfája." Marx és Lenin tanítása, éppen azért, mert vezérfonal és módszer, korunkban, a nagy forradalmi átalakulások korszakában élőbb, mint valaha. A proletariátus és a világ népeinek forradalmi harca, s e harc újabb meg újabb eredményei és tanulságai szüntelenül gazdagítják ezt az elméletet.

Kérdés: Elmondható-e, hogy ennek az elméletnek, ennek a történelemfilozófiának az alapján és az Önök harci tapasztalatai, valamint a vietnami „népi háború" tapasztalatai alapján vannak olyan szilárdan meggyőződve arról, hogy le fogják győzni az amerikaiakat?

Válasz: Igen, kétségtelenül.

Otthon — másodosztályú amerikai...

Ágyútöltelékként Vietnam számára — elsőosztályú amerikai

(M. Liszogorszkij rajza a szovjet *Trud*-ban.)

Le Monde

A francia burzsoá napilap 1967. november 15-i számából.

Az amerikaiak defenzívában

„A háborúban nyerésre állunk" — jelentette ki a közelmúltban Humphrey alelnök, visszatérve ahhoz a szólamhoz, amelyet már három éve ismételgetnek, hajtogatnak Washingtonban. Hanoi és a DNFF viszont mintegy két héttel ezelőtt bejelentette „1967—1968 tele-tavasza" elnevezésű hadjáratát. A startlövés Loc Ninh-nél dördült el. Ezekben a napokban Dak To térségében és sok más helyen gerillák és reguláris csapatok indulnak újra támadásba.

Az ő kezükben — és nem az amerikaiakéban — van a katonai kezdeményezés, ők kényszerítik ismét ellenfeleiket, hogy — stratégiai tartalékok hiányában — átcsoportosítsák csapataikat. Azokat az egységeket, amelyeket rövidddel ezelőtt a tengerpartra küldtek a koreaiak kisegítésére, most sürgősen vissza kellett szállítani az ország belsejébe, Dak To védelmére. A levegőben az amerikaiak az urak, de a szárazföld a felkelők kezében van. Az Egyesült Államok expedíciós hadtesteinek mintegy félmillió katonája defenzívába szorult, és nem számíthat többé a saigoni hadseregre.

Az amerikaiak több ízben megpróbálták — de mindig eredménytelenül — stratégiájuk érvényesítését. 1967 januárjában partraszállást hajtottak végre a Mekong deltavidékén. A kudarc annál is nagyobb volt, mert a DNFF abban az időben Tay Ninh térségében, Saigontól északnyugatra támadta az ellenséges erőket, s arra kényszerítette őket, hogy északi irányban mozduljanak el. Ez volt hát a „Junction City" hadművelet, amely nem hozta meg a várt eredményeket. A hadművelettel egy időben a fővárostól északra fekvő területet alaposan átfésülték, ami a menekültek özönlését indította meg, anélkül, hogy a DNFF alakulatait szétrobbantotta volna. Tavasszal, miközben még folyt a „Junction City" hadművelet, hirtelen megnőtt az északiak nyomása az ország északi vidékein: légihidat létesítettek Tay Ninh és Da Nang között. A fennsíkon harcoló csapatok létszámát sürgősen leapasztották, hogy segítséget vigyenek a 17. szélességi fok mentén elhelyezett tengerészgyalogosoknak. Most, amikor nagy amerikai erők vannak lekötve a demilitarizált övezet mellett — amely már hosszú ideje nem demilitarizált, s ahol az amerikaiak május folyamán két ízben próbálták megvetni a lábukat —, a fel-

kelők reguláris erői hátbatámadják az amerikai csapatokat a fennsíkon.

Ez az a térség, ahol már két éve harcol a mintegy ötszáz helikopterrel felszerelt híres repülő (aéromobil) lovashadosztály. A kiadott közlemények szerint a hadosztály az egyik ellenséges ezredet a másik után semmisítette meg, de közben sem Pleiku, sem Kontum védelme nincs biztosítva, mivel most Dak To mellett, a fenti két város kapujában folyik teljes erővel a harc. A közleményeket fantasztikus számokat tartalmazó hadistatisztikák tarkítják: egy kicsiny területet, a 17. szélességi fok mellett fekvő Con Thien-t július 16-tól november 1-ig, tehát száz nap alatt több mint 2500 repülőgép-támadás ért, a flotta-tüzérséget 1500 esetben vetették be ellene, a tüzérség 800 000 lövedéket zúdított rá, de az amerikai állást a vietnamiak továbbra is naponta zaklatták és bekerítve tartották.

A Pentagonnak rövidesen új célpontokat kell találnia Észak-Vietnamban, mert a régiek elfogytak. Hanoit már nem kímélik többé, Haiphong pedig romhalmaz. Az egyazon vasútvonal ellen százszor megismételt támadások ellenére, a válogatás nélkül végrehajtott bombatámadások növekvő kegyetlensége ellenére, a lakosság megfélemlítésére szolgáló golyósbombák ellenére, a B—52-esek általános pusztítást célzó szőnyegbombázásai ellenére sem Hanoiban, sem a DNFF-nél nem mutatkoznak a kimerülés jelei. Nem elégszenek meg azzal, hogy ellenálljanak, hanem ők maguk választják meg a csaták színhelyét is.

Amikor Giap katonai győzelemről beszél, egyesek meglepődhetnek ilyen büszke jóslat hallatán. Igaz, a tények egyelőre még nem igazolták ezt a jóslatot. De mind politikai, mind katonai vonatkozásban vitathatatlan siker már az is, hogy a vietnamiak le tudták kötni az amerikai expedíciós hadsereget, és szüntelen zaklató hadműveleteikkel fel tudják morzsolni erejét a védelmére szolgáló legnagyobb katonai bázisokon.

Francenouvelle

A Francia Kommunista Párt központi hetilapjának
1967. szeptember 13-i számából.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front politikai programja

1960-ban, megalakulásakor a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front tizpontos programot fogadott el, célul tűzve ki az egész nép egyesítését az amerikai imperialisták és kiszolgálóik ellen vívott harcban.

Az azóta eltelt idő alatt a Front létre tudta hozni a különböző néprétegek, politikai pártok, szervezetek, nemzetiségek, vallási közösségek, a hazafias érzelmű személyiségek széles körű egységét annak érdekében, hogy együtt vívják meg harcukat az amerikai agresszorok ellen, a nemzet javáért. A néptömegek körében meg tudta szilárdítani bázisát, s ugyanakkor meg tudta valósítani számos politikai és vallási irányzat akcióegységét, és sikerült megnyernie nagyszámú iparost, kereskedőt, hivatalnokot, a bábközigazgatás számos tagját, valamint a bábhadsereg sok tisztjét és katonáját is.

A Front szakadatlanul élvezhette északi és külföldön élő honfitársaink bátorítását és odaadó segítségét. Ugyancsak élvezhette a két szomszédos ország — Kambodzsa és Laosz — népeinek, valamint a szocialista, a fejlődő és más országok népeinek mind erőteljesebben megnyilvánuló együttérzését és segítségét, beleértve az Egyesült Államokban élő haladó gondolkodású emberek támogatását is.

A Front vezetésével Dél-Vietnam népe győzelemről győzelemre haladt. A Front tekintélye szüntelenül nő hazánkban és külföldön egyaránt. A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front a hős dél-vietnami nép egyetlen igazi képviselőjének bizonyult.

E nagy eredmények bebizonyították, hogy a Front irányvonala és politikája helyes, s hogy népünknek a harcban kikovácsolódott egysége legyőzhetetlen erő.

Jelenleg az amerikai imperialisták súlyos vereségeik ellenére sem tettek le Vietnam ellen irányuló agresszív terveikről. Dél-Vietnam földjét tiporva fokozzák a háborút és megsokszorozzák az északi országrész elleni bombatámadásaikat. Iszonyú büntetteik azonban csak erősítik népünkben az irántuk érzett gyűlöletet, s növelik nemzetünk rendíthetetlen harci elszántságát. A dél-vietnami nép minden rétege, de a bábhadsereg, a bábközigazgatás tagjai közül is sokan világosan felismerték az amerikai imperialisták és kiszolgálóik igazi természetét, s izzó gyűlölettel kívánnak hozzá-

járulni az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott küzdelemhez.

Nemzeti történelme során népünkben még sohasem volt ilyen erőtelje lendület annak érdekében, hogy egyesüljön az ellenség megsemmisítésére és az ország megmentésére. Népünk a győzelem útján halad. A hadműveletek során kezében tartja a kezdeményezést és offenzívában van. Az amerikai imperialisták és kiszolgálóik, megfosztva a kezdeményezés minden lehetőségétől és súlyos zavarral küszködve, nap mint nap jobban megfeneklenek zsákutcájukban és számtalan kudarcot szenvednek el.

Ilyen körülmények között, a korábbi program továbbfejlesztése érdekében a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front közzéteszi ezt a politikai programot, hogy tovább szélesítse a nagy nemzeti összefogást, s hogy az egész népet mozgósítsa az amerikai agresszorok legyőzését célzó elszánt küzdelemre és a független, demokratikus, békés, semleges és virágzó Dél-Vietnam felépítésére.

I

Egyesítsük az egész népet, harcoljunk az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért

1. Négyezer éves történelme során a vietnami nép már nemegyszer fogott össze az idegen betolakodók elleni harcra, hogy megőrizze függetlenségét és szabadságát.

Azóta, hogy országunkat megh ódították a francia gyarmatosítók, népünk szakadatlan harcot vívott felszabadulásáért. 1945-ben népünk, északtól délig, országszerte győzelemre vitte az augusztusi forradalmat, kiragadta a hatalmat a japán militaristák és ügynökeik kezéből és megalapította a Vietnami Demokratikus Köztársaságot.

Amióta ismét megjelentek a francia gyarmatosítók, hogy országunkat újból hatalmukba kerítsék, népünk csaknem kilenc éven át hősies küzdelmet vívott ellenük, és szent ellenállási harcunkat a Dien Bien Phu-i nagy győzelemhez vezette el; keresztülhúzta a francia gyarmatosítók agresszív terveit és meghiúsította az amerikai imperialisták intervenciós politikáját.

Az 1954-ben megtartott genfi értekezlet hivatalosan elismerte Vietnam függetlenségét, szuverenitását, egységét és területi integritását. Ettől kezdve a dél-vietnami nép, az egész országban élő honfitársaival együtt, élvezhette volna a békét, s építhette volna szabad, boldog életét. Ám az amerikai imperialisták, szabotálva a genfi egyezményeket, a francia gyarmatosítók helyébe léptek s egy rendkívül kegyetlen rezsimet állítottak föl Dél-Vietnamban, hogy ezt a területet újgyarmattá és amerikai katonai támaszponttá tegyék, állandósítsák hazánk kettéosztottságát, majd később egész Vietnamot meghódítsák, uralmukat kiterjesszék egész Indokínára és Délkelet-Ázsiára.

Az amerikai imperialisták semmilyen kegyetlen mesterkedéstől sem riadtak vissza sötét terveik valóra váltása érdekében. A „különleges háborúban" elszenvedett vereség után áttértek a „helyi háborúra", amelynek során Dél-Vietnamban több mint félmilliós amerikai és csatlós haderőt s ugyancsak több mint félmillió főnyi bábhadsereget használtak fel agresszív céljaikra. Ugyanakkor Észak-Vietnam ellen pusztító háborút indítottak meg. Ezenkívül fokozták a Laosz ellen irányuló

„különleges háborút" és szüntelenül provokációkat követtek el Kambodzsa ellen, hogy aláássák függetlenségét és semlegességét.

Az amerikai imperialisták nap mint nap mérhetetlen gyászt és szenvedést zúdítottak népünkre! A harci eszközöknek és a modern fegyvereknek minden fajtáját felhasználják, beleértve a stratégiai bombázókat, a napalmbombát, a mérges gázokat és egyéb pusztító vegyi anyagokat, hogy kiirtsák népünket. Egyik hadműveletet a másik után indítják, számos vidéken ismételt átfésüléseket hajtanak végre, azt a politikát követve, hogy mindenkit le kell gyilkolni, mindent fel kell perzselni, mindent le kell rombolni, s falvainkat és tanyáinkat a földdel kell egyenlővé tenni. Összegyűjtik a lakosokat, megfosztják őket földjüktől, és „senki földjeit" meg „stratégiai falvaknak", „prosperáló övezetnek", „letelepítési zónáknak" stb. elkeresztelt fasiszta típusú koncentrációs táborokat hoznak létre. Észak-Vietnamban válogatás nélkül bombáznak városi lakónegyedeket, falvakat, iparvidékeket, sűrűn lakott területeket, s támadásokat intéznek még gátak, iskolák, kórházak, templomok és pagodák ellen is.

Nyilvánvaló, hogy az amerikai imperializmus a történelem legkegyetlenebb agresszora, az 1954-es genfi egyezmények szabotálója, Indokína, Délkelet-Ázsia és a világ népei békéjének és biztonságának veszélyeztetője, népünk és az egész emberiség legfőbb ellensége.

Az utóbbi években az amerikai imperialisták következetesen folytatják eszkalációjukat, de közben szüntelenül hajtogatják hamis tételeiket a „béketárgyalásokról", hogy becsapiák saját népüket és a világ népeit.

A saigoni bábhatóságok, amelyek hitvány áron eladták Dél-Vietnamot az amerikai imperialistáknak, hihetetlen kegyetlenséggel nyomják el és szipolyozzák Dél-Vietnam lakosságát. A délvietnami fiatalokat arra kényszerítik, hogy az amerikaiak zsoldosaivá váljanak, s hogy saját honfitársaikat gyilkolják. A saigoni bábrendszer demagóg módon megrendezte az „alkotmánykidolgozás" és a „választások" komédiáját. A bábrezsim nem egyéb, mint árulók bandája és az amerikai imperialisták engedelmes eszköze a dél-vietnami nép leigázására, az ország kettéosztottságának örökössé tételére, az amerikai agresszív háború kiszolgálására.

2. Az amerikai agresszorok és ügynökeik úgy vélik, hogy erőszak alkalmazásával megfélemlíthetik és demagóg mesterkedéseikkel félrevezethetik népünket. Ám nagyon tévednek. Népünk sohasem fog engedni az erőszaknak, és sohasem megy bele a csaló manőverek kelepcéjébe!

Híven követve a rendíthetetlen harc vietnami hagyományait, 31 milliós népünk északtól délig egy emberként elszántan fordult szembe az amerikai agresszióval, a nemzet javáért vívott harcban.

A dél-vietnami nép, tizenhárom éven át az első vonalakban küzdve, nagyszerű hősiességről tett tanúbizonyságot. A társadalom minden rétege, minden nemzetisége korra, nemre, politikai irányzatra és vallásfelekezetre való tekintet nélkül, a sík vidékeken éppúgy, mint a fennsíkon elszántan és egységbe forrva harcolt, hogy felszabadítsa Délt, megvédje Északot, s ráléphessen a haza újraegyesítése felé vivő útra.

Az 1959—1960-as évektől kezd-

ve, Dél-Vietnam különböző vidékein honfitársaink egymás után robbantották ki „szimultán felkeléseiket", amelyek során az amerikai imperialisták és a bábrendszer számos koncentrációs táborát és „prosperáló övezetét" rombolták szét s kiterjedt falusi vidékeket szabadítottak fel. Ezután fegyveres erőink és lakosaink a „stratégiai falvak" ezreit rombolták le, honfitársaink millióit szabadították fel, s kudarcra kárhoztatták az Egyesült Államok „különleges háborúját".

1965-től, annak ellenére, hogy a Dél-Vietnam elleni közvetlen agresszió céljából az amerikai expedíciós haderő több százezer katonáját küldték Vietnamba, fegyveres erőink és lakosaink folyamatosan vívtak ki nagy győzelmeket, és csapást csapásra mérve meghiúsították az ellenségnek a két száraz időszakban indított stratégiai ellentámadását, veréségeket mérve a több mint egymillió főnyi ellenséges (amerikai, báb- és csatlós) haderőre. Az állandóan szélesedő felszabadított övezetek jelenleg Dél-Vietnam területének négyötödére s a lakosság kétharmadára terjednek ki. Kialakulóban van egy nemzeti és demokratikus kormányzati rendszer, s épül az új élet. A nagy katonai győzelmek mellett jelentős sikereket értünk el politikai, gazdasági, kulturális és diplomáciai téren is.

A szeretett Északon 17 millió honfitársunk halad a győzelem felé abban a hősies küzdelemben, amelyet az amerikai imperialisták pusztító háborúja ellen vívnak; a termelést fenn tudták tartani, sőt tovább növelték; bátorították és szívvel-lélekkel támogatták a Dél-Vietnam felszabadításáért folyó harcot, s teljesítették azt a kötelességet, hogy a nagy front számára nagy hátországot alkossanak.

A szocialista, a fejlődő és más országok népei, beleértve az Egyesült Államokban élő haladó gondolkodású embereket is, az egész világon erélyesen elítélik az amerikai imperialisták agresszív háborúját. Helyeslik, támogatják, segítik népünknek az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcát.

A tények bebizonyították, hogy minél makacsabbul fokozzák az amerikai imperialisták hazánk elleni agresszív háborújukat, annál súlyosabb veréségeket kell elszenvedniük és annál inkább elszigetelődnek, népünk viszont annál nagyobb győzelmeket arat és annál inkább nő barátaink száma világszerte.

3. Népünk legveszélyesebb ellenségei jelenleg az amerikai imperialista agresszorok és a zsoldjukban álló bábrendszer.

A dél-vietnami nép feladata és a nemzet javáért vívott harcának célkitűzései jelenleg a következők: az egész népnek egyesülnie kell s elszánt harccal kudarcra kell kárhoztatnia az amerikai imperialisták agresszív háborúját, meg kell döntenie az Egyesült Államok zsoldjában álló bábkormányt, létre kell hoznia egy széles demokratikus alapokon nyugvó nemzeti egységkormányt, fel kell építenie a független, demokratikus, békés semleges és virágzó Dél-Vietnamot, s rá kell lépnie a haza újraegyesítéséhez vezető útra.

A széles körű nemzeti egység az az erő, amely biztosítja az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harc eme feladatainak teljesítését. A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front mindig is hirdette valamennyi társadalmi réteg és osztály, nemzetiség, valamennyi politikai párt,

szervezet, valamennyi vallási közösség összefogását, minden hazafi és minden egyén, valamennyi hazafias és haladó erő politikai irányzatra való tekintet nélküli egyesítését az amerikai imperialisták és ügynökeik elleni közös harcra, a nemzet szent jogainak visszaszerzéséért és a nemzeti építésért.

A Dél-vietnami Felszabadítási Front a közös feladatok végrehajtására soraiba hív minden olyan erőt és minden olyan egyént, amely, illetve aki szemben áll az amerikai agresszorokkal. Mindazoknak az erőknek pedig, amelyek valamilyen okból nem csatlakoznak hozzá, a Front összehangolt akciót javasol a közös ellenség, az amerikai agresszorok és kiszolgálóik ellen.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front a Vietnami Hazafias Fronttal vállvetve küzd a dicső feladat végrehajtásáért: az amerikai agresszió elleni harc megvívásáért, Dél felszabadításáért, Észak megvédéséért és a Haza békés újraegyesítéséhez vezető úton való megindulásért.

Szent nemzeti jogaiért küzdve Dél-Vietnam népe cselekvően tesz eleget internacionalista kötelezettségeinek; az amerikai agresszióval szemben vívott ellenállási harca az egész világ népei forradalmi harcának szerves részét alkotja.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front kötelezi magát arra, hogy az indokínai népek egyesült tömbjében sorakozik fel az amerikai imperialisták és ügynökeik elleni harcra; s Vietnam, Kambodzsa és Laosz függetlenségének, szuverenitásának, egységének, területi épségének megvédésére.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front kötelezi magát, hogy aktívan részt vesz abban a közös harcban, amelyet a világ népei az amerikai imperializmus által vezetett kardcsörtető és agresszív imperialisták ellen vívnak a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért.

> *4. A kegyetlen amerikai imperialisták jelenleg földünket tiporják. Dél-Vietnam népe tartozik magának azzal, hogy harcra kel és forradalmat robbant ki, s hogy a népi küzdelmet mindaddig vívja, amíg meg nem semmisíti, ki nem űzi ellenségeit területéről és vissza nem szerzi nemzeti függetlenségét és szuverenitását.*

Több mint húsz éve tartó háború után, dél-vietnami honfitársaink szívből kívánják a békés életet, háború sújtotta hazánk újjáépítését. De az amerikai imperialisták lábbal tiporják a dél-vietnami nép e jogos óhaját. Éppen ezért népünk tartozik magának azzal, hogy harcoljon ellenük, s független országban biztosítsa békéjét. Nincs nagyobb érték, mint a függetlenség és a szabadság. Az igazi békét csak valódi függetlenség tudja biztosítani.

Nemzetünk ellenségei kegyetlenek és makacsok. De egész népünk el van szánva az amerikai agresszorok és lakájaik elleni harcra és legyőzésükre. Mindaddig, amíg az amerikai imperialisták be nem szüntetik agresszív háborújukat, ki nem vonnak hazánkból valamennyi amerikai és csatlós csapatot, mindaddig amíg akadályozzák, hogy a dél-vietnami nép idegen beavatkozás nélkül maga rendezze Dél-Vietnam belső ügyeit, népünk elszántan fog harcolni a teljes győzelemig. A dél-vietnami nép felszabadító háborúja hosszúnak és keménynek bizonyul, de a nép biztos győzelmében.

Népünk főként saját erejére számít, ugyanakkor arra törekszik, hogy megnyerje a világ népeinek rokonszenvét, támogatását és segítségét.

Az amerikai agresszorok és kiszolgálóik legyőzése érdekében népünk nem riad vissza semmilyen áldozattól, lelkesedéssel járul hozzá — emberi, anyagi és intellektuális erőforrásaival egyaránt — a nemzeti felszabadító háborúhoz, követve a jelszót: „Mindent a frontért, mindent a győzelemért!"

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front szükségesnek tartja a fő erők egységeiből, a regionális csapatokból, a milíciából és a partizánalakulatokból álló Felszabadító Fegyveres Erők fejlesztését, hogy előrevigye a nép harcát, összekapcsolja a partizánharcot a szabályos háborúval, hogy az ellenségnek minél több eleven erejét semmisítse meg, elvegye a kedvét az agressziótól és kivívja a végső győzelmet.

A Front szükségesnek tartja a néptömegek politikai erőinek építését és fejlesztését, a politikai harc fejlesztését, a fegyveres harc összekapcsolását a politikai harccal és az ellenség soraiban végzett agitációs munkával, ily módon létrehozva három azonos irányba tartó tevékenységi formát az ellenség legyőzésére.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front az egyesült erővel és változatos formában folytatandó harc érdekében szükségesnek tartja a lakosság minden rétegének mozgósítását azokban a városokban, illetve azokon a vidékeken, amelyek ideiglenesen az ellenség ellenőrzése alatt állnak, hogy az amerikai agresszorok és kiszolgálóik körüli gyűrű még szorosabbra záruljon, hogy megsemmisüljenek a „phuong"*-ok és a „stratégiai falvak". Követeljék a demokratikus szabadságjogokat, a nemzet szuverenitását, küzdjenek egy jobb életért, helyezkedjenek szembe a katonák és a munkaerő erőszakos toborzásával, a rabszolgává tevő és züllesztő „kultúrával", s az egész néppel együtt lépjenek az amerikai agresszorok és kiszolgálóik uralma megdöntésének és a hatalom meghódításának útjára.

Ugyanakkor a Front szükségesnek tartja felhívni a felszabadított vidékek lakosságának minden rétegét arra, hogy szoros egységben hozzanak létre népi önkormányzati rendszert, fokozatosan valósítsanak meg helyi szinten egy nemzeti és demokratikus államszervezetet, rakják le az új rend alapjait, minden erejüket latba vetve termeljenek és harcoljanak az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért; folytassák a munkát az agrárkérdés helyes megoldásáért; építsék ki a felszabadított területek gazdasági életét és új kultúráját; fokozzák a nép erejét a front megszilárdítására és folytassák az ellenállást a teljes győzelemig.

II

Építsük fel a független, demokratikus, békés, semleges és virágzó Dél-Vietnamot

A dél-vietnami nép eltökélt szándéka, hogy legyőzi az amerikai agresszorokat és ügynökeiket, s hogy minden erejét latba vetve olyan politikai rendszert épít fel, amely biztosítja az ország függetlenségét és szuverenitását, a nép szabadságát és boldog életét, begyógyítja a háború okozta

* Az úgynevezett stratégiai falvak korporatív fajtája. — *Szerk.*

sebeket, felszámolja az amerikaiak bábjainak rendszerétől örökölt társadalmi fekélyeket, visszateríti az életet a rendes kerékvagásba és felépíti a független, demokratikus, békés, semleges és virágzó Dél-Vietnamot. E célkitűzések valóra váltása érdekében a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front a következő konkrét politikai feladatok végrehajtását tartja szükségesnek:

1. Ki kell építeni egy széles alapokon nyugvó demokratikus és haladó rendszert.

— Fel kell számolni az amerikai imperialisták által Dél-Vietnamban bevezetett álcázott gyarmati rezsimet, meg kell dönteni az Egyesült Államok zsoldjában álló bábrendszert, meg kell tagadni az amerikai imperialisták és ügynökeik által felállított bábnemzetgyűlés elismerését, el kell törölni az amerikai imperialisták és a bábrendszer által életbe léptetett alkotmányt és minden nemzetellenes és antidemokratikus törvényt.

— Szabad választásokat kell tartani, s az általános, egyenlő, közvetlen és titkos választójog elvei alapján, valóban demokratikusan kell megválasztani a nemzetgyűlést. Ez Dél-Vietnamban az állam legfőbb hatalommal felruházott szerve lesz, amely ki fog dolgozni egy, a dél-vietnami lakosság minden rétegének legfőbb és legmélyebb törekvéseit híven tükröző demokratikus alkotmányt és biztosítja a széles körű demokrácián alapuló, haladó állami struktúra kiépítését. A nemzetgyűlési képviselők számára biztosítani kell a mentelmi jogot.

— Létre kell hozni egy nemzeti összefogáson alapuló demokratikus kormányt, amelyben részt vesznek mindazoknak a népréteknek, nemzetiségeknek, vallási közösségeknek, hazafias és demokratikus pártoknak, hazafias személyiségeknek és erőknek a leghivatottabb képviselői, amelyek, illetve akik hozzájárultak a nemzet felszabadításához.

— Törvénybe kell foglalni és széles körben érvényre kell juttatni a demokratikus szabadságjogokat: a szólás-, a sajtó-, az egyesülési és gyülekezési szabadságot, a szakszervezeti szabadságjogokat, a szervezetek és pártok alakításának jogát, a vallásszabadságot, a véleménynyilvánítás, a tüntetés jogát.

— Biztosítani kell az állampolgárok testi sérthetetlenségét, a lakóhely megválasztásának szabadságát, a levéltitkot, a költözködés jogát, a munkához és a tanuláshoz való jogot.

— Meg kell valósítani a nemek és a nemzetiségek egyenjogúságát.

— Vissza kell adni a szabadságot minden, az amerikai imperialisták és a bábrendszer által hazafias tevékenysége miatt letartóztatott személynek.

— Fel kell oszlatni az amerikai imperialisták és ügynökeik által felállított koncentrációs táborok minden formáját.

— Azoknak a személyeknek, akik az amerikaiak bábrendszere elől menekülve kén telenek voltak kivándorolni, joguk van arra, hogy visszatérjenek az országba és szolgálják a hazát.

— Szigorúan meg kell büntetni az amerikai imperialisták megátalkodott ügynökeit.

2. Független és szuverén gazdaságot kell felépíteni, meg kell javítani a nép életkörülményeit.

— Meg kell semmisíteni az amerikai imperialisták szolgasorba taszító politikáját és gazdasági

monopolhelyzetét. El kell kobozni és államosítani kell az amerikai imperialisták és megátalkodott ügynökeik vagyonát.

— Fel kell építeni a független és szuverén gazdaságot, a háború okozta sebeket rövid időn belül be kell gyógyítani, az ország felvirágoztatása érdekében helyre kell állítani és tovább kell fejleszteni a gazdasági életet.

— Az állam törvényeivel összhangban meg kell oltalmazni az állampolgároknak a termelési eszközökhöz és az egyéb javakhoz való tulajdonjogát.

— Helyre kell állítani és tovább kell fejleszteni a mezőgazdasági termelést. Korszerűsíteni kell a földművelési, az állattenyésztési, a halászati és a fakitermelési eljárásokat.

— Az állam arra fogja ösztönözni a parasztokat, hogy egymással egyesülésre lépjenek és kölcsönösen segítsék egymást a termelés fejlesztésében, alacsony kamatra kölcsönt fog nyújtani nekik az állatok, a gazdasági eszközök, a mezőgazdasági gépek, a vetőmag, a műtrágya stb. beszerzéséhez, segítségükre lesz az öntözéses módszerek továbbfejlesztésében és a fejlett földművelési eljárások alkalmazásában.

— Biztosítani kell a mezőgazdasági termékek piacát.

— Helyre kell állítani és tovább kell fejleszteni az ipart, a kisipart és a kézműipart.

— Biztosítani kell a munkásoknak és alkalmazottaknak a vállalatok irányításában való részvételi jogát.

— Az állam ösztönözni fogja az ipari és a kereskedelmi burzsoáziát, hogy segítse elő az ipar, a kisipar és a kézműipar fejlődését.

— Érvényre kell juttatni a nemzet és a nép számára hasznos vállalkozás szabadságát, olyan vámpolitikát kell bevezetni, amely a hazai termelést hivatott ösztönözni és védeni.

— Helyre kell állítani és tovább kell fejleszteni a közlekedést és a szállítást.

— Elő kell segíteni a város és a falu, a sík vidékek és a magas fennsíkok között a gazdasági csere növekedését.

— Megfelelő módon védeni kell a kiskereskedők és a kistulajdonosok érdekeit.

— Létre kell hozni az állami bankot. Meg kell teremteni a független valutát.

— Méltányos és ésszerű adópolitikát kell alkalmazni.

— Az állam alacsony kamatra kölcsönöket fog nyújtani a termelés növelésének elősegítésére és be fogja tiltani az uzsorát.

— Tovább kell fejleszteni a gazdasági kapcsolatokat Északkal; a két övezet kölcsönösen segíteni fogja egymást, hogy Vietnam gazdasági élete minél előbb fellendülhessen.

A Front semlegességi politikájának megfelelően, ki kell szélesíteni a más országokkal folytatandó kereskedelmet, az egyenlőség, a kölcsönös előnyök és Vietnam függetlensége és szuverenitása tiszteletben tartásának elvei alapján. Politikai és társadalmi rendszerre való tekintet nélkül el kell fogadni a külföldi országok által nyújtott gazdasági és technikai segítséget.

3. Az agrárpolitikát úgy kell alkalmazni, hogy megvalósuljon a jelszó: „A föld azé, aki megműveli!"

— El kell venni a földet az amerikai imperialistáktól és az Egyesült Államok zsoldjában álló kegyetlen és ellenszegülő földbirtokosoktól, s ki kell osztani a föld nélküli és a kevés földdel rendelkező parasztok között.

— El kell ismerni és meg kell védeni a parasztoknak azokhoz a földekhez való tulajdonjogát, amelyeket a forradalom juttatott számukra.

— Az állam tárgyalásokat kezd földjeik megvásárlásáról azokkal a földbirtokosokkal, akik — a helyi viszonyoktól függően változó — felső határnál több földdel rendelkeznek. Az állam a megvásárolt földeket a föld nélküli és a kevés földdel rendelkező parasztok között fogja szétosztani. A juttatott földeket a parasztok ingyen kapják, s anélkül, hogy a földjuttatás feltételekhez volna kötve. Csökkenteni kell a föld bérleti díját ott, ahol az agrárreform feltételei még nem jöttek létre.

— A távollevő földbirtokosok földjeit a parasztok rendelkezésére kell bocsátani, hogy azok műveljék meg őket és élvezzék munkájuk gyümölcseit. Ezt a kérdést később megfelelő módon kell megoldani, figyelembe véve minden egyes esetben a földbirtokos politikai magatartását.

— Lehetővé kell tenni, hogy a földbirtokosok felajánlják földjeiket a Felszabadulásért Küzdő Parasztszövetségnek vagy az államnak. A Felszabadulásért Küzdő Parasztszövetség, illetőleg az állam szét fogja osztani ezeket a földeket a földtelen és a kevés földdel rendelkező parasztok között.

— Az ipari növényeket termesztő gazdákat és a gyümölcsösök birtokosait ösztönözni kell arra, hogy folytassák a termelést.

— Tiszteletben kell tartani az egyháznak, a pagodáknak és a cao-daista* templomoknak a törvényes földtulajdonhoz való jogát.

— Méltányosan és ésszerűen újból fel kell osztani a községi földeket.

— Biztosítani kell azoknak a személyeknek a törvényes földtulajdonhoz való jogát, akik szűzföldeket vontak művelés alá és hasznosítottak.

— Azok a honfitársaink, akiket erőszakkal hurcoltak el „stratégiai falvakba" és másfajta koncentrációs táborokba, szabadon visszatérhetnek régi falvaikba.

— Azok a honfitársaink, akiket az ellenség „evakuálásra" és „emigrálásra" kényszerített, és akik ott óhajtanak maradni, ahol vannak, meg fogják kapni azoknak a földeknek és egyéb javaknak a tulajdonjogát, amelyeket munkájuk révén birtokolnak, segítséget fognak kapni ahhoz, hogy továbbra is meglegyen a megélhetésük jelenlegi lakóhelyükön, s hasonlóképpen segítséget fognak kapni azok is, akik vissza akarnak térni régi falvaikba.

4. Meg kell teremteni a nemzeti és demokratikus kultúrát és köznevelést, fejleszteni kell a tudományt és a technikát, valamint a közegészségügyet.

— Ki kell küszöbölni az amerikai típusú, rabszolgává tevő és züllesztő kultúrát és nevelést, amely mélységesen sérti népünk legszebb ősi hagyományait.

— Meg kell teremteni a nemzeti és demokratikus kultúrát és köznevelést, fejleszteni kell az országépítés és a nemzetvédelem szolgálatában álló tudományt és technikát.

— Az állampolgárokat az idegen betolakodók elleni harc szellemében és a vietnami nemzet történelmi hagyományai alapján kell nevelni. Ápolni kell és tovább kell fejleszteni népünk szép kultúráját és szokásait.

* Dél-Vietnamban elterjedt vallás — *Szerk.*

— Emelni kell a nép kulturális színvonalát. Fel kell számolni az analfabetizmust, elő kell segíteni a továbbképzést. Uj általános iskolákat, felsőoktatási és szakoktatási intézményeket kell létrehozni, s aktívan hozzá kell látni a tudományos és a technikai szakemberek, valamint a szakmunkások kiképzéséhez és ismereteik bővítéséhez. Az oktatásnak a felsőoktatási intézményekben is vietnami nyelven kell folynia. Csökkenteni kell a tandíjat a felsőoktatási intézményekben és az általános iskolákban, a rászoruló tanulókat tandíjmentességben és ösztöndíjban kell részesíteni.

— Meg kell reformálni a vizsgarendszert.

— Az állam minden erejével támogatni fogja tanulmányaik folytatásában és képességeik kibontakoztatásában azokat a serdülőket és fiatalokat, akik kivették a részüket az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcból; támogatni fogja továbbá azokat a gyermekeket, akiknek szülei a forradalom ügyének szolgálatában álltak, és más tehetséges fiatalokat.

— Minden állampolgár szabadon folytathat tudományos és műszaki kutatómunkát, irodalmi, művészeti és egyéb kulturális tevékenységet. Bátorítani és segíteni kell az értelmiségieket, az írókat, a művészeket, kedvező feltételeket kell teremteni számukra a nép és a haza ügyének szolgálatában álló kutatásaik és alkotómunkájuk folytatásához és találmányaik kivitelezéséhez.

— Különösen nagy figyelmet kell fordítani a kultúra azon művelőinek és azoknak a művészeknek a segítésére, akiket hazafias magatartásuk miatt az amerikai imperialisták és kiszolgálóik üldöztek.

— Fejleszteni kell a közegészségügyet és minden, az egészségügy fejlődését és a betegségek megelőzését elősegítő mozgalmat. Óvni kell a lakosság egészségét. Meg kell előzni, illetve fel kell számolni a járványos betegségeget, valamint az amerikaiaktól és bábrendszerüktől hátrahagyott veszélyes betegségeket.

— Fejleszteni kell a testnevelést és a sportmozgalmat.

— Tovább kell fejleszteni a kulturális kapcsolatokat Északkal; a két övezet kölcsönösen segíti majd egymást, annak érdekében, hogy emelkedjék a nép kulturális színvonala, és elősegítsék a tehetségek kibontakozását.

— Az egyenlőség és a kölcsönös előnyök alapján kulturális kapcsolatokat kell létesíteni külföldi országokkal.

5. Biztosítani kell a munkások és az alkalmazottak érdekeinek védelmét, javítani kell életkörülményeiket.

— Törvénybe kell iktatni a Munka Törvénykönyvét, 8 órában kell megszabni a munkanapot, és gondoskodni kell a fizetett szabadság s a pihenés lehetőségéről. Ésszerű béreket, a nagyobb teljesítmény jutalmazását lehetővé tevő munkadíjazási rendszert kell kialakítani. Javítani kell a munkások és az alkalmazottak életkörülményeit.

— Megfelelő bérezési rendszert kell bevezetni a szakmát tanuló fiatalok számára.

— Munkát kell biztosítani a rászoruló munkásoknak és városlakóknak, s aktívan törekedni kell a munkanélküliség felszámolására.

— A munkások és az alkalmazottak érdekében be kell vezetni a társadalombiztosítást, támogatást kell nyújtani nekik betegség, munkaképtelenség és öregség esetére.

— Meg kell javítani az életkö-

rulményeket a munkásnegyedekben.

— Szigorúan meg kell tiltani testi fenyítés alkalmazását a munkásokkal és alkalmazottakkal szemben, továbbá el kell tiltani a bérükből büntetés címén történő levonásokat és a kézenfekvő ok nélküli elbocsátásokat.

6. Ki kell építeni a hatékony dél-vietnami Felszabadító Fegyveres Erőket a nép felszabadítására és a haza védelmére.

— A fő erőket alkotó egységekből, a regionális csapatokból, a milíciából és a partizánalakulatokból álló dél-vietnami Felszabadító Fegyveres Erők a népből származnak, határtalanul hívek a haza és a nép érdekeihez. Feladatuk az, hogy az egész néppel vállvetve harcoljanak, felszabadítsák a Délt, megvédjék a hazát, és cselekvően járuljanak hozzá Ázsia és a világ békéjének megőrzéséhez.

— Nagy gondot kell fordítani a Felszabadító Fegyveres Erők kiépítésére. Arra kell törekedni, hogy az egységek színvonala emelkedjék, ütőképességük fokozódjék annak érdekében, hogy előmozdítsák a népi háborút, legyőzzék az amerikai és a bábhadsereg agressziós csapatait, s hogy az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcot teljes győzelemre vigyék.

— Erősíteni kell a politikai munkát annak érdekében, hogy a Felszabadító Fegyveres Erők körében erősödjék a hazafiság, a harci eltökéltség és a győzelmi akarat; növelni kell a fegyelmet, s állandóan erősíteni kell a hadsereg és a lakosság közötti amúgy is rendkívül szoros kapcsolatokat.

— A Felszabadító Fegyveres Erők parancsnokai és harcosai választójoggal rendelkeznek és választhatók, joguk van a földtulajdonhoz, s rendelkeznek minden egyéb állampolgári joggal.

7. Kegyelettel kell adózni a hősi halottak emlékének, gondozni kell a háborúban megsebesülteket, meg kell jutalmazni azokat a harcosokat és hazafiakat, akik kimagasló hőstetteket hajtottak végre az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcban.

— A Felszabadító Fegyveres Erők, a forradalmi szervek és szervezetek hősi halottai s a politikai harc során elesettek emlékének az egész nép hálával és szeretetteljes kegyelettel adózik. A hazáért meghaltak családjait az állam és a nép gondoskodása veszi körül, és megfelelő segítségben részesülnek.

— A fegyveres vagy politikai harcban megsebesült katonai és polgári személyeket gondoskodás veszi körül és támogatásban részesülnek.

— Érdemeik szerint meg kell jutalmazni mindazokat a harcosokat és hazafiakat, akik az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcban kimagasló hőstetteket hajtottak végre. Azok a családok, amelyek a forradalom ügyét szolgálták, élvezik a nép háláját és anyagi segítségben részesülnek.

8. Meg kell szervezni a társadalmi segítségnyújtást.

— Segítséget kell nyújtani azoknak a honfitársainknak, akik az amerikai imperialisták és bábrendszerük által kirobbantott háború áldozataivá váltak.

— Gondoskodni kell az árvákról, az öregekről, a rokkantakról. Segélyben kell részesíteni a természeti csapásoktól sújtott vidékeket, továbbá azokat a vidékeket, ahol rossz volt a termés.

— A bábhadsereg hadirokkantjaival és a harctéren elesett bábkatonák szorult helyzetben levő és támasz nélkül álló családtagjaival szintén figyelmesen törődni kell.

— Segíteni kell azokat a személyeket, akiket az amerikai imperialisták és ügynökeik züllesztettek le, hogy a haza és a nép ügyének szolgálatában új életet kezdhessenek.

9. Érvényt kell szerezni a nemek közötti egyenlőségnek, gondoskodni kell az anyák és a gyermekek védelméről.

A legnagyobb figyelmet kell fordítani a nők politikai, kulturális és szakmai színvonalának emelésére, úgy, ahogyan ezt az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcban tett szolgálataikért meg is érdemlik.

— Tovább kell fejleszteni a vietnami nők hősiességének, törhetetlenségének, hűségének és felelősségtudatának hagyományait.

— A nők egyenjogúak a férfiakkal, politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi téren egyaránt.

— A nők egyenlő munkáért egyenlő bért és egyenlő juttatásokat kapnak, és egyéb szempontokból is ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a férfiak.

— A munkásnők és a női alkalmazottak gyermekeik megszülése előtt és a szülés után 2—2 havi fizetett szülési szabadságra jogosultak.

— Külön figyelmet kell fordítani a női káderek kiképzésére és továbbképzésére.

— Törvénybe kell foglalni a haladó családi és házassági jogszabályokat.

— Gondoskodni kell az anyák és a gyermekek védelméről. Növelni kell a szülőotthonok, a bölcsődék és az óvodák számát.

— Orvosolni kell az amerikai imperialisták és ügynökeik által elkövetett mindazon társadalmi bűnöket, amelyek sértik a nők méltóságát vagy ártalmasak egészségükre.

10. Erősíteni kell a nemzetiségek összefogását, meg kell valósítani egyenlőségüket és az egymásnak nyújtandó kölcsönös segítséget.

— El kell törölni az imperialisták és ügynökeik által bevezetett, a nemzetiségek megosztására, elnyomására és kizsákmányolására irányuló politikát. Szembe kell helyezkedni minden, a nemzetiségek hátrányos megkülönböztetésére vagy erőszakos beolvasztására irányuló intézkedéssel.

— Az ország védelme és építése érdekében tovább kell fejleszteni a hazánkban élő testvéri nemzetiségek összefogásának és kölcsönös segítségnyújtásának régi hagyományát.

— Minden nemzetiségnek egyenlő jogai és kötelességei vannak.

— Az agrárpolitikát a nemzeti kisebbségekhez tartozó parasztok tekintetében is érvényesíteni kell. Bátorítani és segíteni kell őket abban, hogy letelepedjenek, s úgy éljenek és dolgozzanak, műveljék földjüket, fejlesszék gazdasági életüket, kultúrájukat, s emeljék életszínvonalukat, hogy megszűnjék elmaradásuk az általános színvonaltól.

— A nemzeti kisebbségeknek joguk van saját nyelvük és írásmódjuk használatához, nemzeti kultúrájuk és művészetük továbbfejlesztéséhez, szokásaik megőrzéséhez vagy módosításához.

— Aktívan gondoskodni kell nagyszámú káder képzéséről a nemzeti kisebbségek köréből, hogy a megfelelő feltételek gyors meg-

teremtése útján lehetővé váljék saját helységeik kielégítő önkormányzata.

— Azokon a vidékeken, ahol nagy a nemzeti kisebbségekhez tartozó lakosok száma, s ahol a szükséges feltételek megvannak, a független és szabad Vietnam kebelében autonóm területek fognak megalakulni.

11. Tiszteletben kell tartani a vallásszabadságot, ki kell alakítani a különböző vallásokhoz tartozók összefogását, meg kell teremteni a vallások egyenjogúságát.

— Szembe kell helyezkedni az imperialisták és ügynökeik minden olyan mesterkedésével és akciójával, amely a vallás ürügyén egyes személyeket arra akar felhasználni, hogy aláássák népünknek az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcát, hogy elhintsék a hivők és a nem hivők, valamint a különböző vallási irányzatok közötti széthúzás magvait, s hogy ártsanak az ország, a nép és a vallás ügyének is.

— Tiszteletben kell tartani a vallás és gyakorlásának szabadságát. Óvni kell a pagodákat, a templomokat, a szentélyeket.

— Minden vallásfelekezetnek egyenlő jogai vannak, és semmiféle hátrányos megkülönböztetésnek nincs helye köztük.

— Meg kell valósítani a különböző vallásfelekezetekhez tartozók összefogását, a hivők és az egész nép közötti egységet az amerikai agresszorok és ügynökeik ellen, az ország védelméért és építéséért folyó küzdelemben.

12. Barátságosan kell fogadni a bábhadseregnek azokat a tisztjeit és katonáit, valamint a bábközigazgatásnak azokat a tisztviselőit, akik visszatérnek igaz ügyünk szolgálatához, meg kell kegyelmezni a hadifoglyoknak s az átállóknak, és humánus bánásmódban kell részesíteni őket.

— Szembe kell helyezkedni az amerikai imperialistáknak és a bábrendszernek minden arra irányuló kísérletével, hogy zsoldosokat kényszerítsenek szolgálatukba, szembefordítsák őket a haza érdekeivel és rábírják honfitársaik lemészárlására.

— Szigorúan meg kell büntetni a kegyetlen, megátalkodott ügynököket, akik odaadással szolgálják az amerikai imperialistákat.

— Olyan feltételeket kell teremteni, amelyek lehetővé teszik a bábhadsereg tisztjei és katonái, valamint a bábközigazgatás tisztviselői számára, hogy visszatérjenek igaz ugyunk szolgálatához és csatlakozzanak a nép által az amerikai agresszorok ellen, a nemzet javáért, az ország építéséért vívott harchoz.

— A bábhadseregnek és a bábközigazgatásnak azok a tagjai, csoportjai, egységei, akik, illetőleg amelyek szolgálatokat tesznek az amerikai agresszorok ellen, a nemzet javáért vívott harc ügyének, jutalomban részesülnek és fontos beosztást fognak betölteni. Bárki, aki helyesli és támogatja az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcot, vagy tartózkodik attól, hogy a nép érdekei ellen irányuló bűnt kövessen el — megtagadva az amerikai imperialisták és ügynökeik parancsainak teljesítését —, tapasztalni fogja, hogy érdemei szerint méltó jutalomban fog részesülni.

— Azoknak a bábhadseregtől megszökött egyéneknek, csoportoknak és egységeknek, akik, il-

letőleg amelyek önként átálltak a Felszabadító Fegyveres Erők oldalára, hogy az amerikai imperialisták ellen, az ország megmentéséért harcoljanak, baráti fogadtatásban és a többi harcosunkkal egyenlő bánásmódban lesz részük.

— A Front mindig kész az egyenlőség, a kölcsönös tisztelet és kölcsönös segítség alapján akcióegységre lépni azokkal a bábhadseregtől s a bábközigazgatástól megszökött csoportokkal és egységekkel, amelyek a haza megmentése érdekében szembeszegülnek az amerikai agresszorokkal; kész velük együttműködni, hogy közös erővel védjék meg a népet és szabadítsák fel a hazát.

— A bábközigazgatásnak azok a tisztviselői, akik önként vállalják, hogy a nép és a haza ügyének szolgálatában Dél-Vietnam felszabadulása után tovább dolgoznak az államapparátusban, a többi tisztviselőnkkel egyenlő bánásmódban fognak részesülni.

— Kegyelmi intézkedéseink ki fognak terjedni a bábhadseregnek és a bábközigazgatásnak azokra a tagjaira — rangjukra és beosztásukra való tekintet nélkül —, akik a nép ellen bűnt követtek ugyan el, de azt teljes őszinteséggel megbánják. Akik bűneiket szolgálataikkal jóvá teszik, érdemeik szerint jutalomban részesülnek.

— A bábhadsereg fogságba kerülő tisztjei és katonái humánus bánásmódban részesülnek; kegyelmi politikánk rájuk is érvényes.

— Az amerikai és a bábhadsereg átálló tagjai jó bánásmódban részesülnek, és mihelyt a körülmények ezt lehetővé teszik, segítséget kapnak ahhoz, hogy visszatérhessenek családjuk körébe.

— Az amerikai és a csatlós hadseregek fogságba eső tagjai ugyanolyan bánásmódban részesülnek, mint a bábhadsereg hadifoglyai.

13. Védelmezni kell a külföldre távozó vietnami állampolgárok érdekeit.

— Örülünk a külföldön élő vietnami állampolgárok hazafiassága megnyilvánulásainak, s nagyra értékeljük az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harchoz nyújtott minden hozzájárulásukat.

— Védelmezni kell a külföldön élő vietnami állampolgárok érdekeit.

— Segítséget kell nyújtani azoknak a vietnami állampolgároknak, akik vissza kívánnak térni hazájukba hogy részt vehessenek az országépítő munkában.

14. Meg kell védeni a Dél-Vietnamban élő külföldi állampolgárok törvényes jogait.

— Azokat a Dél-Vietnamban élő külföldi állampolgárokat, akik hozzájárultak a vietnami népnek az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcához, elismerésben kell részesíteni.

— Minden Dél-Vietnamban élő külföldi állampolgárnak tiszteletben kell tartania Vietnam függetlenségét és szuverenitását, s meg kell tartania a nemzeti és demokratikus államhatalom törvényeit.

— Meg kell védeni mindazoknak a külföldi állampolgároknak a törvényes jogait, akik nem működnek együtt az amerikai imperialistákkal és ügynökeikkel, nem helyezkednek szembe a vietnami néppel, nem veszélyeztetik Vietnam függetlenségét és szuverenitását. Megfelelő figyelemben kell részesíteni azoknak a külföldi állampolgároknak az érdekeit, akik akár közvetlen, akár közvetett

módon támogatták a vietnami népnek az amerikai agresszióval szembeni ellenállását s a nemzet javáért vívott harcát.

— Határozottan le kell küzdeni és meg kell hiúsítani az amerikai imperialistáknak és ügynökeiknek arra irányuló politikáját, hogy elhintsék a széthúzás magvait a vietnami és a kínai állampolgárok között, hogy ez utóbbiakat elnyomják és kizsákmányolják, s megpróbálják erőszakkal beolvasztani őket.

— Meg kell büntetni az amerikai imperialisták és a dél-vietnami bábrendszer kegyetlen, megátalkodott ügynökeit és a titkon zsoldjukba szegődött ügynököket.

III

Állítsuk helyre a normális kapcsolatokat az északi és a déli övezet között, induljunk meg a haza békés újraegyesítése felé vezető úton

Vietnam *egy* ország, a vietnami nép *egy* nép. Semmiféle erő nem tudja megosztani hazánkat. A haza újraegyesítése egész népünk szent óhaja. Vietnamot szükségszerűen újra egyesíteni kell.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front az alábbiakat tartja szükségesnek:

1. Vietnam újraegyesítése fokozatosan, békés eszközökkel, a két övezet közötti tárgyalások elve alapján menjen végbe, anélkül, hogy bármelyik fél is nyomást gyakorolna a másikra, és külföldi beavatkozás nélkül.

2. Amíg el nem jön az ország újraegyesítésének ideje, a két övezet lakói állandó közös erőfeszítéseket fognak tenni az idegen betolakodók elleni harcra és a haza megvédésére; ugyanakkor törekedni fognak a két övezet közötti gazdasági és kulturális kapcsolatok kiszélesítésére; egymás között szabadon fognak levelezni, a két övezet között szabadon fognak közlekedni és lakhelyüket szabadon fogják megválasztani.

IV

Folytassuk a béke és a semlegesség külpolitikáját

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front a béke és a semlegesség külpolitikáját folytatja, olyan külpolitikát, amely biztosítja az ország függetlenségét, szuverenitását, egységét és területi integritását, s elősegíti a világbéke fenntartását. Ez a politika az alábbiakban konkretizálódik:

1. Diplomáciai kapcsolatokat kell létesíteni minden országgal, tekintet nélkül társadalmi és politikai rendszerére, az ország függetlensége, szuverenitása és területi integritása kölcsönös tiszteletben tartásának elve alapján, egymás meg nem támadása és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás, az egyenjogúság, a kölcsönös előnyök és a békés egymás mellett élés alapján.

Semmisnek kell nyilvánítani minden olyan egyenlőtlen szerződést, amelyet a bábkormány az Egyesült Államokkal vagy bármely más országgal kötött.

Tiszteletben kell tartani azoknak az országoknak a gazdasági és kulturális érdekeit, amelyek helyeslik, támogatják vagy segítik a vietnami népnek az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcát.

El kell fogadni bármely ország műszaki és gazdasági segítségét, ha azt nem kötik politikai feltételekhez.

Tartózkodni kell bármiféle katonai szövetségben való részvételtől és bármely külföldi ország ka-

tonai személyzetének befogadásától. Nem szabad megengedni külföldi katonai támaszpontok létesítését Dél-Vietnam területén.

2. Erősíteni kell a baráti kapcsolatokat mindazokkal az országokkal, amelyek helyeslik, támogatják és segítik a vietnami népnek az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harcát.

Erősíteni kell a jószomszédi kapcsolatokat Kambodzsával és Laosszal. Állandóan szilárdítani kell az indokínai országok népei közötti szolidaritást és kölcsönös segélynyújtást, minden indokínai ország függetlenségének, szuverenitásának, egységének és területi integritásának megvédése, valamint az amerikai imperialisták és ügynökeik agresszív és háborús politikájával szembeni ellenállás érdekében.

3. Aktívan támogatni kell Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeinek az imperializmus, a régi és az újkolonializmus ellen irányuló nemzeti függetlenségi harci mozgalmát.

Aktívan támogatni kell az amerikai népnek az amerikai imperialisták által folytatott vietnami agresszív háború ellen tiltakozó mozgalmát.

Aktívan támogatni kell az Egyesült Államokban élő négereknek alapvető nemzeti jogaikért vívott, igazságos harcát.

Aktívan támogatni kell a világ valamennyi országában a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásáért vívott küzdelmet.

4. Cselekvően hozzá kell járulni a világbéke megvédéséhez, szembe kell helyezkedni az amerikai imperializmus által vezetett kardcsörtető és agresszív imperialistákkal. Követelni kell az agresszív katonai tömbök feloszlatását és az imperializmus külföldi katonai támaszpontjainak felszámolását.

Szakadatlanul erősíteni és mélyíteni kell hazánk kapcsolatait a nemzetközi demokratikus szervezetekkel és minden ország népével, beleértve az amerikai népet is.

Aktívan hozzá kell járulni a világ népeinek ahhoz a frontjához, amely egyre erősödve és kiszélesedve támogatja a vietnami népet az amerikai imperialista agresszorok ellen, a nemzeti függetlenségért és békéért vívott harcában.

*

Harcunk rendkívül nehéz, de végtelenül dicső ügyet szolgál. Nemcsak népünk és az eljövendő nemzedékek sorsa szempontjából van jelentősége, hanem a világ népeinek a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott küzdelme szempontjából is. E dicső feladat sikeres teljesítése akkor lesz lehetséges, ha már egységbe tömörült népünk tovább erősíti összeforrottságát és azt még szélesebb alapokra helyezi.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front melegen üdvözli mindazokat a politikai pártokat, tömegszervezeteket, hazafias és haladó személyiségeket, amelyek, illetőleg akik a Fronton belül vagy kívül állva összefognak, hogy közösen munkálkodjanak az amerikai agresszorok és ügynökeik legyőzéséért.

Népünknek az amerikai agresszió ellen, a nemzet javáért vívott harca igazságos harc. Egész népünk egy emberként tökélte el magát a harcra, hogy legyőzze az amerikai agresszorokat és ügynökeiket. A szocialista országok népeinek, Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeinek s a világ béke- és igazságszerető népeinek — beleértve az Egyesült Államokban élő, haladó gondolkodású embe-

reket is — népünk harca iránti rokonszenve, népünknek nyújtott támogatása és segítsége napról napra növekszik és erősödik. A győzelem felé haladunk és feltétlenül teljes győzelmet fogunk aratni.

Bármennyire hisztériásak, kegyetlenek, makacsak és álnokak is az amerikai imperialisták, bűnös mesterkedéseik siralmas kudarcra vannak ítélve.

A haza legfőbb érdekét szem előtt tartva egész dél-vietnami népünk egy emberként összefogva erősítse egységét, győzelmes lendülettel haladjon előre az amerikai agresszorok és a zsoldjukban álló bábrendszer legyőzése felé, s északi honfitársaikkal együtt vigye dicsőségesen győzelemre Dél felszabadításának, Észak megvédésének és a haza újraegyesítéséhez vezető úton való elindulásnak nagy művét.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front kijelenti, hogy mindig méltó lesz honfitársaink és az öt világrészen élő barátaink bizalmára.

A vietnami nép győzni fog!

Az amerikai agresszorok és kiszolgálóik vereséget fognak szenvedni!

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front programja feltétlenül valóra válik!

Dél-vietnami harcosok és hazafiak, haladjatok bátran előre a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front dicső zászlaja alatt!

„MCNAMARA KERÍTÉSE"

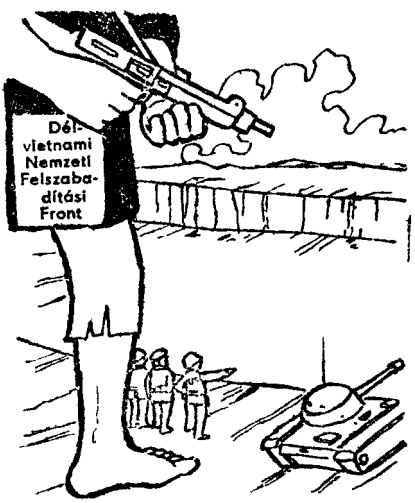

Ez a leghatékonyabb gát a világon! 65 kilométer széles 600 méter mély, mágneses aknák, radar, a legújabb elektronikus berendezés... Ide férkőzzön be egy vietnami!

(Ghirl rajza az olasz *Unità*-ban.)

Herald Tribune

A Párizsban megjelenő amerikai burzsoa napilap 1967. október 23-i számából.

WALTER LIPPMANN:

Az Egyesült Államok vonuljon vissza Vietnamból Ausztráliába

Az elnök meggyőződésem szerint rossz utat választott és eltévedt. Mindaddig, amíg nem javítja ki az eredetileg elkövetett hibát, nem fog célhoz érni azzal, hogy még gyorsabb tempót diktál.

Nekünk Amerikában szembe kell néznünk azzal a feladattal, hogy visszataláljunk a jó útra. Ha ténylegesen felismerjük az általunk elkövetett hibát, azt hiszem, világos lesz, hogy melyik a helyes út. A jó utat meg tudjuk találni, s akkor legalább bölcsebbek és talán boldogabbak is leszünk, mint most.

Az eredeti hiba az volt, hogy elköteleztük hazánkat egy nagy szárazföldi háború mellett az ázsiai kontinensen. Bármilyen eszmék és szándékok vezéreltek is bennünket — a kommunizmus terjeszkedésének megállítása, Dél-Vietnam meghódításának elhárítása, a szabadság és a demokrácia ügyének előmozdítása, Amerika biztonságának megvédése —, a lényeg az, hogy Johnson elnök tévedett, amikor azt hitte, sikerülnie fog ezeket a célokat nagyarányú ázsiai szárazföldi háború megvívásával elérni. Az elnöknek ez a stratégiai döntése az a nagy hiba, amit helyre kell hozni.

Akik igazolni próbálják az elnök lépéseit, gyakran mondogatják, hogy ha kijavítjuk ezt a hibát, akkor később kénytelenek leszünk Hawaiiban, sőt, talán Kaliforniában védeni magunkat. Ez nem így van. A döntő különbség aközött, amit csináltunk Vietnamban és amit csinálnunk kellett volna, az, hogy partraszálltunk az ázsiai szárazföldön — ahol a vietnami és a kínai tömegek ellenünk vonulhatnak. A helyes út, a helyes lépés ezért most az, hogy olyan területen vessük meg lábunkat, amelyet a tenger választ el a szárazföldtől és az ott élő tömegektől.

Az elkövetett hiba belebonyolított minket egy olyan háborúba, amelyet nem lehet megnyerni, nem lehet még akkor sem, ha olyan vereséget mérünk ellenfeleinkre, hogy egyelőre nem tudják folytatni a harcot, s meg kell adniuk magukat, vagy vissza kell vonulniuk. Semmiféle tárgyalások útján sem lehet ugyanis olyan megegyezésre jutni, amelynek alapján valamely saigoni kormány katonai jelenlétünk nélkül is képes és hajlandó lenne mindazt megtenni, aminek eléréséért az elnök állítása szerint harcolunk. Az az elképzelés, hogy Johnson elnök célkitűzéseinek megfelelően megnyerhetjük a háborút, s utána hazamehetünk, vagy naiv önámítás vagy pedig durva csalás.

Nyugodtan állíthatjuk, hogy

mindaddig nem kerülhet sor „produktív" tárgyalásokra, amíg az ázsiai kontinensen magunk elé tűzött célok olyanok, hogy ott kell maradnunk elérésük biztosításához. Ez az állítás nem lephet meg senkit, aki emlékszik az Egyesült Államok katonai hagyományaira és elveire. Mindig is alaptétel volt, hogy hatalmunkat az ázsiai partoktól nem messze kell gyakorolnunk, de sohasem szabad megengednünk magunknak, hogy mélyen belebonyolódjunk a szárazföldi ügyekbe.

Amióta Vietnam a franciák vereségét követően amerikai problémává vált, három elnök emlékezett erre az alaptételre, és újra meg is erősítette: Eisenhower, Kennedy, sőt 1964-ben maga Johnson is. Lyndon Johnson abban különbözik két elődjétől, hogy ő az első elnök, aki feladta az amerikaiak ázsiai katonai stratégiájának legfőbb szabályát.

Eisenhower elnök beavatkozott a dél-vietnami polgárháborúba pénzzel, szavakkal, némi fegyverrel és egy jelképes katonai misszióval. Kennedy elnök hagyta magát meggyőzni arról, hogy erőteljesebb szavakat kell használnia, több katonai tanácsadót kell Vietnamba küldenie, és mélyebben be kell avatkoznia a saigoni politikába. Ez nem volt éppen dicső fejezete elnökségének. Ő azonban megállt, mielőtt hazáját amerikai—ázsiai háborúba bonyolította volna. Senki sem hangsúlyozta erőteljesebben, mint Johnson elnök 1964-ben, hogy nem szabad amerikaiakat küldeni Ázsiába, hogy ázsiaiak ellen harcoljanak.

Dicstelen háború

Minthogy a háború stratégiája hibás, az amerikai harcosok bátorságát és állhatatosságát olyan háborúra pazarolják, amelyet nem lehet megnyerni. Ez nem dicsőséges háború. Az amerikai fegyverek roppant fölényéhez mérve a vietnami katonai eredmények zavarba ejtőek.

A légierő bombázott egy országot, amelynek nincs légiereje. A haditengerészet támadásokat intézett egy ország ellen, amelynek nincs haditengerészete. S a háborúk történetének legjobban felszerelt hadserege nem mért vereséget a gyengén felfegyverzett lázadókra és az északról érkezett harcosokra.

Az a tábornok, aki csapataink parancsnoka, azt állítja, hogy az ellenfél anyagi erejét felőrlő háborút folytatunk! Nem valami éleselméjű dolog az olyan háború, amelyben kölcsönös veszteségek okozásáért folyik a harc az ázsiai kontinens kifogyhatatlan tömegeivel. Hazánk katonai hagyománya és elvei mindig is óvtak bennünket ettől.

Az elkövetett hiba végzetes következményekkel jár Vietnamban, továbbá világszerte fennálló kapcsolatainkat és az Egyesült Államok belső békéjét és jólétét tekintve is. Ezt a hibát csak azok tudják kijavítani, akik felismerik, hogy miben áll a hiba, és készek ezt ki is mondani. Amikor ez bekövetkezik, felvillan majd a fénysugár az alagút mélyén.

Ha olyan háborúba bonyolódtunk bele, amelyben nem lehet győzni, sőt, amely gyakorlatilag végeláthatatlan, akkor kolosszális stratégiai hibát követtünk el. S még mélyebbre süllyedtünk az ingoványba azzal, hogy állhatatosan kitartottunk hibánk mellett. Ha ki akarjuk szabadítani magunkat az ingoványból, helyre kell hoznunk az elkövetett hibát.

Ez nem történhet meg úgy, hogy szabad kezet adunk a légierőnek, vagy további több százezer katonát küldünk Westmoreland tábornoknak. Ha nem tudunk győzni vagy elérni céljainkat azzal,

hogy szárazföldi háborút vívunk Ázsiában, akkor a hibát csakis úgy javíthatjuk ki, hogy deklarált politikánkká tesszük erőink visszavonását olyan területre, amelyet a tenger elválaszt a szárazföldtől.

Előretolt állás

Úgy hiszem, elemzésemből világosan következik, hogy Ausztrália és Új-Zéland lehet az amerikai katonai erők megfelelő előretolt támaszpontja a Csendes-óceán déli részén. S azoknak, akiket meghökkent a gondolat, hogy a vietnami szárazföldről megbízható és jól védhető sziget-területekre vonuljunk vissza, azt ajánlanám, hallgassák meg figyelmesen ezt az elgondolást, mert ez nagy előnyöket nyújthat.

Ha az Egyesült Államok egy új csendes-óceáni stratégia elfogadása mellett döntene, ezzel eltávolítaná az útból azt a problémakomplexust, amely a háborút befejezhetetlenné teszi. Az a döntés, hogy Amerika visszavonul Ausztráliába, nemcsak a vietnami háborúnak vetne véget, hanem megszüntetne minden közeli kilátást arra is, hogy az Egyesült Államok háborúba bonyolódik Kínával. A visszavonulás óhatatlanul több évet venne igénybe. Feltételei és körülményei alkotnák azoknak a tárgyalásoknak a tárgyát, amelyeket szükségesnek tartunk.

Felesleges részletesen fejtegetni, mennyivel könnyebb, olcsóbb és biztonságosabb lenne egy, a Csendes-óceán déli részén, Ausztráliában levő támaszpont fenntartása, mint amilyen az indokínai támaszpont valaha is lehetne. A kínai és a vietnami katonai erőkkel kapcsolatban az a döntő tény, hogy menetelni tudnak, de nem tudnak úszni.

Nem rendelkeznek tengeri haderővel, mi viszont igen nagy tengeri hatalom vagyunk. Ha olyan erővel rendelkeznének, amellyel képesek lennének elözönleni és meghódítani Ausztráliát, legyőzve haditengerészetünket és légierőnket, akkor blokád alá tudnák venni Saigont és szét tudnák zúzni dél-vietnami erőinket is. Tehát az erők számbavétele megmutatja, hogy Ausztráliát és Új Zélandot sebezhetetlenné lehet tenni.

Számolni kell természetesen a kínaiak nukleáris erejével. Ne feledkezzünk meg azonban arról, hogy dél-vietnami pozíciónk semmiféle védelmet nem nyújt számunkra a kínai nukleáris fegyverekkel szemben. Tény és való, hogy ha a nukleáris fegyverek bevetésre kerülnének, Dél-Vietnam teljes mértékben sebezhető és nagyon is csábító célpont lenne. A kínai nukleáris erővel szemben az igazi védelmet nem Vietnamban, és nem is Ausztráliában, hanem az elrettentés stratégiájában kell keresni.

Egy korszak vége

Az én szememben az Egyesult Államok haditengerészetének meggondolatlan sértegetése az a szónokias állítás, amely szerint, ha nem tartjuk magunkat szilárdan Dél-Vietnamban, akkor végül is Hawaiiban, sőt talán Kalifornia kell majd harcolnunk. Jogos viszont feltenni azt a kérdést, hogy vajon egy ausztráliai támaszpontról tudunk-e akkora befolyást gyakorolni Dél-Ázsiára, mint Saigonból és Da Nangból.

Ha a befolyás azt jelenti, hogy az amerikai tisztek parancsokat osztogathatnak a helybeli lakosoknak, akkor a válasz ez: az Ausztráliába való visszavonulás annak a ténynek az elismerését is jelenti, hogy elmúlt az az idő, amikor parancsokat lehetett osztogatni a helybeli lakosoknak; politikánkat és céljainkat immár nem katonai eszközökkel, hanem kereskedelmi

egyezményekkel, kulturális cserével, diplomáciai tárgyalásokkal és propagandával kell megvalósítanunk.

Mielőtt a nem katonai eszközöket, mint Westmoreland tábornok és tüzereje gyenge és halvány pótlékait elvetnénk, ismerjük fel, milyen rendkívül jelentős következményekkel járna a világpolitikára az arra vonatkozó amerikai döntés, hogy visszavonulunk a vietnami szárazföldről olyan kontinentális szigetekre, ahol nyugati fehér emberek élnek. Ez a döntés nemcsak hogy megszüntetné a kínaiakkal és a vietnamiakkal folytatandó háború közvetlen veszélyét, hanem kiküszöbölné a legfőbb érdekellentétet az Egyesült Államok és a Szovjetunió között is.

A szovjet befolyás

Észak-Vietnamban olyan területet támadunk, amelyért a Szovjetunió szükségszerűen felelősséget érez. Ausztráliában viszont olyan területen lennénk, amelyről a Szovjetunió elismeri, hogy befolyási körén kívül fekszik.

Az Egyesült Államoknak az a döntése, hogy visszavonul az ázsiai szárazföldről, átalakítaná a világ többi részével fenntartott kapcsolatainkat is. Kiküszöbölnénk a világközvélemény azon feltevésének alapját, amely szerint uralmi pozíciót akarunk létrehozni Kína határai mentén, ami világszerte szinte általános aggodalmat vált ki. Ha ezt a félelmet eloszlatjuk, akkor bízhatunk abban, hogy készséges és baráti támogatókra és segítőtársakra találunk a nehéz és kényes tárgyalásokhoz, amelyeken ki kell majd dolgoznunk a nagy stratégiai művelet katonai feltételeit és korulményeit.

Amikor érveimmel azt kívánom bizonyítani, hogy a Vietnamban elkövetett hibánkat a Csendes-óceán térségében levő katonai erőink átcsoportosításával helyrehozhatjuk, tisztában vagyok azzal is, hogy mennyire gyűlöletes valamennyiünk számára annak beismerése, hogy hibát követtünk el, és hogy inkább vissza kell vonulnunk, mintsem előretörnünk. De nem tudunk rántottát sütni, ha előbb nem törjük fel a tojásokat.

Az 1965-ban elkövetett hiba helyrehozatalához úgy kell feltörnünk a tojásokat, hogy elismerjük: olyan háborúba keveredtünk, amelyet nem tudunk megnyerni. S akkor rájövünk, hogy bár továbbra is a világ leghatalmasabb és leggazdagabb országa vagyunk, mégsem vagyunk mindenhatók.

Ha ez sérti is büszkeségünket, jót fog tenni lelkünknek. Jót fog tenni nekünk, ha alázatot tanulunk. Bölcsebbé válunk, s kevésbé leszünk pöffeszkedők.

Ugyanakkor nem hiszem, hogy politikánknak olyasfajta megváltoztatása, amelyről az eddigiekben szó volt, csökkentené az Egyesült Államok tekintélyét és befolyását. Ha a változtatást nyíltan, merészen és bátran hajtjuk végre, mint egy nagyhatalom, amely nagy horderejű döntést jelent be és magyaráz meg, s e döntés békét hoz az egész világnak, akkor hazánk tekintélye és jó hírneve emelkedni fog. Mindig is emelkedett, amikor — mint például a Marshall-terv idején — megvolt bennünk a bátorság, hogy nagylelkűek legyünk és hívek maradjunk az amerikai szellem jobbik részéhez.

l'Humanité DIMANCHE

A Francia Kommunista Párt képes hetilapjának 1967. október 8-i számából.

JEAN LE LAGADEC:

A parasztok haragja

Október 2-án sok tízezernyi paraszt indult el tanyájáról és földjéről, hogy a prefektusi és alprefektusi hivatalok előtt kifejezésre juttassa haragos tiltakozását.

Az ipari munkásokhoz hasonlóan a földművelők se szórakozásból hagyják abba a munkát, amikor sztrájkba lépnek, s tüntetni mennek a városba. Azért tüntetnek, mert másképpen nem tudják megértetni magukat, mert követeléseiket nem veszik figyelembe, mert a kormány mezőgazdasági politikája súlyos következményekkel jár számukra.

Országunk kis- és középparasztjainak nehézségei ugyanis egy adott politikából következnek. E politika fő vonalait azok az agrártörvények jelölték ki, amelyeket a gaulle-ista UNR, a giscardisták, az MRP és a centrum többi pártjának képviselői dolgoztak ki és szavaztak meg a parlamentben. E törvények célja — Pisani több alkalommal is határozottan leszögezte ezt a célt — világos és egyértelmű volt: csökkenteni kívánták a parasztok számát.

Ennek az agrárpolitikának a kezdeményezői és támogatói elégedettek lehetnek: az agrárnépesség száma 1959 és 1966 között évenként 160 000 fővel csökkent. Évente 52 000 parasztgazdaság szűnt meg létezni. S ez az ütem nem csökken. Az agrárkoncentráció soha nem látott mértékben fokozódik.

Túl sok a paraszt?

Az a kérdés, hogy túlságosan sok-e a paraszt Franciaországban, álkérdés. Az aktív mezőgazdasági népesség létszáma — az erdőgazdasággal foglalkozókat is beleértve — 3 500 000 fő. Ezek a tények.

A probléma abban áll, hogy figyelembe véve a gépesítést és a tudományos és technikai haladást, lehet-e segíteni a kis- és középparasztoknak abban, hogy modernizálják gazdaságukat és alkalmazkodjanak az új termelési feltételekhez.

A kommunisták erre a kérdésre igennel válaszolnak. Az a véleményünk, hogy a mezőgazdaságnak nyújtott segélyekből elsősorban azoknak a parasztoknak kell juttatni, akik saját erejükből nem tudják megszerezni a szükséges gépeket, felszereléseket és földet. És úgy gondoljuk, hogy az egye-

sulés, a szövetkezés lenne az az út, amely sok családi jellegű gazdaságnak lehetővé tenné a földművelés modern módszereinek alkalmazását.

Senkit sem akarunk arra kényszeríteni, hogy a földjén maradjon. Olyan politika hívei vagyunk, amely szabad választást enged a parasztnak és gyermekeinek. Ez a felfogás olyan társadalmi és gazdasági politikát feltételez, amely a legszegényebb parasztoknak kedvez. Az államot kézben tartó bankárok és nagyiparosok homlokegyenest ellenkező politikát folytatnak.

Mit akar elérni a jobboldal?

Miért folytatja az uralmon levő jobboldal a jelenlegi agrárpolitikát? Mert az a célja, hogy a parasztok által termelt élelmiszerek ára a lehető legalacsonyabb legyen, s így az ipari nagytőkések is minél jobban leszoríthassák a munkabéreket.

Másrészt a kormány azzal, hogy tönkreteszi a kis- és középparasztokat, megnöveli a kínálatot a munkaerőpiacon. Ez a körülmény szintén lefelé nyomja a béreket, kivált a jelenlegi időszakban, amikor szakadatlanul növekszik a munkanélküliek száma.

Ez a két szempont — az élelmiszerárak és munkaerő szabaddá tétele — az, ami alapjában megszabja a hatalom magatartását az agrárpolitika kérdéseiben.

Ugyanez a szemléletmód érvényesül a Közös Piacban is, amelyben a nagy pénzügyi és ipari társaságoké az uralkodó szerep. S az a kegyetlen verseny, amely a hat tagország földművelői között kezdődik, nehéz jövőt helyez kilátásba még azoknak a középparasztoknak a számára is, akik pillanatnyilag biztonságban érzik magukat.

A csirke példája

Igen jellemző a csirke példája. Néhány évvel ezelőtt a kormány még megengedte, hogy a baromfitenyésztés a családi gazdaságok hasznos mellékjövedelme legyen. A kormányzat akkoriban még arról beszélt, hogy ennek a termelésnek legalább egy részét meghagyja a parasztgazdaságok kezében. Ám ezek elhamarkodott ígéretek voltak.

Hamarosan megindult a gépezet. A kormány azt ajánlotta, hogy létesítsenek csirkefarmokat. Először 3000-es, azután 5000-es, még később már 10 000 csirkét nevelő farmokról volt szó. Ma már ott tartunk, hogy az élelmiszeripari trösztök valóságos csirkegyárakat hoznak létre, s a kis baromfitenyésztőknek nincs más választásuk, mint hogy bérmunkásokként dolgozzanak e nagyüzemek számára, vagy eltűnjenek a színről. A Közös Piac, azzal, hogy határainkat megnyitotta a holland csirkék előtt, még inkább meggyorsította ezt a koncentrációs folyamatot. S a francia kormány, amely megszüntette az exporthoz nyújtott segélyeket, szintén alaposan hozzájárult a baromfitenyésztők nehézségeinek fokozásához.

Ugyanez a helyzet a sertéssel is, amely szintén a családi gazdaság terméke volt. A sertés árának idén nyáron bekövetkezett csökkenése részben a közöspiaci árak rögzítésének, részben a Hollandiából és Belgiumból jövő import nak a következménye.

Az európai tej

A tej egységes európai árának 1968. április 1-én kell életbe lépnie. Az új ár „bolti felvásárlási ár" lesz, a begyűjtés költségeit tehát a termelőnek kell viselnie.

Franciaországban a tej árát mind ez ideig „a gazdaságtól" számították. Ez az ár most megszűnik. A tejért fizetett átlagos ár több mint 3 régi frankkal az irányár alatt van. Ez annyit jelent, hogy ha nem vizsgálják felül ezt az árat vagy nem módosítják a közöspiaci rendszert, a francia parasztok a jövő évben esetleg kénytelenek lesznek olcsóbban adni a tejet, mint 1967-ben.

1 200 000 hústermelő

Franciaországban 1 200 000 gazda termel marhahúst. Ezek többsége kis- és középparaszt. 1965-ben 571 régi frankért adták a hús kilóját. 1966. szeptember 1-én az ár 560 régi frank körül mozgott. A mezőgazdasági kamara elnökének becslése szerint a marhahús termelői ára egy év óta 10 százalékkal csökkent.

Mi ennek az oka? Edgar Faure azt hangoztatja, hogy a szárazság. Ámde az árak már akkor is estek, amikor a nyári hőség még nem is éreztethette a hatását. A miniszter nem akarja bevallani, hogy a piacot a behozatal, különösen az argentin behozatal zavarta meg. Mivel a S. I. B. E. V. (Société d'Intervention pour le Bétail et la Viande — A szarvasmarha-tenyésztés és hústermelés védelmi társasága) nem avatkozott be idejében és a szárazság is megtette a magáét, a régi árak nem álltak vissza.

Egészében véve tehát a kis- és középgazdaságok termelési helyzete mind rosszabbra fordul.

Egyre nagyobb terhek és adók

A családi gazdaságoknak azonban nem csupán a jövedelme csökken egyre nagyobb mértékben, hanem ugyanakkor még mind súlyosabb terhek és adók is nehezednek rájuk.

A társadalombiztosítási hozzájárulás legcsekélyebb összege 1962-ben 12 930 régi frank volt, 1967-ben viszont már 28 320 régi frank. A betegségbiztosítási hozzájárulás 1961. január 1-től 1966. december 31-ig átlag 237 százalékkal emelkedett.

A mezőgazdasági jövedelmek adói 1958-tól 1964-ig 600 százalékkal nőttek. Az utóbbi három évben ez a növekedés tovább folytatódott.

A kormány legutóbbi határozatai csak még inkább súlyosbították a vidék nehéz helyzetét.

Emellett azt is meg kell mondani, hogy a kormány két év óta kifejezetten hízeleg a parasztoknak, ígéretekkel árasztja el őket. ezeket azonban ritkán váltja be.

Ám ez csak egy ideig folytatható. Ha egyszer megtörik a varázs, a csalódottság és a becsapottság jogos érzése annál nagyobb dühöt vált ki a parasztságból.

Az első sorokban az ifjúság

Sok újság megdöbbenve számolt be arról, hogy a parasztttüntetések első soraiban olyan nagy számban haladtak fiatalok.

A fiatal parasztok, ha gazdaságukat rendesen fel akarják szerelni, háztartásukat megfelelően be akarják rendezni, kénytelenek eladósodni. Ha pedig esnek az árak, nem tudják kifizetni tartozásaikat.

Másrészt tudják, hogy Franciaországban máris 420 000 munkanélküli van, s nem akarnak beletörődni, hogy sorsuk először a tönkremenés, majd a munkanélküliség legyen. Fiatalságuk, roszszul jövedelmező munkájuk, kilátástalan életük és foglalkozásuk

– mindez elegendő magyarázatot ad haragjukra.

Változtatni kell a politikán

Az egész mezőgazdasági politika gyökeres megváltoztatására van szükség ahhoz, hogy a kis- és középparasztok bizakodni tudjanak, s tisztességes életkörülmények közé kerüljenek. Azt a harcot. amelyet saját érdekeik védelmében folytatnak, sokan szemlélik érdeklődve. Akadnak, akik amiatt aggodalmaskodnak, hogy a paraszti mozgalmakat „politikai tartalommal kellene megtölteni". Ezek képmutatók. Az ország irányításának minden kérdése, így a mezőgazdaság irányítása is politikai kérdés.

Ezt egyre több gazdálkodó is megérti. Félni pedig a jobboldal fél, mert a parasztok mozgalma az ő politikáját veszélyezteti.

A kommunisták 1958 óta harcolnak a bankárok uralma ellen. A mezőgazdaság vonatkozásában olyan szociális politikát követelnek, amely összhangban van a kis- és középparasztok, s az egész nemzet érdekeivel. S ma is ott állnak a parasztok oldalán, akik védelmezik az élethez való jogukat.

A világ melyik fővárosát szeretné megismerni

ANKARÁT KOPPENHÁGÁT

MOSZKVÁT

TUNISZT MONTEVIDEÓT

Bemutatja:

A VILÁG FŐVÁROSAI

című könyv

A „fővárosok képes kislexikonának" is nevezhető könyv megismerteti az olvasókkal a világ valamennyi fővárosának történelmi múltját, földrajzát, lakosságát, gazdasági szerepét. De bemutatja a nevezetes utcákat, tereket, múzeumokat, kulturális intézményeket is.

304 old. + szövegközti fotók **Ára: 20,— Ft**

WEG und ZIEL

Az Osztrák Kommunista Párt elméleti és politikai folyóiratának 1967. 10. számából.

ALFRED RUSCHITZKA:

Az osztrák kormány és az Európai Gazdasági Közösség

Az Európai Gazdasági Közösségre vonatkozó osztrák politika gyökerei a hidegháború időszakába nyúlnak vissza. Mivel az akkori néppárti—szociáldemokrata koalíciós kormány feltétel nélkül a „szabad világ" oldalán állt, a hidegháborút követő enyhülési periódusban is megmaradtak a korábbi időszak súlyosan ható következményei. Ezek mindenekelőtt abban tükröződtek, hogy nagyon sokáig tartott, amíg Ausztria új nemzetközi jogi státusának, semlegességének lényegét és következményeit megértették és ennek megfelelően politizáltak. A „Nyugathoz való kötődés" ideológiája, amely a hidegháborús időszakban alakult ki, arra vezetett, hogy nemcsak tudatosan, hanem öntudatlanul is figyelmen kívül hagyták az Európai Gazdasági Közösség céljainak politikai jellegét, azt, hogy ezeket a célokat a NATO határozza meg, s az Európai Szabadkereskedelmi Társulást – (ESZT) csak átmeneti, rövid életű szükségmegoldásnak tekintették, míg az Európai Gazdasági Közösséget az osztrák politika mértékadó meghatározó tényezőjeként kezelték.

Ebből a beállítottságból következett már 1961-ben a koalíciónak az a döntése, hogy meg kell kezdeni a tárgyalásokat Ausztriának az Európai Gazdasági Közösségbe való belépéséről. Nem az osztrák kormány óvatos taktikája, még csak nem is az Osztrák Szociáldemokrata Párt ellenállása okozta, hogy a tárgyalások ennyire elhúzódtak — az okok magukban az Európai Gazdasági Közösségen belül fennálló ellentétekben gyökereznek.

A koalíció felbomlásával, a néppárti kormány létrehozásával új helyzet alakult ki a megváltozott politikai háttér előtt. A jobboldali kurzus kulcskérdésnek tekintette a német nagytőkével való szoros összeköttetést, azon a címen, hogy ez „meggyorsítja az Európai Gazdasági Közösségbe való felvételt". E politika képviselői és végrehajtói ahhoz is elég erőseknek érezték magukat, hogy megkockáztassák a semlegességnek ebből az irányzatból szükségszerűen következő leértékelését. Ezért került a

kormánynyilatkozat élére az Európai Gazdasági Közösséggel folytatott tárgyalások gyors befejezéséről szóló közlemény.

E célkitűzés számára igen kedvezőnek látszott az időpont. Először is azért, mert az ellenerők csak gyengén működtek. Az Osztrák Néppárt jobboldali elemei a választási győzelem bűvöletében könnyen elhallgattatták, s — ha kellett — funkcióikból is eltávolították az ellenkezőket. Az Európai Gazdasági Közösséghez való csatlakozás fanatikus szószólójának, dr. Bocknak nemcsak saját befolyása és külpolitikai hatásköre növekedett azzal, hogy alkancellárrá nevezték ki, hanem az új államtitkárokat is, mint Grubert, Korent és Haidert, az Európai Gazdasági Közösség szilárd szószólói közül szemelték ki.

Az Osztrák Szociáldemokrata Párt nemcsak politikailag akcióképtelen volt a választások után, hanem egyáltalán nem is akart ellenállást tanúsítani.

Így aztán a kommunisták, akik semlegesség-tudatos álláspontjuknál fogva az EGK-ba való belépés ellen voltak, nagymértékben elszigetelődtek a politikai küzdőtéren. Nem csoda, ha Bock alkancellár ebben a helyzetben már olyan közel érezte magát céljához, hogy több alkalommal is kijelentette: „néhány hónapon belül" tető alá hozza az EGK-szerződést.

A Brüsszelben folytatott tárgyalások gyors befejezéséről szóló harsány prognózisok kétségtelenül bizonyos bénító hatást gyakoroltak a közvéleményre, egyszersmind azonban olyan hatásuk is lett, amelyet a kormány egyáltalán nem vett tervbe.

A gazdasági körök végre kezdték felmérni az EGK-hoz való csatlakozás e téren várható következményeit. S az eredmények fölött nem lehetett elsiklani. 28 iparágból 23 arra a belátásra jutott, hogy a csatlakozással többet fog veszíteni, mint nyerni. Ez megváltoztatta a hangulatot a gazdasági szektorban. Ha korábban azt kérdezték, „mit fogunk profitálni ebből?", most az a kérdés járja: „Ki fogja ezt túlélni?". Ehhez járult az is, hogy a Kennedy-forduló jelentős mértékben csökkentette a „vámmegkülönböztetéstől" való félelem rendszeresen felfújt rémképét, s így ez az „érv" teljesen kiesett a további küzdelemből.

A nyugat-németországi gazdasági visszaesés is jelentős mértékben hozzájárult a kijózanodáshoz. Ennek az osztrák kivitelre gyakorolt hatása cáfolhatatlanul bizonyította, hogy nem annyira az EGK vámpolitikája, sokkal inkább a konjunktúra alakulása határozza meg az eladási lehetőségeket.

Mindenesetre megállapítható, hogy gazdasági vonatkozásban az EGK-ba való törekvés elősegítette egy fokozatos hátraarc irányában tett fordulat megfontolását.

Még jelentősebb tény, hogy politikai síkon is megváltoztak az előjelek. Az EGK-val való szerződés küszöbönálló megkötésének lehetősége egyfelől arra kényszerítette a kormányt, hogy a keleti és nyugati országok kormányait komolyan megnyugtassa az EGK-szerződésnek Ausztria semlegességére gyakorolt hatását illetően. Ezzel kapcsolatban a semlegességi kérdés belpolitikai vitája is elmélyült. Ennek különleges jelentősége volt, hiszen a kormány propagandája olyan látszatot igyekezett kelteni, mintha az Ausztria semlegességét illető aggodalmak fölöslegesek lennének, mert állítólag mindkét tárgyalófél a legteljesebb mértékben szem előtt tartaná Ausztria semlegességét. Ha e tekintetben olyan mérvű kételyek merültek fel, hogy azokat már az osztrák közvélemény előtt sem lehetett eltitkolni, azonnal igyekez-

tek megszépíteni s puszta „félreértésekként" beállítani őket. Moszkva kifogásait „a Nyugat-Németországgal szemben való felfokozott allergia" megnyilvánulásának minősítették, ami Párizst illeti, ott állítólag a „felvilágosítás" is elég a kételyek eloszlatásához, Olaszország vétóját a Dél-Tirol miatt fennálló ingerültséggel magyarázták — az összes többi ország pedig „jóindulatú megértést" mutatott.

A ma megmutatkozó összkép természetesen különbözik attól, amit a kormány el akart hitetni velünk. Ha különböző mértékben is, de kifejezésre juttatta kételyeit és elutasító állásfoglalását csaknem minden olyan ország, amely érdekelt Ausztria semlegességében. Közéjük értve — Nyugat-Németország kivételével — az EGK országait is. E fejlődés politikai hátterének körvonalai jelentősek Ausztria jövőbeli külpolitikája szempontjából.

Ez a fejlődés azt a felfogást igazolja, amely szerint Ausztria semlegessége az európai egyensúly megszilárdulásának az eredménye. Ebben ma a legtöbb európai ország jobban érdekelt, mint valaha. Az osztrák semlegesség csökkentése veszélyeztetné és megzavarná Közép-Európában ezt az egyensúlyi állapotot. A legtöbb kormány nem hajlandó arra, hogy kérdéses gazdasági előnyök fejében ezt a kockázatot magára vállalja.

Annak, hogy a bonni kormány az egyetlen, amely nem osztja ezt az aggodalmat, hanem ma még inkább mint valaha, be akarja vonni Ausztriát az EGK-ba, logikus a magyarázata: ez az egyetlen kormány, amely ezt az egyensúlyi állapotot meg akarja változtatni, hogy az osztrák semlegesség megszüntetésével hatékonyabban valósíthassa meg revansista politikáját.

„Tizenkettő előtt öt perccel" Ausztriában is a semlegességi kérdés komolyabb szemlélete észlelhető. A bécsi nemzetközi jogi iskolának köszönhető, hogy a semlegesség fogalmát oly egyértelműen határozta meg; most miniszterek sem tudják többé ámítani az osztrák népet, s nem tudnak többé elsiklani az állampolitikai és nemzetközi jogi kötelezettségek felett olyan jelszavakkal, mint az, hogy „csak katonai semlegességről van szó", vagy mint az, amely szerint „mi határozzuk meg, hogy mit értünk semlegességen".

Az eddigi EGK-politika ára

Mind politikai, mind gazdasági téren jelentékeny veszteségeket szenvedtünk el a kormány politikája következtében. Legsúlyosabban esik latba az, hogy kárt szenvedett Ausztria tekintélye az európai politikában, s ezzel együtt az osztrák kormány semlegességi szándékainak őszinteségébe vetett hit is megcsorbult. Gazdaságilag pedig egy meg nem valósítható bizonyuló politikai irányvétel oda vezetett, hogy a beruházásokban bizonytalanság s ezzel együtt elmaradás következett be, ami — kiváltképpen most, a konjunktúra lanyhulásának időszakában — létfontosságú növekedési ösztönzéseket akadályoz.

A külkereskedelmi politikában arra vezetett a hibás perspektíva, hogy elhanyagolták az ESZT-piacokat és mindenekelőtt a szocialista országok piacait, s ezzel más országok szereztek meg számunkra elérhető pozíciókat.

Ugyanekkor új veszély is jelentkezik. Mialatt az osztrák kormánynak nincs ereje ahhoz, hogy levonja a következtetéseket, a német nagytőke egy része, amely reálisan értékeli a dolgokat, nem vár többé Ausztriának az EGK-hoz való csatlakozására, hanem Ausztria semlegességét kihasználva, országunkból kiindulva igyek-

szik kiterjeszkedni — méghozzá nagymértékben — az ESZT piacaira és a szocialista országok piacaira. Ez nemcsak azt jelenti, hogy a német tőke olyan előnyöket használ ki, amelyekre helyzete az osztrák gazdaságot predesztinálta volna, hanem azt is, hogy nagymértékű tőkekivitel indul meg Ausztria felé, az ezzel járó gazdasági és politikai veszélyek megfelelő kísérőjelenségeivel együtt.

Noha az osztrák kormány EGK-politikájának nyilvánvaló csődje a propaganda megzavarodására és magán a kormányon belül komoly nézeteltérésekre vezetett, nem eredményezett még egyetlen olyan intézkedést sem, amelyet a zsákutcából kivezető első lépésnek lehetne értékelni. Sőt, még mindig késik legalább a látszatnak az a korrigálása, amelyet Bock alkancellár régóta esedékes lemondása jelentene. Jelenleg az osztrák kormány akcióképtelen az Európai Gazdasági Közösség kérdéseiben — s ezért az osztrák nép növekvő politikai és gazdasági árat fizet.

Az Osztrák Szociáldemokrata Párttól sem lehet semmiféle alternatívát várni, noha a párt természetesen jól ismeri a helyzetet, s az OSZP határozott fellépése a mai helyzetben politikai korrekciókra vezethetne. Az a körülmény, hogy Brandt. a nyugatnémet szociáldemokrata külügyminiszter ma olyan hangosan veri az EGK-hoz való csatlakozás propagandájának nagydobját, elegendő ok Kreiskynek ahhoz, hogy ne tegye meg azt, amire Ausztriának ma a legsürgősebben szüksége lenne — ne kezdeményezzen erőteljes irányváltoztatást.

Ha Ausztria nem akar még több kárt elszenvedni, gyökeresen véget kell vetnie eddigi EGK-politikájának. Félreérthetetlenül kifejezésre kell juttatnia, hogy többé nem veti fel a kérdést, milyen tömbhöz kell csatlakoznia, hanem a földrajzi-gazdasági helyzetének és gazdasági szükségleteinek megfelelő semlegesség hangsúlyozásával, megkülönböztetés nélkül tiszta kapcsolatokra törekszik a gazdasági alakulatok *minden* formájával, ide számítva Európában — teljesen egyenértékűen — az Európai Gazdasági Közösség, az Európai Szabadkereskedelmi Társulás és a szocialista országok szervezeteit. A különböző állami gazdasági szervezetek belső dinamikájának kihatásairól a hangsúlyozott semlegesség álláspontjára helyezkedve lehet tárgyalni. A mindenkori osztrák kormány megfelelő magatartása esetén erre mindenki hajlandó lesz, mert csaknem minden ország érdekelt Ausztria semlegességének fenntartásában, s mert Ausztria, ha végre rendbehozza gazdaságát, nem kérelmezőként, hanem kínálóként is felléphet.

Newsweek

Az amerikai burzsoá képes hetilap 1967. október 30-i számából.

ARNAUD DE BORCHGRAVE:

„A század szégyene": gazdagok és szegények

A gazdag és a szegény nemzetek első általános találkozója, melyen a nincstelenek egyre rosszabbodó helyzetét tárgyalták, több mint három évvel ezelőtt folyt le Genfben. Három hónapi tanácskozás után 122 ország hangzatos kiáltványok egész sorát bocsátotta ki a termelés és a kereskedelem új formáinak követelésével; a szegények termékei számára magasabb árszint megállapítását, kedvezmények nyújtását a gazdag piacokon, több segélyt és új nemzetközi munkamegosztást követeltek — szóval a vagyon általános újraelosztását.

Az észak—déli találkozó az Egyesült Nemzetek Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája néven (United Nations Conference on Trade and Development, rövidítve: UNCTAD) állandó intézménynyé alakult; székhelye Genf és személyi állományához jelenleg mintegy 200 szakértő tartozik. A bizottságok, albizottságok és szakértői csoportok özönét hozta a világra; ezek azóta is naponta üléseznek, a szavak millióit csépelik mindenről, élelempótanyagoktól kezdve egészen a kakaó nemzetközi ármegállapítására vonatkozó tervezetig. Ám mindennek ellenére még hátra van az, hogy a fejlett országok megtegyék az első pozitív lépést az UNCTAD javaslatainak megvalósítására.

Először a Fejlettebb Országok (FO) azt mondták a Kevésbé Fejlett Országoknak (KFO), hogy várják meg a Kennedy-forduló eredményeit; mindenki részesülni fog az előnyökből — ígérték. A Kennedy-forduló sikeresen véget ért ebben az évben, de a szegényeket újfent csalódás érte. Számukra semmit sem hozott, s már keserűen el is ejtették azzal, hogy „csupán egy tervvel több, amely a gazdagokat még gazdagabbakká teszi".

Október első felében az ázsiai nincstelenek találkoztak Bangkokban, a latin-amerikaiak Bogotában és az afrikaiak Algírban, mielőtt valamennyien egybegyűltek október második felében Algírban, hogy előkészítsék a jövő februárban Új-Delhiben tartandó második nagy észak—déli találkozót.

A KFO-k 77-es (jelenleg 86-os) csoportja ülésszakának megnyitásán Bumedien elnök Algírban megadta az alaphangot azzal a kijelentéssel, hogy „Európa és az Egyesült Államok kifosztották a harmadik világ természeti kincseit". A fejlett országok, fűzte hozzá Bumedien, „valóságos poli-

pok, amelyek karjaikkal egyre szorosabban fonják át a fejlődésben levő világot... és bármilyen segítséget nyújtanak az iparosodott országok, az csupán parányi törlesztése annak az adósságnak, amellyel a nyugati országok gyűlöletes kizsákmányolásuk következtében tartoznak". S ilyenformán Bumedien felszólította a szegényeket, hogy újabb osztályharcot folytassanak a gazdagok ellen.

Jóllehet Bumedien forradalmi harsonázása meglehetősen gyönge visszhangra talált a többi nemzeteknél, az Algírtól 18 mérföldnyugatra emelkedő „Nemzetek palotájának" olajzöld kárpitozású tengerparti termében a szónokló miniszterek egymás után töltötték ki mérgüket az Észak kőszívű gazdagjain. Thiam szenegáli külügyminiszter ezt mondta: „Kereskedelmi feltételeink rosszabbítása egyértelmű azzal, hogy a nyersanyagokat termelő országokat kifosztják azok az országok, amelyek nekik iparcikkeket adnak el". Jacques Rabemananjara, Madagaszkár képviselője kijelentette, hogy a világ mai gazdasági rendje „állandó nyomorúság forrása. A század szégyene." José Antonio Encinas del Pando, Peru képviselője: „Azért jöttünk ide, mert a tehetősek nem akarnak bennünket beengedni a huszadik századba." A. Romeo Horton, Libéria kereskedelmi minisztere ezekkel a szavakkal fejezte ki magát: „A gazdagok és a szegények közötti különbségek igazságtalanságának kiküszöbölése korunk kulcskérdése; ez fogja eldönteni, háború lesz-e vagy béke."

A túlzásokat félretéve, tűrhetetlen tény, hogy míg a KFO-k szükségletei nőttek, a FO-k erőfeszítései megtorpantak. Tetejébe annak, ami nyugati segélynek számít, gyakran vajmi kevés köze van az ínséges nemzetek gazdasági fejlődésének elősegítéséhez. A segítség valójában óriási szerencsejátékká fajult, melynek során a tehetősek a legkétesebb taktikai fogásokkal igyekeznek bebizonyítani, hogy az ENSZ előirányzatát nemzeti össztermelésük 1 százalékának erejéig teljesítik. Nyugati magáncégek 10 százalékos kamatra nyújtott „szállítási hitelét" például segélynek minősítik. Ha az Egyesült Államok fölös hadfelszerelést szállít a KFO-k egyikének, ami ennek az országnak a terheit még növeli, azt is segélynek nevezik. Ugyanezt a címkét tűzik arra a pénzre is, melyet Franciaország Algériának franciák kártalanítása céljából ad, valamint a jóvátételt is, amelyet Németország Izraelnek fizet.

A kormánysegély valójában 1961 óta többé-kevésbé állandóan évi 6 milliárd dollár, holott a nemzeti össztermelés a Nyugat egészére számítva 30 százalékkal emelkedett. A Kevésbé Fejlett Országoknak folyósított segélyek teljes nettó összege — beleértve sok színleges hozzájárulást — döbbenetesen csökkent a nemzeti össztermeléshez viszonyítva: az 1961. évi 0,87 százalékról 1965-ben 0,72 százalékra, 1963-ban 0,62 százalékra esett vissza, s nagyságát 1967-ben a nemzeti össztermelés 0,55 százalékára becsülik. A Világbank elnöke, George Woods szerint „a nemzetközi fejlesztés finanszírozására fordítható összeg mind nagyobb mértékben csökken a nagy jövedelmű nemzetek gazdasági teljesítőképességéhez, valamint a fejlődésben levő országok produktív felhasználási képességéhez viszonyítva".

Zárt áramkör

Az ENSZ fejlesztési évtizede eleddig teljes katasztrófát mutat. Növekvő csalódást, növekvő éhe-

zést és növekvő erőszakot. Úgy látszik, minden a nincstelenek ellen alakul, a FO-k technológiájától kezdve a kereskedelmi formákig és kölcsönnyújtási szokásokig. A fejlett országok egyre kifinomultabb műanyagai csökkentik az őstermelés termékei iránti keresletet és új termelési módszereik leszorítják a nyersanyagfogyasztást. A gazdagok mindinkább zárt áramkörben élnek, technológiai gazdaságukban a fokozódó várakozások forradalma a betolakodó szerepét játssza.

Ha azonban fegyvereladásra kerül sor, valamennyi nagyhatalom igen bőkezű. Kamatmentes, hosszú lejáratú kölcsönök nem okoznak problémát; a vevő a katonai vásárlásainak csak kétharmadát fizeti, a harmadik harmadot rendszerint elengedik, s ezt az adományozó nagylelkűségként könyveli el évi számvetésében. Az Egyesült Államok 1950 óta 37 milliárd dollár értékű fölös fegyvert adott el és 15 milliárd dollár értékű szállításra váró megrendelései vannak. „Mintha a nagyhatalmak arra a következtetésre jutottak volna, hogy egymás között nem lehetséges többé háború", írta Besir Ben Jahmed, az „Ifjú Afrika" szerkesztője és tulajdonosa, „s hogy a jövő a helyi háborúké, amelyek hadszíntere a harmadik világ, miért is versenyt indítottak a szegény országok felfegyverzésére".

Felejtsük el egy percre a roppant terjedelmű és gazdasági segélynek számított fegyverszállításokat, s vizsgáljuk meg a következő néhány riasztó és nyomasztó tényt és számot:

1. 97 megajándékozott ország államadóssága egy évtized alatt 10 milliárd dollárról 45 milliárdra nőtt. S ha a kölcsönnyújtás összege és feltételei változatlanok maradnak — bár legalábbis a feltételek egyre keményebbek —, a szegényebb országoknak juttatott nettó segély (a befolyó juttatás, levonva a kimenő fizetéseket) 1975-ben csaknem nullára csökken. A következő tizenkét esztendőben például Indiának — ahol a világ népességének majdnem egyhatoda él — 18 milliárd dollár összegű segélyre lesz szüksége, s levonva kerek 14 milliárd dollárt, adósságok törlesztésére, 4 milliárd dollár a valóban új segély. Nem kisebb tekintély, mint Woods hívja fel a figyelmet a globális gazdasági válság fenyegető viharára.

2. Nyugat-Afrikában az utóbbi években a Nyugat-Európából importált áru egy tonnájára eső ár 25 százalékkal emelkedett, míg a nyugat-afrikai exportáruk ára az európai piacokon 4 százalékkal esett. Azért a gépért, melyet Ghana 10 tonna kakaóért vásárolhatott meg, most 25 tonna kakaót kell szállítania.

3. A KFO-k részesedése a világkereskedelemben az elmúlt tíz évben egyharmadáról egyötödre esett. Tizenkét gumitermelő ország jövedelme hat év alatt több mint 4 milliárd dollárral csökkent, nagyrészt a nyugati országok műanyagtermelése következtében.

4. Az Egyesült Államok a nyújtott segély túlnyomó részét amerikai áruk vásárlásának feltételéhez köti. Átlagban valamennyi adományozó országnál ez 60 százalékot tesz ki. Így válnak drágábbá olyan áruk, amelyeket konkurrens forrásokból olcsóbban beszerezhettek volna. Az angolok nyíltan bevallják, hogy minden dollár segélyre másfél dollárt kapnak vissza saját iparuk számára.

5. Az IDA, azaz Nemzetközi Fejlesztési Társulat (International

Development Association), a Világbank tizennyolc államban működő leányvállalata, amely az ínségesek legínségesebbjeit finanszírozza, a tönk szélén áll. George Woods tizennyolc hónappal ezelőtt felkérte a tagállamok kormányait, hogy hozzájárulásaikat évi 250 millió dollárról 1 milliárdra emeljék fel (az Egyesült Államok hozzájárulása 40 százalék). Washington beleegyezett abba, hogy ezt az előirányzatot 1970-ben teljesíti, de az új kölcsönöket feltételekhez kívánta kötni. Woods éppúgy, mint a szakértők zöme azzal érvel, hogy a KFO-k csak versenyképes kínálat útján juthatnak pénzük tisztességes ellenértékéhez, különben a segély képmutató álnév, nem egyéb, mint a hazai gyárosok exportügyleteinek álcázott támogatása. Az európaiaknak is tetszik a „kötött" segély eszméje, de a hozzájárulás emelésében nem hajlandók az Egyesült Államokat követni. Woods amellett kardoskodik, hogy minden kötetlen legyen, többoldalú segély — vagy semmi. A KFO-k ezúttal újból áldozatul esnek a gazdagok zsákutcájának.

6. Most naponta 200 000 új szájjal többet kell etetni, vagyis csaknem 70 millió az évi szaporulat. Amikor a mai húszéves eléri 30. születésnapját, 700 millióval több lesz az ember a világon; amikor eléri a 35. életévét, 1 milliárddal nagyobb lesz a világ népessége; s amikor 53 éves korában még ereje teljében lesz, a világ népessége megkétszereződik és majdnem 7 milliárdra emelkedik.

Ha a jelenlegi irányzat folytatódik, a fejlődésben levő országok élelemhiánya az idei 16 millió tonnáról 1975-ben 42, 1985-ben pedig 88 millióra nő. S a tragédia betetőzéséül Észak-Amerikának az a képessége, hogy élelmezze a világot, az éhezők egyre növekvő szükségleteivel nem tud többé lépést tartani.

7. A KFO-k fejlődésének aránya 4 százalékról 2,5 százalékra csökken, ha a népszaporodást számításba vesszük; ha az olajat letöröljük a fejlődési grafikonokról, a KFO-k évi fejlődése csak 1%.

cahiers du communisme

A Francia Kommunista Párt elméleti és politikai folyóiratának 1967. 9. számából.

JEAN SURET-CANALE:

A „harmadik világ" országait segítő és velük együttműködő politikáért

(Rövidítve)

A világsajtó igen sok cikket szentel az „éhező világ", „a fejlődésben elmaradott országok túlnépesedése", a „szegény országok" problémáinak. Milyen álláspontot foglaljunk el ezekben a kérdésekben?

Az imperialista befolyás alatt levő világban gazdasági terén az *ellentmondások éleződését* juttatja kifejezésre a fejlődés növekvő egyenlőtlensége, a *szüntelenül növekvő eltolódás* a fejlett tőkésországok, valamint a gazdaságilag és politikailag függő (úgynevezett „gyengén fejlett") országok növekedési ritmusa között.

Ezek az országok, a megtévesztő fogalmazással ellentétben, korántsincsenek „a fejlődés útján", még akkor sem, ha gazdaságuk mérlege felmutat is bizonyos, abszolút értékben kifejezhető előrehaladást, sőt, éppen ellenkezőleg, tanúi annak, hogy könyörtelenül növekszik *relatív elmaradottságuk.*

Erről a tendenciáról tanúskodik számos statisztikai adat: abszolút értékük vitatható, hiszen összeállításuk nagy nehézségekkel jár, de nagyságrendjük és relatív jelentőségük mégis egyértelmű.

Az alábbiakban három statisztikai összeállítást közlünk.

1. táblázat[1]

Az egy lakosra és egy évre számított bruttó nemzeti termék alakulása, konstans piaci árakon[2], az 1953-tól 1962-ig terjedő tízéves időszakban (1958 = 100)[3]

7 szocialista ország, köztük a Szovjetunió	+5,27%
11 fejlett tőkésország (köztük az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Japán, Nyugat-Németország, Franciaország, Olaszország)	+3,2%
12 „gyengén fejlett" ázsiai, afrikai és latin-amerikai ország (köztük Brazília, Argentína, Mexikó, India, Kinshasa-Kongó, a volt Rhodesia és Nyaszaföld Szövetség)[4]	+1,45%

[1] Forrás: *P. Jalée:* Le pillage du Tiers Monde (A harmadik világ kifosztása), Párizs 1965. 19. old.

[2] Vagyis a pénzromlás hatását kiküszöbölve.

[3] Az időszak középső éve.

[4] Figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy akad köztük több ország, amelynek fejlődési üteme viszonylag gyors: Mexikó 1965-ben 6,5%, Brazília 5%, Argentína 7%.

Ez a táblázat egyidejűleg bizonyítja a szocialista rendszer fölényét még a legfejlettebb tőkésországokkal szemben is, s ugyanakkor az imperialista rendszeren belül a fejlődés aránytalanságát az imperialista és a függő országok között.

2. táblázat[5]

Az egy lakosra és egy évre számított bruttó belső termelés fejlődése 1950-től 1960-ig (évi fejlődési átlag)

„Fejlett" országok	+2,7%
„Gyengén fejlett" országok	+2,2%

Ez a statisztikai összeállítás látszólag teljesebb, mert több országra terjed ki, valójában azonban kevesebbet ér, hiszen nincs tekintettel a társadalmi rendszerekre és erősen vitatható ismérvek szerint sorolja az országokat e két kategóriába.

E fenntartások ellenére megállapíthatjuk, hogy bár az eltérés kisebb, a tendencia mégis ugyanaz. A tanulmány, amelyből ezeket az adatokat vettük, szintén megállapítja: *„Ily módon az eltérés az országok e két csoportja között... nemcsak abszolút, de relatív értékben is nőtt."*

3. táblázat[6]

A nemzetközi külkereskedelem fejlődése

1. A külkereskedelem értékbeni fejlődése (1960—1964)			
Világátlag	+34%		
15 ipari ország	+38%		
„Gyengén fejlett" országok	+18%		
2. A világkereskedelem megoszlása (százalékban)		1960	1964
15 ipari ország		58,0%	59,6%
„Gyengén fejlett" országok (az olajexportálókat leszámítva)		17,3%	15,3%

A külkereskedelem fejlődése sohasem fut szigorúan párhuzamosan a termelésével, de ennek ellenére a legtöbb esetben relatív összefüggés áll fenn a kettő között. Itt megállapíthatjuk, hogy fokozott mértékben csökken a gyengén fejlett országok részesedése a világkereskedelemben, fejlődési ütemük elmarad a „fejlett" országoké mögött.

Egyesek azzal vigasztalhatnák magukat, hogy még a „gyengén fejlett" országokban is nő valamelyest a termelés, sőt az egy lakosra számított termelés is, amely tekintetbe veszi a demográfiai növekedést. Mindenekelőtt tekintetbe kell venni, hogy az itt felsorakoztatott számok *átlagokat* fejeznek ki. Egyes országokban egyáltalán nem fejlődik a termelés, hanem pang, sőt néha vissza is esik. Elsősorban azonban azt kell hangsúlyozni, hogy a termelés

[5] Forrás: O. N. U. Étude sur l'économie mondiale (Tanulmány a világgazdaságról) 1963. 1. rész (kivonat a 2—3. sz. táblázatból).

[6] Forrás: *Bulletin de la Banque centrale des États de l'Afrique de l'Ouest* (A nyugat-afrikai országok központi bankjának közlönye). Jegyzetek és információk, 124. szám — 1965 december.

vagy az egy lakosra számított jövedelem abszolút értékben történő növekedése, amely nem veszi tekintetbe az *osztály-realitásokat*, a *tulajdonviszonyokat* — nagyon is pontatlanul tükrözi a tényleges helyzetet. Így például Venezuelában az egy lakosra számított jövedelem növekedése, amely magában foglalja az olajtársaságok jövedelmét is, egyáltalán nem érinti a tömegek jövedelmének tényleges színvonalát. Ez a probléma nemcsak a „gyengén fejlett" országok sajátossága: nagyon is jól tudjuk, hogy a „legfejlettebb" tőkésországokban, így Franciaországban egyáltalán nem tükröződtek a tömegek jövedelmében és vásárlóerejében azok a jelentős termelési eredmények, amelyeket az utóbbi években értek el az abszolút és az egy lakosra számított érték terén egyaránt. Csakis a munkásosztály elkeseredett harca akadályozta meg, hogy általában nem került sor a visszaesésre, sőt egyes esetekben javult is a helyzet, de korántsem a termelékenység és a termelés tényleges növekedésének arányában.

Hasonlóképpen a „gyengén fejlett" országokban a termelés fejlődése elsősorban a bányászat (mindenekelőtt az olaj, a vasérc, az alumínium stb.) és az exportnövények termelése fejlődésének tudható be, míg a belső fogyasztásra szánt élelmiszerek termelése pang, vagy éppen csökken.

A FAO[7] egyik legutóbbi jelentése megállapítja, hogy *„a világ 1965—66. évi élelmiszer-termelése az általános aszály következtében nem haladta meg az előző évit, noha ugyanakkor mintegy 70 millióval nőtt az élelmiszerre szorulók száma."*[8]

Afrikában, Latin-Amerikában és a Távol-Keleten a globális termelés 2 százalékkal csökkent, ami az egy lakosra számított fogyasztás 4—5 százalékos csökkenését jelenti.

Az egy lakosra számított élelmiszer-termelés egészében véve *„visszaesett az 1957—58-as szintre, amely megfelel a háború előtti, már akkor is elégtelen szintnek."*[9]

Ily módon tehát ugyanakkor, amikor a tudomány és a technika szédületes fejlődésének biztosítania kellene az egész emberiség növekvő jólétét, az emberek százmilliói egyre kevésbé jutnak hozzá a fennmaradásukhoz nélkülözhetetlenül szükséges minimális élelmiszer-mennyiséghez!

Akadnak olyan szakértők, akik kiszámították: ha a jelenlegi gazdasági mutatók az eddiginek megfelelően alakulnak, 1980 körül *példátlan éhínség* sújtja a „harmadik világot".

S ugyanakkor, mivel ezek az országok fokozott mértékben integrálódnak a világpiacba, e folyamat következményeképpen általánosságban emelkedik a *szükségletek színvonala*, a mennyiség, a minőség és a választék tekintetében egyaránt. Sok százmillió ember, aki meztelenül, primitív kunyhókban, a művelődési lehetőségektől megfosztva élt, most létszükségletnek tekinti, hogy tisztességes ruhához, emberhez méltó hajlékhoz jusson, iskolába küldhesse gyermekeit. Növekszik az ellentmondás az *alapvető társadalmi szükségletek* és a *tömegek tényleges vásárlóereje* között.

E paradoxon hátterében nem a modern civilizáció, a technikai haladás rejtélyes „átka" húzódik meg, hanem a tőkés fejlődésnek az a logikája, amelyet Marx tárt fel egy évszázaddal ezelőtt. E pa-

[7] Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet; az ENSZ egyik szakosított szervezete.

[8] *Le Monde*, 1966. október 14.

[9] Ugyanaz a forrás.

radoxonban kifejezésre jut a kapitalizmus általános válságának elmélyülése, az a körülmény, hogy képtelen megoldani ellentmondásait, amelyek a Marx által meghatározott módon jutnak kifejezésre: a gazdagság felhalmozódása az egyik póluson (ma már a monopóliumokra korlátozva) és a nyomor felhalmozódása a másikon.

Néhány téves „magyarázat"

Ezt a nyilvánvaló tényt ma már majdnem mindenütt kezdik felismerni, s visszhangját megtaláljuk a legutóbbi pápai enciklikában is. Ugyanakkor számos szerző — akadnak köztük haladó szelleműek is — nem tud rámutatni a döntő tényezőre. A burzsoá ideológia nyomására túlbecsülik az olykor fontos, de mégsem döntő elemeket, amikor magyarázatot keresnek a „gyengén fejlett" országok helyzetére. Már önmagában véve is zavart kelt a „gyengén fejlett" kifejezés, amelyet az 50-es években gyártott a burzsoázia, hogy meghatározza vele azt a valóságot, amelyre mindaddig szemérmesen fátylat borított — ez pedig nem más, mint az *imperializmus* által *szolgaságban tartott gyarmati és függő országok* elmaradottságának és nyomorának valósága. Ez a kifejezés azt érzékelteti, hogy csak *mennyiségi* különbség van a „fejlett" és a „gyengén fejlett" országok között, elkenve azokat a *döntő* tényezőket, amelyek a gazdasági és társadalmi szervezettől, az osztálystruktúrától függnek.

Nincsen önmagában vett „gyengénfejlettség". A gyengén fejlett országok elmaradottsága, s mindenekelőtt a *belső aránytalanságok*, a gazdasági élet deformálódása azzal magyarázható, hogy *függő helyzetben* vannak az imperialista nagyhatalmakkal szemben, amelyek saját gazdaságuk függvényeivé változtatták őket. A „gyengénfejlettség" csak a *visszája* egy meghatározott „fejlődésnek", méghozzá a *torz fejlődésnek*.

Így tehát hiábavaló és gyakran veszélyes dolog — tekintettel arra, hogy ezekből a pontatlan elméletekből milyen politikai tőkét kovácsolhatnak — úgy elemezni a „gyengénfejlettséget", mint „magábanvaló" jelenséget, amelyet kizárólag belső okok határoznak meg.

Annak idején jó néhány szerző akadt, aki a gyarmati és függő népek elmaradottságát valamiféle „természeti" végzetszerűséggel, a „faj" végzetszerűségével magyarázta: ennek alsóbbrendűsége és tehetetlensége ad magyarázatot a nyomorra. Akadtak olyanok is, akik az éghajlat és a természet átkában keresték az okot. Ezeket az elméleteket manapság már nem hirdetik nyíltan, bár azt sem mondhatjuk (erre utaltak egyes fajvédő megnyilvánulások a legutóbbi közép-keleti válság során), hogy egyáltalán nem lelhetők már fel egyes emberek agyában.

Hasonlóképpen veszélyes dolog lenne egyes belső történelmi körülményekben keresni a gyengénfejlettség „okait". Ugyanakkor ezek a — hozzá kell tennünk: bonyolult — körülmények magyarázatot adhatnak arra, hogy olyan, ősi civilizációval rendelkező országok, mint India vagy Kína nem valósították meg az ipari forradalmat, nem léptek a nyugateurópai országok *előtt* a kapitalizmus útjára, s ennélfogva az adott pillanatban a születő imperializmus természetes zsákmányává lettek. Mindemellett mégis az imperializmus változtatta őket gyarmati vagy függő országokká, nem pedig társadalmi történetük sajátos körülményei. Ezzel szemben akadnak olyan országok is,

amelyek nem tekintenek vissza ilyen múltra, amelyek lakosságát teljesen vagy javarészt a gyarmatosítás importálta — itt Brazíliára vagy Argentínára gondolunk — és amelyek ennek ellenére ugyanolyan mértékben függtek az imperializmustól, ugyanannak a „gyengénfejlettségnek" az áldozatai.

Az úgynevezett „belső okok" között akad egy, amellyel érdemes részletesebben foglalkozni, mivel ismét nagyon sok szó esik róla, még a tudományos igénnyel fellépő művekben is. A „gyengén fejlett" országok demográfiai helyzetéről van szó.

Ezekben az országokban a termelés igen lassú ütemű fejlődésének, sőt pangásának kísérő jelensége csaknem mindenütt a példátlan arányú *demográfiai robbanás*. A klasszikus gyarmatosítás időszakában (1920—25 körül) a születési és halálozási arányszám csaknem kiegyenlítődött, méghozzá igen magas szinten (1000 lakosra kb. 30). Nos, a második világháború óta az alábbi fejlődésnek vagyunk tanúi: egyrészt fennmarad, sőt növekszik a születési arányszám (1000 lakosra 30—40, néha több is: Mexikóban 45, Guineában 62, szemben az európai 18-cal), másrészt csökkent a halálozási arányszám (az 1000 lakosra eső 30-ról 20 alá; Brazíliában 20,6, Algériában 18, Indiában 10,3, ami még mindig meghaladja az 1000 lakosra eső európai átlagot, de közeledik hozzá). Ez nem az életszínvonal emelkedésének, sőt nem is a közegészségügy számottevő javulásának az eredménye, hanem a tömeges védőoltásoknak (a járványok megfékezése vagy korlátozása a vakcinák vagy szérumok alkalmazása révén) és a 20. század közepén kifejlesztett antibiotikumoknak köszönhető.

Ennek következménye a nagy arányú népszaporulat, amely növeli ezeknek az országoknak a terheit, hiszen mindenekelőtt azt az új nemzedéket érinti, amely még nem kapcsolódott be a termelésbe. Ez *reális probléma*, s még jó ideig súlyos gondokat okozhat azoknak az országoknak is, amelyek megszabadultak ugyan a kolonialista vagy neokolonialista függéstől, de örökül kapták azt a struktúrát, amelyet nem tudnak nagyon gyorsan módosítani.

Egészen más dolog viszont — és egyesek tétovázás nélkül így cselekszenek — mindezt a gyengénfejlettség alapvető tényezőjének, ha ugyan nem okának tekinteni, azt állítva, hogy az alapvető, ha ugyan nem az egyetlen gyógyszer a születésszabályozás!

Itt lényegében arról van szó, hogy a mai körülmények között újjáélesztették azokat a malthusi elméleteket, amelyekkel Marx már száz évvel ezelőtt leszámolt. Malthus az ipari forradalom hajnalán arra törekedett, hogy a kor brit munkásainak szörnyű nyomorát a munkásosztály túlzottan nagy születési arányszámával indokolja és igazolja, nem pedig a teljes erővel kibontakozó tőkés kizsákmányolással! Malthus szerint csak a születések csökkentésével lehet harcolni a nyomor ellen, mivel a lakosság, szerinte, mértani arányban növekszik, míg a rendelkezésre álló javak csak számtani arány szerint gyarapodnak. A történelem megcáfolta ezt az elképzelést. Európában csökkent a születési arányszám, amely egészen a 19. század végéig igen magas volt, s ugyanakkor a termelékenység meggyorsult növekedése megteremtette a javak gyakorlatilag korlátlan gyarapításának lehetőségét.

A túlnépesedett és a túlnépesedés folytán éhínségre kárhoztatott világ kísértete puszta szemfény-

vesztés. A lakható világ háromnegyed része még alig népesült be. A technika mai állása mellett — még ha figyelmen kívül hagyjuk is az ezen a téren előre látható fejlődést — könnyedén jóllakathatná a mi világunk azt a többlet-népességet, amellyel a legoptimistábbak (vagy a legpesszimistábbak!) számolnak a jövő századra. A „harmadik világ" országaiban, akár „túlnépesedettek", akár pedig „gyengén népesedettek", a nyomor nem a rendelkezésre álló erőforrások elégtelenségének, hanem a termelési eszközök magántulajdonából következő rossz elosztásának és rossz kiaknázásának tudható be... Ezeket az erőforrásokat valójában nem azért aknázzák ki, hogy kielégítsék a tömegek igényeit, hanem kizárólag azért, hogy a gazdagokat, az imperialista nagytőkét gyarapítsák. Ezen mit sem változtatna a „születésszabályozás". Ennek bizonyítéka, hogy egyes közép-afrikai országok — így Kongó, a Közép-afrikai Köztársaság, Gabon — amelyeknek népszaporulata pang, ennek ellenére részesülnek a „gyengénfejlettség" minden átkából.

Vagyis: a tényleges demográfiai robbanás, amelyet megfigyelhetünk a „harmadik világ" legtöbb országában, s amely hasonló a múlt századi Európában lezajlott jelenségekhez, s amely csökken majd a dolgozók életkörülményeinek változása, az életkörülmények javulása mértékében, olyan tényező, amely nem elhanyagolható mértékben súlyosbítja mai világunk társadalmi eredetű ellentmondásait — ugyanakkor semmiképpen sem oka, vagy döntő tényezője ezeknek az ellentmondásoknak.

A kapitalizmus mai formája, az imperializmus az egyetlen bűnös, az egyedül felelős mindezért.

A reformista politika

A „gyengén fejlett" országok drámai helyzete nem újdonság. A marxisták századunk kezdetétől fogva rávilágítottak e helyzet okaira. „Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelsőbb foka" című lenini műnek döntő szerepe volt ebben a vonatkozásban. A kapitalizmus általános válságának elmélyülése, a „klasszikus" gyarmatrendszer felbomlása azonban olyan válságossá és nyugtalanítóvá tette ezt a helyzetet, hogy a burzsoázia — szemben a korábbi helyzettel — már nem hallgathat róla, nem tagadhatja le a létezését. Arra kényszerül, hogy figyelembe vegye a tömegek reagálását, azokét, akik előtt korábban elleplezték ezt a helyzetet.

Érdemes megfigyelni, hogy a francia nép körében, az egoizmusra, az idegengyűlöletre, hanem nem a fajelméletre hivatkozó „cartierista"[10] kampányok ellenére, érvényesül az emberi szolidaritás és a lelkiismeret szava, az az érzés, hogy tenni kell valamit az igazságtalan és tűrhetetlen helyzet orvoslása érdekében.

Ugyanakkor igen fontos az, hogy világos nézetek alakuljanak ki a rossz okairól és az orvoslás módszereiről egyaránt. Elég sok még a zűrzavar az agyakban, s ez a zűrzavar, amelyet a burzsoázia közvetlen képviselői tudatosan tartanak fenn, annak tulajdonítható, hogy egyes jóakaratú emberek nem elemzik megfelelően a helyzetet. Ennek a zűrzavarnak a változataival találkozunk a problémával kapcsolatos gaulleista elveket összegező „Jeanneney-jelentésben", a különböző egyetemi szakértők sokszor igen jó

[10] Utalás Raymond Cartier reakciós újságíró nézeteire.

szándékú javaslataiban, a Baloldali Szövetség programjában, Pierre Mendès-France javaslataiban, vagy a legutóbbi pápai enciklikában.

E zűrzavaros nézetek fő vonása, hogy figyelmen kívül hagyják, vagy enyhítik az imperializmus döntő felelősségét a „gyengénfejlettségben", és azt hiszik, illetve azt próbálják elhitetni, hogy az egyszerű reformok, illetve „jótékonysági" intézkedések, amelyek érintetlenül hagyják a jelenlegi társadalmi és gazdasági struktúrát, döntő mértékben orvosolhatják ezt a bajt.

E reformista politika szándékai, illetve tettei a következőkre irányulnak (a szándékok lehetnek őszinték és nagylelkűek):

a) csökkenteni azt a brutalitást, amellyel az ellentmondások kifejezésre jutnak, nem pedig gyökeresen felszámolni az okokat, vagyis módot nyújtani arra, hogy módszereit megjavítva fennmaradhasson az imperializmus;

b) elkendőzni az imperializmus felelősségét: vagy úgy, hogy kiagyalják a természeti „végzetszerűségeket", vagy úgy, hogy a felelősséget magukra az áldozatokra hárítják (a neomalthusiánus tételek: túl sok gyermekük van; vagy: képtelenek megreformálni a megkövesedett gazdasági és társadalmi struktúrát — megfeledkezve arról, hogy ezt a struktúrát az imperializmus konzerválta és tartja fenn), vagy úgy, hogy a felelősséget egy harmadik félre hárítják (a tőkésországok, sőt a szocialista országok dolgozóira: ez az a tétel, amely szembeállítja a „gazdag országokat", a „szegény országokkal", amely az osztályelemzést a nemzeti ellentétekkel helyettesíti, e tétel kapcsán kerülnek egy táborba a maoista vezetők a különböző reformistákkal és a pápával).

Az elégtelen elemzés alapján, önkéntelenül vagy szándékosan olyan javaslatokat tesznek, amelyek lényegében két csoportba sorolhatók.

1. Fejleszteni és általánossá tenni azt a „segélyt", amelyet a „gazdag országok" nyújtanak a „szegény országoknak".

Így például javasolják a „fejlett" országok nemzeti jövedelme 1 vagy több százalékának felhasználását, az ENSZ, vagy más nemzetközi, illetve regionális szervezetek közvetítésével, lehetőleg minél „sokoldalúbb" formában.

A francia kormány azzal dicsekszik, hogy ezen a téren megteszi a maga „kötelességét": a „segély" a mai nemzeti jövedelmünk 1,88 százaléka, míg az Egyesült Államoke mindössze 0,99%.

Itt elegendő megemlítenünk, hogy ezek a kizárólag mennyiségi jellegű megfontolások mit sem változtatnak e „segély" összefüggésein és rendeltetésén. Elég arra hivatkoznunk, hogy az 1966-ra előirányzott 3 milliárd 386 millió dolláros amerikai „segélyből" 917 milliót fordítottak „katonai segélyre", s ebből 550 millió jutott Dél-Vietnamnak!

2. Stabilizálni a csere-feltételeket a „szegény" országok javára.

A „harmadik világ" termékeinek (elsősorban ásványok, vagy trópusi agrártermékek) relatív értéke állandóan csökken az iparcikkekéhez viszonyítva. Az ebből származó nehézségek orvoslása érdekében nemzetközi rendszabályokat foganatosítanának a „harmadik világ" termékei árfolyamának stabilizálására vagy revalorizálására.

De vajon ki lenne ezeknek az intézkedéseknek az elsőszámú haszonélvezője? Maguk a termelők vagy a bányászati és kereskedelmi monopóliumok, amelyek ellenőrzik a termelést vagy a bányakincsek és trópusi termékek értékesítését?

Természetesen szó sincs arról, hogy elvi okokból elvetnénk a reformokat, mindenestül reakciósaknak vagy utópisztikusaknak tekintenénk őket, még abban az esetben is, ha alkalmazásuk adott értelméből még nem lehet erre következtetni.

Sohasem elleneztük a tőkés viszonyok között végbement reformokat: a kommunisták tették a legtöbbet annak érdekében, hogy reformokat csikarjanak ki a tőkétől! Helyeseljük mindazokat a reformokat, amelyek a tőkések rovására hozzájárulnak a dolgozók helyzetének megjavításához, és az a véleményünk, hogy a reformok kivívásáért folytatott harc egyike azoknak a tényezőknek, amelyek alkalmassá teszik a dolgozókat a holnap forradalmi átalakításainak végrehajtására.

Ugyanakkor ellenezzük azt a „reformizmust", amely a reformokat magáért való célnak tekinti, amely minden körülmények között támogatja őket, még akkor is, ha a dolgozók rovására és a tőkések javára mennek végbe, amely elfelejti, hogy ezek a reformok, még a legjobbak is, egyetlen alapvető problémát sem oldanak meg, s amely szükség esetén, e reformokat előtérbe helyezve véka alá szeretné rejteni a forradalmi átalakítások szükségességét.

Mi nem vagyunk a sztrájkalapok vagy az ínségkonyhák „ellen", de nem vagyunk hajlandók bennük látni a társadalmi kérdés megoldását.

Az imperialista hatalmak „segély"-politikája

Meg kell állapítanunk, hogy jelenleg semmilyen konkrét erőfeszítés sem történik a reformista politikusok által javasolt két irányban.

Éppen ellenkezőleg, azt tapasztaljuk, hogy a politikai függetlenség kivívása óta *visszaesés* következett be a „segély", valamint a termékek árával és értékesítésével kapcsolatos biztosítékok terén egyaránt, a régi gyarmatbirodalmak keretében kialakult helyzethez viszonyítva.

A gyarmati országokat mindenkor hivatalból megadóztatták, hogy hozzájáruljanak ahhoz a „segélyhez", amelynek összegét és rendeltetését a gyarmatosító hatalom határozta meg.[11]

A politikai függetlenséget manapság szívesen használják fel ürügyul arra, hogy egyre teljesebb mértékben hárítsák át a „megsegített" országokra azokat a hozzájárulásokat, amelyeket korábban részben az „anyaország" fedezett.

A Világbank (IBRD)[12] legutóbbi jelentése arról tanúskodik, hogy abszolút számokban kifejezve öt év óta *változatlan a segély mérve*. A „segélyező" országok nemzeti jövedelmének százalékában kifejezve csökkenő tendencia mutatkozik — 1961-ben még 0,8% volt, 1965-ben már csak 0,6%.[13] Ezzel összefüggésben tovább nő a „gyengén fejlett" országok *adóssága*, amely 1955-ben 9 milliárd dollár volt, 1964-ben pedig már 33 milliárd. 1965-ben csökkent az adósság növekedésének üteme (10% az 1955—63-as évek átlagos évi 15 százalékával szemben), de

---

[11] A FIDES alapjainak 45 százalékát 1946-tól 1958-ig a „segélyt élvező" országok költségvetéséből fedezték. FIDES = Fonds d'Investissement pour le Développement Économique et Social des Territoires d'Outre-Mer = A Tengeren túli Területek Gazdasági és Társadalmi Fejlesztésének Beruházási Alapja — *Szerk.*

[12] International Bank for Reconstuction and Development — Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank, az amerikai monopóliumok által irányított szervezet.

[13] *Le Monde*, 1966. szeptember 27.

ez a csökkenés csak azért következett be, mert „csökkent a hitelező országok által nyújtott kölcsönök mérve, mivel ezeket olyan országok kapják, amelyek az adósság problémája révén nehéz helyzetbe kerülnek."[14] Egyes országok arra kényszerülnek, hogy a kapott „segély" java részét a korábbi kölcsönök visszafizetésére és a kamatok törlesztésére fordítsák.

Ugyanakkor szigorúbbak lettek a „segély" és különösen a hitel feltételei.

A politikai függetlenség és a neokolonializmus keretei között a segély „többoldalú", nemzetközi formái kerültek előtérbe, a „kétoldalú" (egyik ország a másiknak) formák rovására.

Ez a „többoldalú" segély azonban, amelyet a gyakorlatilag amerikai ellenőrzés alatt álló Nemzetközi Bank és szervezetei (IDA = International Development Association = Nemzetközi Fejlesztési Társulás és IFC = International Finance Corporation = Nemzetközi Pénzintézet) vagy a „Fonds européen de développement" (FED = Európai Fejlesztési Alap), az „Európai Közös Piac" szervezete, vagy végül az ENSZ és specializált szervezetei, így a FAO folyósítanak, általában szigorúbb és terhesebb feltételekhez van kötve.[15]

A Nemzetközi Bank (IBRD) az idén, *„noha nyeresége számottevő mértékben növekedett"*, 10 millió dollárra csökkentette az IDA dotálását, szemben az 1963—64. évi 50 és az utána következő két évben nyújtott 75—75 millió dollárral. *„Mivel az IDA forrásai gyakorlatilag kimerültek, valószínű... hogy tevékenysége jövőre gyakorlatilag holtpontra jut."* (*Le Monde*, 1967. augusztus 24. 13. old.)

Ma már ott tartunk, hogy a Nemzetközi Bank szakemberei a műveletek lelassulásától tartanak, mivel a kikötött feltételek elbátortalanítják az esetleges jelentkezőket.

A „kétoldalú" segélyt, amelynek összege csökkenő tendenciát mutat (jóllehet ez a forma egészében véve még túlsúlyban van) szintén egyre bizonytalanabb és merevebb feltételekhez kötik. Az „ajándékok", amelyek 1960-ban még a segélyösszeg 70 százalékát jelentették, 1965-ben már csak a kisebb végösszeg 52 százaléka voltak.

A kétoldalú kapcsolatok keretében folyósított állami kölcsönök átlagos kamatlába az 1964. évi 3-ról 1965-ig 3,6 százalékra emelkedett, miközben az átlagos fizetési határidőt 28-ról 21 évre csökkentették.

Egyáltalán nem ültették át a gyakorlatba a cserefeltételek stabilizálására vonatkozó genfi javaslatokat; ezzel szemben fokozódott egyes trópusi termékek árának fluktuálása, sőt az árfolyam összeomlására is akadt példa.

Az egykori Francia-Afrikában az Európai Közös Piachoz történt társulás következtében egyes termékek felvásárlási ára hozzáidomult a nemzetközi árszinthez, megszűntek azok a kiváltságos felvásárlási feltételek, amelyeket korábban a francia piacon élveztek.

[14] Uo.

[15] Amikor a feltételek kevésbé terhesek, általában cseppenként nyújtott és szigorú „garanciákhoz" kötött hitelekről van szó. Az IDA 1—3 százalékos kamat fejében nyújt hiteleket, míg az IBRD 5,75 százalékot követel. Az IDA korlátozott és csaknem teljes egészében kihelyezett tőkéje folytán azonban *„e szervezet beavatkozása mindenkor csak másodlagos jelentőségű lehet" (S. Reicher:* Introduction à l'aide internationale aux pays sous-développés (Bevezetés a gyengén fejlett országoknak nyújtott nemzetközi segélyhez), Párizs 1966. I. köt. 18—19. old.)

s ily módon egyes országok (így Szenegál a földimogyoróval) súlyos gazdasági és pénzügyi helyzetbe kerültek.

A gaulle-ista politika, amely igyekszik önmagát példamutató színben feltüntetni, egyáltalán nem jelent kivételt a szabály alól.

Az imperialista országok segélyének természete

És most meg kell vizsgálnunk, mit is takar az imperialista országokból származó „segély" fogalma. Valóban ostobaság lenne „segélynek" minősíteni minden értékösszeget, amely az imperialista országokból a „gyengén fejlett" országokba irányul, tekintet nélkül természetére és rendeltetésére. Egy nagy cég magántőke-beruházása, egy magán- vagy állami kölcsön, amelyet közepes kamatlábbal folyósítanak, s amelyet a törlesztések révén, a kamatokkal gyarapítva végül is hazatelepítenek, tulajdonképpen tőkehelyezés, a „segélyezett" ország munkásai munkaereje kizsákmányolásának eszköze a tőkések javára, tehát semmiképpen sem lehet „segélynek" nevezni.

Vajon más a helyzet akkor, amikor állami „segélyről" van szó, kiváltságos feltételekkel, mi több, ajándék formájában?

Valójában mindkét eset *tőkebefektetés*, a *tőkekivitel egyik formája*, s Lenin bebizonyította, hogy ez a mai imperialista gyarmatosítás egyik jellegzetes tünete. A *funkciót* tekintve az imperializmus kolonialista vagy neokolonialista rendszerének keretében nincs semmilyen különbség a magántőke exportja és az állami alapokból nyújtott „ajándék" között. Az egyetlen különbség abban rejlik, hogy az „ajándékok" esetében a tőkét nem maguk a kapitalisták szolgáltatják, hanem ingyen nyújtják az adófizetők: a „segélyező" ország polgárai (vagyis, tekintettel pénzügyi rendszerünk szerkezetére, elsősorban a dolgozók), valamint — erről is gyakran megfeledkeznek — a „segélyezett" ország adófizetői, akiknek szintén meghatározott mértékben hozzá kell járulniuk (a gyarmati uralom idején 45 százalékot kellett befizetni a FIDES-nek[16]) s akiknek mindenkor fedezniük kellett a kezelési költségeket, a törlesztést stb.

E normális körülmények között hasonló szinten produktív[17] tőkék profitja vagy kamata minden esetben lényegében nem a „haszonélvező" országok népét gazdagítja, hanem azokat az imperialista monopóliumokat, amelyek kezükben tartják az állítólag „megsegélyezett" ország gazdasági életét. Az „ajándékokat" lényegében az infrastruktúrának juttatják — ide értve az iskolák és egészségügyi intézmények felszerelését —, s ennek az a funkciója, hogy biztosítsa a monopóliumok beruházott magántőkéi számára a magas, rendkívül jövedelmező profitrátát.

Ezek a műveletek semmiben (kivéve területi elhelyezkedésüket) sem különböznek azoktól a franciaországi műveletektől, amelyek az államra hárítják az egyre szélesebb körű beruházások eszközárát. E beruházások profitja gazdasági életünk jelenlegi struktúráját tekintve lényegében a tőkés monopóliumokat gyarapítja: ingyenes infrastrukturális munká-

---

[16] 1946-ban alakult, hogy az állami költségvetésből finanszírozza a tengeren túli területek termelési apparátusának felújítását.

[17] Kivéve a tékozlást, a lopásokat, a fényűzést stb., amelynek „haszonélvezői" — mert ilyenek mindig akadnak — továbbrà is ugyanazok: a tőkés monopóliumok, csatlósaik és ügynökeik.

latok és felszerelések, különböző kölcsönök és ajándékok, azok a szolgálatok, amelyeket kedvezményes díjszabással nyújtanak a közművek és az állami vállalatok stb.

Ezek a mesterkedések az *állammonopolista kapitalizmus* jellegzetességei. Közvetlenül a második világháború után váltak általánossá (a FIDES-t 1946-ban hívták életre). Kifejezésre jut bennük a kapitalizmus általános válsága és rothadása, mivel képtelen természetes törvényei játékszabályainak megfelelően működni (biztosítva a magántőke számára a szükségesnek ítélt „rentabilitást"), nem maradhat fenn az állam egyre általánosabbá váló beavatkozása, az állam által az adófizetők rovására nyújtott, egyre jelentősebb „ingyen"-tőke nélkül. Ezek a mesterkedések egyre élesebb fényt vetnek a mai monopoltőke parazita jellegére.

Az úgynevezett segély, amelyet a gyengén fejlett országok az imperialista országoktól kapnak, nem más, mint a tőkeexport modern formája, az állammonopolista kapitalizmus körülményei között.

Ez a „segély", akárcsak bármely más beruházási forma, hozzájárulhat az érintett ország „növekedéséhez", a termelés bővüléséhez. Ugyanakkor azonban fenntartja és elmélyíti az érintett ország gazdasági életének függő és kiegyensúlyozatlan, deformált jellegét. A beruházások, a magánjellegűek és a „segély" címén eszközöltek egyaránt a külföldi monopoltőke szükségleteit és érdekeit, nem pedig a nép, a nemzet érdekeit elégítik ki.

Ez a „segély" hozzájárul ahhoz, hogy a dolgozó tömegek munkájának eredménye a külföldi monopoltőke kezében halmozódjék fel, s ez a felhalmozás lényegében csaknem mindenkor a segélyt „élvező" országon kívül megy végbe.

Ez a „segély" lényegét tekintve a kizsákmányolás egyik eszköze.

Ennek kapcsán azt is meg kell állapítani, hogy amennyiben az imperialista „anyaországból" a gyarmatokra vagy félgyarmatokra irányuló értékáramlást „segélynek" minősítik, megtagadják ezt a jelzőt az ellentétes irányú áramlástól, amely pedig a statisztikák tanúsága szerint legalább olyan jelentős, ha ugyan nem nagyobb.

A tények a következők: az úgynevezett segélyt kiegyenlítik és gyakran meg is haladják az ellentétes irányú magán-átutalások. És még ha csak a kérdés pénzügyi vonatkozásaira szorítkozunk is, akkor is kiderül, hogy az állami „segély" lehetővé teszi a lényegében a monopóliumok által realizált magánprofit hazatelepítését.

Az átutalásoknak ez az egyenlege azonban nem nyújt módot arra, hogy kellően értékeljük az imperialista országok és gyarmati vagy újgyarmati függvényeik kapcsolatainak tényleges mérlegét. Még ha ez a mérleg pozitívan alakul is a függő országok javára, ezt a többletet bőven kiegyenlíti két járulékos tényező közrejátszása: *a csere feltételeinek romlása*, amelyről már említést tettünk, s amelyről a Jeanneney-jelentés is elismeri, hogy *„az exportáló országok számára a bevételek olyan veszteségével jár, amely a kapott segély jelentős részével egyenlő, sőt egyes országok esetében nagyobb is e segélyek összegénél"*; a frankövezeten belül alkalmazott *felárak*, amelyek értelmében az afrikai országok Franciaországba irányuló exportjukért a világpiacinál magasabb árat kapnak, de ennek fejében a francia piacon kell beszerezniük az iparcikkeket és felszereléseket, méghozzá a világpiacinál jóval magasabb áron.

A Közös Piachoz történt társulás nem javított ezen a helyzeten, éppen ellenkezőleg. Kétségkívül ennek következménye az afrikai termékek árának fokozatos hozzáidomulása a világpiaci árakhoz: így a földimogyoró, amely kilogrammonként 10 francia-afrikai frank „felárat" élvezett, az Európai Közös Piac keretében, már csak 4 frank ártámogatáshoz jut, s ez az ártámogatás is nemsokára megszűnik. Ezzel szemben mind a mai napig teljes mértékben fennmaradtak az ellentétes irányú (az importált cikkekre vonatkozó) felárak, legalábbis a gyakorlatban: más országtól, mint Franciaországtól ugyanis csak akkor vásárolhatnak, ha rendelkeznek a szükséges devizával, ezt pedig csak korlátozott mértékben folyósítják a frankövezet pénzügyi szervei, s végső soron maga a francia kormány. 1962-ben 120 százalékos felárat vetettek ki a cukorra, 100 százalékosat a marhahúsra, 75 százalékosat a lisztre, 30 százalékosat a rizsre, 23 százalékosat a pamutárura stb.

Miután ezek a mennyiségi tényezők gyakorlatilag semmivé foszlatják az úgynevezett segélyt, érdemes megvizsgálni azt is, hogy természete és rendeltetése révén kiérdemli-e azt a nevet, amelylyel megilletik.

Ez a „segély" javarészt improduktív (így például katonai vagy költségvetési „segély"); a tékozlás és mindenféle élősdi fogyasztás tárgya, amit azután egyesek az afrikai országok befeketítésére használnak fel, megfeledkezve arról, hogy amennyiben bizonyos kiváltságos afrikai rétegek, az újgyarmatosítás teremtményei hozzájutnak is néha eléggé jelentős morzsákhoz, e pénzügyi műveletek elsőszámú haszonélvezői mindenkor a monopóliumok és közvetítő klienseik. A segélyt azonban mindenekelőtt általában sokkal kevésbé az úgynevezett megsegített országok érdekeinek, mint inkább a haszonélvező monopóliumok érdekeinek megfelelően folyósítják, s ezek a monopóliumok az adófizetők rovására gazdag piacokhoz és „jó üzlethez" jutnak. Ez az értelme annak, amit „feltételekhez kötött segélynek" neveznek. Mi elvetjük ezt a segélyt, mégpedig nem azért, mert meghatározott programok alapján nyújt hiteleket — ez még önmagában nem kifogásolható —, hanem azért, mert ezeket a programokat a francia cégek exportigényeinek megfelelően állítják össze, s a „megsegített" ország tényleges szükségletei háttérbe szorulnak, még akkor is, ha figyelembe veszik őket. A műszaki együttműködés és a kulturális segélynyújtás sem mentes az ilyen jellegű megfontolásoktól. Az 1967-es költségvetés előadója ezzel kapcsolatban nem rejtette véka alá a következőket: „A legönzetlenebb kezdeményezések éppenséggel nem a legkevésbé kifizetődőek: az a segítség, amelyet Franciaország nyújt az elégtelenül fejlett országok káderképzéséhez, a kulturális ráhatás révén kedvező környezetet teremt a mi technikánk, s ennélfogva a mi árucikkeink elterjedéséhez." A kulturális együttműködés és a műszaki segélynyújtás vonatkozásában az a törekvés, hogy kineveljék a francia ipar eljövendő „klienseit", megteremtsék az illető ország belügyeibe történő beavatkozás eszközeként a „francia jelenlét" fennmaradásának feltételeit — nagyon is gyakran nagyobb nyomatékot kap a másik törekvésnél: kinevelni azokat a helyi kádereket, amelyek minden szinten gyors ütemben felválthatják a külföldi szakértőket, biztosítani minden téren a termelés műszaki színvonalának általános emelkedését.

Végül pedig, a „segély" felhasználásával kapcsolatos fejtegetést lezárva, említsük meg, hogy politikai zsarolás eszköze is lehet. A gazdasági függés szálai, amelyeket fenntart és erősít, lehetővé teszik a magánprofit realizálását, de ugyanakkor olyan helyzetet is teremtenek, amelyben a „segély" bármiféle csökkentése, vagy éppen beszüntetése a gazdasági csatornák bedugulásával, a függő ország megfulladásával fenyeget. Ezt a zsarolást alkalmazták Guineával szemben, a várt eredmény elérése nélkül, bár súlyos gazdasági és pénzügyi nehézségeket okoztak neki. Ezzel a fenyegetéssel élnek Djiboutival szemben, s diszkrétebb formában, de elég gyakran riasztják vele Algériát.

A szocialista országok segítségnyújtása

Ezzel szemben az a támogatás, amelyet a szocialista országok, s mindenekelőtt a Szovjetunió nyújtanak a gyarmati iga alól felszabadult országoknak, módozatait és természetét illetően gyökeresen különbözik az imperialista országok úgynevezett segélyétől. Csakis ez tekinthető tényleges segélynek.

Ez a támogatás módozatait tekintve a hosszú lejáratú és alacsony kamatlábú (általában 1,5 százalékos) kölcsönök formáját ölti; a kölcsönt az illető ország saját árucikkeivel törlesztheti. Ugyanakkor a szocialista országok stabil és garantált árakon vásárolnak, amelyek gyakran jóval magasabbak a világpiaci árfolyamnál.

Ez a támogatás rendeltetését illetően kizárólag az érintett országok szükségleteit szolgálja. A szocialista gazdaság, amely a szüntelenül növekvő belső szükségletek kielégítésére irányul, nem érzi szükségét annak, hogy külső piacokra tegyen szert, vagy tőkét exportáljon: az áruk, amelyeket exportál, áldozatot jelentenek a belső fogyasztás számára, a berendezéseket, amelyeket exportál, saját belső felhalmozási alapjától vonja el, s a termékek, amelyeket cserében elfogad, nem mindenkor elsődlegesen fontosak számára. Kizárólag a nemzetközi szolidaritás készteti arra a segélynyújtásra, amely rá nézve sokkal több hátránnyal, mint amennyi előnnyel jár.

A szocialista országok segítségét nem a függőségi struktúra fenntartására és erősítésére fordítják, hanem éppen ellenkezőleg, annak felszámolására. Célja lényegében a modern termelési egységek kialakítása, a termelés általános műszaki színvonalának emelése, annak elősegítése, hogy kiegyensúlyozott és független nemzetgazdaság váltsa fel a kiegyensúlyozatlan, deformált és függő gyarmati vagy újgyarmati gazdaságot. A kulturális együttműködés és a műszaki segélynyújtás arra irányul, hogy kiképezzék azokat az ország szükségleteinek megfelelő kádereket, akik maguk is alkalmasak az új káderek gyors ütemű kiképzésére, s arra, hogy a lehető legrövidebb időn belül feleslegessé tegyenek minden külföldi segélynyújtást.

Az imperialista propaganda arra törekedett, hogy kipécézze a néha tényleges (néha viszont képzelt) gyengeségeket vagy hiányosságokat, amelyek főként az első időszakban azzal függtek össze hogy a tapasztalatlan szocialista országoknak számukra merőben új problémákkal kellett szembenézniük. A régi gyarmatosító hatalmak nagyon is hajlamosak arra, hogy mások szemében észrevegyék a szálkát, ezzel próbálva elfeledtetni a magukéban levő gerendát! Ezek a kezdeti gyengeségek vagy hibák nem kendőzhetik

el a szocialista országok segítségnyújtásának minőségileg más jellegét, amit néha még az antikommunisták is kénytelenek elismerni.

Ezt a segélyt oly módon folyósítják, hogy magának a segélyezett országnak struktúrájában eltüntesse a korábbi függőség nyomait, hogy kialakulhassanak azok a gazdasági kapcsolatok, amelyekben többé nem a késztermékeket szállító „fejlett" országok és a nyersanyagokat szállító „gyengén fejlett" országok állnak szemben egymással, hanem egyenlő partnerek, amelyek a normális nemzetközi munkamegosztás keretei között cserélik ki egymással termékeiket.

A demokratikus segély- és együttműködési politika alapjai

Ebből a példából kiindulva kellene kidolgozni a valóban demokratikus francia segély- és együttműködési politikát.

E politika alapelvei, amelyeket pártunk már régen kidolgozott, előirányozzák a minden megkülönböztetés nélküli gazdasági és kulturális csere fejlesztését, a minden gyarmatosító és újgyarmatosító tartalomtól megfosztott együttműködés kialakítását a nemrégiben függetlenné vált országokkal.[18]

1. A jelenlegi rezsim által nyújtott „segély" elvének és jellegének bírálata nem vezethet egy esetleges baloldali „cartier-izmushoz",[19] amely a segély beszüntetését követeli.

Egyébként érdemes megemlíteni, hogy Raymond Cartier, aki a gaulle-ista propagandával látszólag ellentétes tételekből indul ki (a „segély" befeketítése, a „néger királyok" tékozlásának elítélése stb.), *gyakorlatilag ugyanazokat a következtetéseket vonja le,* mint a Jeanneney-jelentés: nem a „segély" beszüntetését, hanem korlátozását követeli (ezt már meg is valósította a gaulle-ista hatalom), a segélynek szerinte a francia érdekeket (vagyis a monopóliumok érdekét) kell szolgálnia, a segélyt „a csap elzárásával" fenyegetőzve fel kell használni a „segélyezett" országok ráncbaszedésére, ha nem a francia kormány által óhajtott irányban haladnak.

Mi éppen ellenkezőleg, síkraszállunk fenntartásáért és növeléséért, mert ez a „segély", még ha jelenlegi formájában a kizsákmányolás eszköze is, ugyanakkor az érintett országok gazdasági fennmaradásának feltétele, és csökkentése vagy megszüntetése nagy gazdasági nehézségeket okozna nekik és fokozott szenvedésekkel sújtaná a lakosságukat.

Ugyanakkor követeljük e „segély" formáinak és tartalmának gyökeres megváltoztatását, hogy ne legyen többé a kizsákmányolás és leigázás eszköze, hogy tényleges segéllyé váljék, vagyis az érintett országok gazdasági felszabadulásának eszközévé, az érintett országok népei érdekeinek megfelelően, s egyben megfelelve a francia nemzet tényleges érdekeinek is. A francia nemzet szabadsága ugyanis összeegyeztethetetlen azzal, hogy más népeket nyíltan vagy burkoltan szolgaságban tartson.

Ez az átalakulás megköveteli:

a) Az újgyarmatosító „segély"-formák — a tőkés monopóliumok érdekeihez kötött segély, a poli-

[18] L.: a Francia Kommunista Párt XVII. kongresszusának politikai határozata. *Cahiers du communisme,* 1964 június—július. 520. old.

[19] Utalás Raymond Cartier ultrareakciós újságíróra, aki cikksorozataival mozgósítani akarja a francia közvéleményt a „harmadik világ" országainak nyújtott segély ellen.

tikai megkülönböztetések stb. — felszámolását.

b) A frankövezet reformját, a jelenlegi tagországok tényleges pénzügyi függetlenségének szellemében, s az esetleges későbbi társulást a tényleges és szigorú egyenlőség alapján.

c) Garanciákat a termékek stabil és jövedelmező áron történő felvásárlására, az egyenlőség alapján, szabad tárgyalások útján hozott kereskedelmi és vámintézkedéseket az érintett országok érdekében.

d) A segélynek az érintett országok érdekét figyelembe vevő folyósítását, olyan célokra, amelyek lehetővé teszik a független és korszerű gazdaság felépítését, akár a hosszú lejáratú, alacsony kamatlábú, a folyó termelésből törleszthető hitelek, akár pedig ajándék formájában, de mindenkor az egyenlőség alapján folytatott szabad tárgyalások útján.

2. *Támogatjuk a nemzetközi szintű intézkedések életbe léptetését (a tényleges segély általánossá tétele, a cserefeltételek stabilizálása stb.) azzal a feltétellel, hogy demokratikus keretek között érvényesüljenek, s anélkül, hogy túlbecsülnénk a hatékonyságukat.*

Ezek az intézkedések, amelyekben egyesek a „gyengénfejlettséget" eltüntető csodaszert látják, tulajdonképpen csak pillanatnyi enyhítést nyújtanak. Noha jelenleg, amint erre már rámutattunk, semmi sem történik mindennek érdekében (éppen ellenkezőleg), hiba lenne ezeket az intézkedéseket utópisztikusaknak és alkalmazhatatlanoknak tekinteni.

Ezekben a javaslatokban nyilvánvaló a hasonlóság a Keynes-féle javaslatokhoz, amelyek a kapitalizmus 30-as években megnyilvánuló belső ellentéteinek a leküzdését célozták.

A Keynes-féle beavatkozási intézkedéseket végül is az állammonopolista kapitalizmus keretei között átültették a gyakorlatba. Ezek az intézkedések lehetővé tették, ha nem is az ellentétek felszámolását, de megnyilvánulásaik enyhítését és időbeni elnyújtását. Ezek az intézkedések mindazonáltal továbbra is az egyes országokra vagy birodalmakra („anyaország" és függő országok) szorítkoztak.

Nincs kizárva, hogy egy nemzetközi méretű válság vagy válságveszély arra készteti az imperialista hatalmakat, hogy ellentéteik dacára elfogadják a hasonló, nemzetközi méretű beavatkozási intézkedéseket. Nem vethetjük el ezeket az intézkedéseket önmagukért, de nem törődhetünk bele abba, hogy akár a „gyengén fejlett" országok, akár pedig a tőkés nagyhatalmak dolgozóinak rovására valósítsák meg őket. És nyilvánvalóan ez lesz a helyzet, ha ezek az intézkedések az imperialista monopóliumok által ellenőrzött nemzetközi szervezetek keretei között valósulnak meg.

A „gyengenfejlettség" problémáját véglegesen csakis az oldhatja meg, ha az egykori gyarmati országok elnyerik a *tényleges gazdasági és politikai függetlenséget*, ha felszámolják az imperialista uralom valamennyi, közvetlen vagy közvetett formáját egyaránt.

Éppen ezért nem táplálhatunk illúziókat az ezeken az összefüggéseken kívül álló segély általánossá válásának hatását illetően, nem becsülhetjük túl a cserefeltételek esetleges stabilizálásának lehetőségeit. A cserefeltételek romlása (a növekvő eltérés az ipari országok termékeinek értéke és a „gyengén fejlett" országok termékeinek értéke között, az utóbbiak rovására) nem az imperialista kizsákmányolás lényege, csak annak egyik másodlagos megnyilvánulása. Nemcsak a mo-

nopóliumok nyomásának következménye, noha e tényező szerepe is jelentős; lényegében visszatükrözi a *munkatermelékenység színvonalának növekvő eltérését* az országok e két csoportjában. Az egyik oldalon a történelem előtti mezőgazdaság, amelynek fő munkaeszköze a kapa, s amely nem ismeri a gépeket és a műtrágyát; a másik oldalon az automatizálás szakaszában levő ipar. Ilyen körülmények között nem valósulhat meg a rendkívül eltérő technikai színvonalakon testet öltött munka egyenlő mennyiségeinek cseréje. Az értékek és árak átlagos világszínvonala a munka átlagos nemzetközi termelékenysége alapján alakul ki; ebben az átlagban az ipari országok termelése, vagyis termelékenységük színvonalának meghatározó súlya lényeges és egyre jelentősebb szerepet tölt be. Ez ad magyarázatot a cserefeltételek romlásának *meggyorsulására;* a számítások szerint ez a gyorsulás 40 százalékos volt az 1900—1950-es időszakban, s 28 százalékos 1950 és 1960 között. Azok az intézkedések, amelyek csak az áru*forgalom* területét érintenék, nem szüntethetik meg e folyamatot, csak kihatásait mérsékelhetik. Tényleges orvoslásra csak a *termelés* szintjén kerülhet sor, úgy, hogy a gyengén fejlett országokban együttesen felemelik a munka termelékenységének műszaki színvonalát; ez viszont megköveteli az imperialista uralom és kizsákmányolás felszámolását, hiszen éppen ennek egyik következménye gátolja — néhány kiváltságos szektort leszámítva — a termelékenység színvonalának emelését.

3. E megfontolások alapján érthető, hogy miért helyezzük előtérbe a kapcsolatok reformját Franciaország és azon országok között, amelyek régi gyarmatbirodalmát alkották, s amelyekkel általában ma is kiváltságos kétoldalú kapcsolatokat tart fenn.

Helyeseljük a kapcsolatok fejlesztését más országokkal, az egyenlőség alapján. Helyeseljük *„a politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatok kiépítését minden országgal, ami feltételezi mindenekelőtt a szembenállást az ázsiai, afrikai és latin-amerikai országok irányában folytatott mindenféle gyarmatosító politikával, valamint a függetlenség tiszteletben tartásán, a szabad beleegyezésen és a kölcsönös érdekeken alapuló együttműködés fejlesztését."*[20] Ugyanakkor nem fogadjuk el azt a gaulle-ista jellegű „átcsoportosítást", amely ürügyül szolgálna a francia imperializmus áldozatainak nyújtott támogatás csökkentésére.

Szerintünk a *felelősség alóli kibújás* lenne, ha a nemzetközi síkon foganatosítandó intézkedéseket állítanánk az előtérbe; ez oda vezethet, hogy miközben semmit sem változtatunk a tényleges helyzeten, beérjük a kegyes fogadkozásokkal és „másokra" hárítjuk a felelősséget ezért a mozdulatlanságért; oda vezethet, ha nem konkretizáljuk ezen intézkedések érvényesülésének feltételeit, hogy *elmélyülnek* a jelenlegi „segély" negatív vonásai — pontosan ez történik azokkal a „többoldalú" segélyekkel, amelyeket a nemzetközi vagy regionális szervezetek folyósítanak, hiszen ezek a szervezetek az imperialista konzorciumok többé-kevésbé leplezett formái. A tények megcáfolják azt az illúziót, hogy a „többoldalú" segély már önmagában véve is jobb a „kétoldalúnál". Minden a körülményektől függ: lehet a legjobb, és lehet a legrosszabb is.

Ezzel szemben a tényleges demokrácia megvalósítása alapján

[20] Részlet az FKP 1966 júniusi programjából.

azonnal meg lehetne valósítani a kétoldalú kapcsolatok reformját, s ez pozitív értelemben járulna hozzá a nemzetközi szintű változásokhoz, amelyekre nem kerülhetne azonnal sor, hiszen ez nemcsak tőlünk függ.

Véleményünk szerint ezek a demokratikus segély- és együttműködési politika főbb vonásai. Ezeket nem lehet kizárólag „technikai" intézkedésekre korlátozni, hanem be kell illeszkedniük annak a nagy harcnak a keretei közé, amelyet mind a francia nép, mind pedig a „harmadik világ" népei vívnak a demokráciáért és a szabadságért, a demokrácia és a szabadság állandó tagadását jelentő tőkés monopóliumok ellen.

Londonban megállapodtak abban, hogy a Dél-afrikai Köztársaság kozvetít London és Salisbury kozott.

A dél-afrikai „jószolgálati iroda".

(Borisz Jefimov rajza az *Izvesztyija*-ban.)

France nouvelle

A Francia Kommunista Párt központi hetilapjának
1967. szeptember 20-i számából.

GEORGES GIRARD:

A portugál kolonializmus arculata

Mozambik népe három évvel ezelőtt ragadott fegyvert, hogy véget vessen szolgaságának.

Vasco de Gama és más nagy portugál hajósok már a XV. század végén megtalálták az Indiába vezető utat. Az ilyen hosszú tengeri úthoz, amely az egész afrikai kontinenst megkerulte a Jóreménység fokán át, az Indiai-óceánon közbeeső kikötőkre és olyan megerősített pontokra volt szükség, amelyek gondoskodni tudnak a Kelet kincseit Európába szállító hajók védelméről.

Ebben az időszakban indult meg a portugál gyarmatosítás Afrika keleti partvidékén. Ennek immár öt évszázada, de a portugál gyarmati uralom anakronisztikus és embertelen módon még ma is fennáll Kelet-Afrika hatalmas térségein.

Ha szemügyre vesszük Afrika térképét, meglepődünk Angola és Mozambik nagyságán, kivált ha ezeket az országokat összehasonlítjuk a parányi Portugáliával, amelynek „távoli tartományai". Nem a portugál gyarmatosítók szándékán múlt, hogy hatalmuk tetőpontján ezt a két területet nem próbálták meg egyetlen hatalmas gyarmattá egyesíteni, amely az afrikai földrész teljes szélességében, az egyik óceántól a másikig nyúlt volna. Ez az álmuk az 1884-es berlini kongresszuson foszlott szerte, amikor a kapitalista Európa úgy osztotta fel Afrikát befolyási övezetekre, hogy közben ügyet sem vetett Portugáliára, amely csak a búr háborúnak és a német—angol viszálynak köszönhette, hogy egyáltalán megtarthatta gyarmatait.

A gyarmatosítás a fejlett kapitalista országok számára „szükségszerűséget" jelentett a nyersanyagok és piacok szempontjából, belső ellentéteik levezetése szempontjából s a vele együttjáró befektetési és telepítési lehetőségek miatt is. A gazdaságilag elmaradott Portugalia esetében viszont egészen másról volt szó.

A portugál telepesek nagyon hosszú ideig megelégedtek azzal, hogy Mozambik 3000 kilométer hosszú partvidékén rendezkedjenek be, s lényegében beérték tengeri átmenő kereskedelmük szükségleteinek biztosításával. Ha mégis beljebb hatoltak a földrész belsejébe, ezt általában nem az ott található természeti kincsek felkutatása és hasznosítása céljából tették, hanem inkább azért, hogy utánpótlásról gondoskodjanak a Brazíliába irányuló rabszolgakereskedelem számára.

A portugál gyarmatosításnak ez

a kezdeti időszak mindmáig felismerhető sajátos jelleget adott.

Ma is folyik a rabszolgakereskedelem

Korunkban ez már képtelenségnek tűnik, mégis tény, hogy az egész portugál gyarmati rendszer esősorban a kényszermunkára épül. A gyarmaton belül megkövetelt kényszermunkára és a más országokban végzendő kényszermunkára.

A gyarmati kormányzat a 14 és 60 év közötti afrikaiakat bármely pillanatban munkára kényszerítheti. Az ilyen kényszermunkásokat legtöbbnyire utak, vasutak s kikötői berendezések építéséhez és javításához veszik igénybe. Az sem tartozik éppen a ritkaságok közé, hogy az ember gyermekekkel és terhes asszonyokkal találkozik, akik korbáccsal vagy gumibottal felszerelt „munkavezetők" felügyelete alatt dolgoznak. Ezeket a munkásokat nem fizetik, sőt, nekik kell gondoskodniuk saját élelmezésükről és többnyire a szükséges szerszámokról is.

A gyarmati szabályzatok értelmében minden „bennszülöttnek" bizonyítania kell, hogy a munkájából él. Ellenkező esetben szerződéses („contratados") munkára lehet kötelezni akár a kormány, akár valamelyik magántársaság szolgálatában. Az afrikait ilyenkor elszakítják családjától, oda vezényelik, ahol éppen szükség van a munkájára, és semmiféle biztosíték nincs rá, hogy a szerződés lejártával szabadon engedik. Szüntelenül egy újabb szerződés veszélye fenyegeti. Nem nehéz kitalálni, hogy ez a régesrég elavult „törvény" az afrikai lakosság nyomorúságban tartott nagy tömegeit sújtja.

Jellemző fényt vet a portugál kolonializmus arcátlanságára, hogy ez a rendszer egyetlen kibúvót enged a kényszermunka kötelezettsége alól: azt, ha az afrikai „önkéntes" szerződést vállal a gyarmat valamelyik telepénél. Talán fölösleges is hozzátenni, hogy ennek a „nagylelkűségnek" még kegyetlenebb kizsákmányolás az ára.

A kötelezővé tett mezőgazdasági termény

Mindezen rendszabályok ellenére is vannak még olyan afrikaik, akik meg tudtak valahogy kapaszkodni a földjükön. Az ő számukra a rabszolgaságnak egy másik formája van érvényben: a kötelező mezőgazdasági kultúra. A kényszermunka helyett a kényszertermény.

Mozambik északi részén tizenkét portugál társaság tartja kezében a gyapottermelés monopóliumát. Ezek látják el a parasztokat vetőmaggal. A kormány pedig olyan kvótát ró ki a parasztokra, amely mindinkább visszaszorítja az élelmiszerek termelését. Időnként a társaság kiküld a saját embereit, s ezek kivágják a narancsfákat, az akassufákat, letarolják a búzaföldeket, hogy ezzel is növeljék a gyapot vetésterületét.

A termést azután ismét a társaságok vásárolják fel a maguk megállapította áron. 1956-ban 51 000 afrikai személyenként átlag 55 francia franknak megfelelő összeget kapott az évi termésért. Beira püspöke azt állítja, hogy egyes vidékeken az afrikaiak ötvenszer többet keresnének, ha megengednék nekik, hogy a hagyományos növényeket termeljék.

1909-ben írták alá a Mozambik és Transvaal közötti megállapodást, amelyet azután 1928-ban, 1934-ben, 1936-ban és 1940-ben megújítottak. Jelenlegi formájában kimondja, hogy Mozambikból évente 100 000 afrikait exportál-

nak a transvaali aranybányákba, cserébe pedig a Johannesburgba irányuló tengeri kereskedelem 47,5 százalékának át kell halaďnia Mozambik fővárosán, Lourenço Marquèsen.

A portugál gyarmatokon kívül végzett szerződéses munka semmiben sem különbözik a gyarmatokon belül végzett hasonló munkától. A bérek rendkívül alacsonyak: egy föld alatt dolgozó bányász napi 2 francia franknyi bért kap. A veszteségek viszont óriásiak: az utóbbi 60 évben több mint 80 000 mozambiki lelte halálát a portugál gyarmatokon kívüli bányákban.

Mindezekhèz a kényszerrendszabályokhoz, amelyekhez foghatót ma már sehol sem lehet találni egész Afrikában, még a faji megkülönböztetés is hozzájárul. A portugál törvények értelmében az afrikaiakat hivatalosan „civilizált" és „nem civilizált" egyedekre és csoportokra osztják. A „nem civilizált" „bennszülöttek" „azok a fekete fajhoz tartozó személyek vagy leszármazottaik, akik még nem részesültek iskoláztatásban, s akik még nem sajátították el azokat az egyéni és társadalmi szokásokat, amelyek alapján teljes mértékben alkalmazni lehetne rájuk a portugál állampolgárokra érvényes büntetőjogi és magánjogi törvényeket".[1] De hogyan is felelhetnének meg az afrikaiak ezeknek a feltételeknek, amikor a 6 milliós afrikai lakosságból alig 200 000 gyerek jár iskolába és közülük is alig néhány ezer végzi el a hároméves elemi iskolát? Nem csodálkozhatunk rajta, ha az „asszimilálťak" aránya nem haladja meg a 0.44 százalékot.

[1] 1962-ben, az angolai háború kitörése után hivatalosan eltörölték a bennszülöttekről szóló törvényt, de a valóságban semmi sem változott.

A fegyveres harc három éve

Ez a nép, miután szabadságjogainak érvényesítése érdekében kipróbálta és kimerítette a békés eszközök egész tárházát, miután látta, miként szenvedte el 1961-től kezdve Angola testvéri népe a gyarmatosítók fegyveres agresszióját, tem tehetett mást, mint hogy maga is csatlakozott ahhoz a hatalmas felszabadító mozgalomhoz, amelyben napjainkban már részt vesz valamennyi portugál gyarmat népe.

1962-ben egyesültek Mozambik nacionalista szervezetei, s megalakították Mozambik Felszabadítási Frontját (FRELIMO), amelynek elnöke dr. Mondlane, az amerikai Syracuse egyetemének egykori szociológia professzora, az ENSZ volt vezető tisztségviselője lett.

Az első fegyveres csoportok 1964. szeptember 25-én robbantották ki a felkelést. Az azóta eltelt három évben a FRELIMO jelentős sikereket ért el. Partizánjai ez év februárjától májusáig Nyasza tartományban, áprilistól júniusig pedig a Cabo Delgado tartományban 1200 portugál katonát tettek harcképtelenné, 40 katonai járművet és számos hidat romboltak szét. Az említett két tartomány gyakorlatilag felszabadult. A gyarmati hatóságoknak azok a kísérletei, hogy az amerikaiak dél-vietnami példáját követve „stratégiai falvakat" létesítsenek, ugyanúgy kudarcba fulladtak, mint mestereik hasonló próbálkozásai.

A portugál kormány tengerentúli minisztere júliusban már másodszor látogatott el Mozambikba. Bátorító szavai azonban nemigen győzték meg a telepeseket, akik tisztában vannak vele, hogy egy olyan nép felett, amely a szabadságért küzd, ma már nem lehet katonai győzelmet aratni!

l'Unità

Az Olasz Kommunista Párt központi lapjának 1967. szeptember 3-i számából.

Luigi Longo nyilatkozata kommunista vezetőkkel folytatott tárgyalásairól

Luigi Longo elvtárs, az Olasz Kommunista Párt főtitkára, augusztus folyamán Bulgáriában nyaralt. Kissé sajátos „nyaralás" volt ez, ha figyelembe vesszük, hogy Longo ezalatt hányszor és milyen szinten folytatott tárgyalást testvérpártok és szocialista államok vezetőivel: Zsivkov elvtárssal, a Bolgár Kommunista Párt első titkárával, Waldeck-Rochet elvtárssal, a Francia Kommunista Párt főtitkárával, Ceausescu elvtárssal, a Román Kommunista Párt főtitkárával, és Tito elvtárssal, a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének elnökével. E megbeszélések alapján szerzett benyomásairól, s a Bulgáriában, valamint Romániában és Jugoszláviában tett látogatásairól Luigi Longo az alábbi nyilatkozatot adta lapunknak.

l'Unità: Bulgáriai nyaralásod annyira telítve volt politikai programmal, hogy paradox kifejezéssel „munkanyaralásnak" lehetne nevezni. Előzetesen megtervezett programról volt itt szó, vagy pedig „menet közben" kialakult kötelezettségekről? S ez utóbbi esetben milyen okok játszottak közre?

Longo: Valóban „munkanyaralás" volt ez, mint mondod; hozzátehetném: ez is megerősítette azt a mondást, amely szerint egy nyaralás után pihenési időszakra lenne szüksége az embernek.

Indulásomkor nem vettük tervbe a szóban forgó találkozásokat, de a nemzetközi helyzet éleződése, a kommunista és munkásmozgalom napirenden levő problémái, s az a körülmény, hogy nemcsak a bolgár elvtársakkal és más, az országban nyaraló külföldi elvtársakkal is könnyű volt felvenni az érintkezést — például Waldeck-Rochet száz méterre lakott tőlem —, hanem a román és jugoszláv elvtársakkal is (Titóval hazafelé jövet találkoztam), azt eredményezte, hogy külföldi tartózkodásom a tervezettől eltérő, mondhatnám „mozgalmasabb" jelleget öltött.

Másfelől mindez annak a mozgalmunkban egyre érezhetőbb követelménynek is megfelel, hogy fokozzuk a kommunista vezetők közötti személyes találkozásokat, a legnyíltabb és legközvetlenebb formákban és bürokratizmus nélkül használjunk ki minden kínálkozó alkalmat az ilyenekre.

l'Unità: Találkozásaidra egy olyan pillanatban került sor, amikor fokozódott az Egyesült Államok vietnami agressziója, s amikor különböző kezdeményezé-

sek voltak folyamatban az arab népeket veszélyeztető fenyegetések elhárítására (Titóval épp akkor tárgyaltál, amikor a jugoszláv elnök visszaérkezett az arab fővárosokban tett látogatásáról). Mindezek alapján azt a benyomást nyerted-e, hogy a nemzetközi helyzetnek ezeket a vonatkozásait tekintve közös vélemény alakult ki?

Longo: Az alapkérdéseket illetően minden további nélkül igennel felelhetek. Mindannyiunkat aggasztanak mind a délkelet-ázsiai amerikai eszkalációval járó veszélyek, mind azok a fenyegetések, amelyeket Izrael és az amerikai imperializmus jelent az arab népek szabadságával és függetlenségével szemben. S ehhez hozzá kell számítanunk azt is, hogy milyen agitációt és mesterkedéseket fejtenek ki bizonyos reakciós rendszerek, mint például az athéni rendszer, s revansista csoportok, mint például a bonni vezető körök, a határok (köztük a mi Alto Adige-i határunk) sérthetetlensége és az európai béke ellen.

l'Unità: Azok a vezetők, akikkel találkoztál, egyetértenek-e abban, hogy van lehetőség az izraeli agresszió következményeinek felszámolására s a Közel Keletre vonatkozó különböző problémák békés megoldására?

Longo: A megbeszélésekből azt a benyomást szűrtem le, hogy mindannyiunkban él a meggyőződés: lehetőség van a problémák megoldásának megközelítésére, anélkül, hogy újra a fegyverekhez kellene folyamodni, mégpedig akkor, ha Izrael visszavonja csapatait a megszállt területekről és komoly kötelezettségeket vállal a menekültek ügyében. Ez az előzetes feltétel, amelyet minden arab nép támaszt, csak így lehet kijutni azokból a nehézségekből és veszélyekből, amelyek a Közel-Kelet jelenlegi helyzetéből adódnak, s amelyek nemcsak az arab népeket fenyegetik.

Hozzáteszem, hogy Izrael és az amerikai imperializmus fenyegetéseivel szemben az arab népek eltökélték magukat a védekezésre, s minden demokrata kötelessége, hogy teljes politikai, erkölcsi és anyagi támogatást megadjon nekik, s amennyire csak lehet, támogassa őket igazságos harcukban. E téren minden szocialista ország nagy erőfeszítést fejt ki, a Szovjetuniótól Romániáig — s ez kellő fénybe állítja azokat a spekulációkat, amelyeket a burzsoá sajtó ennek az országnak kapcsán megenged magának —, és Jugoszláviáig. Emlékeztetni szeretnék arra, hogy a közeljövőben mindezeknek az országoknak a képviselői össze fognak ülni Belgrádban egy hosszú lejáratú segítség rendszerének kidolgozása végett. Vagyis nem csupán a közvetlen követelmények kielégítéséről van szó, hanem arról, hogy segítsék és támogassák az arab országok gazdasági fejlődését.

l'Unità: Nemrégiben beszéltél arról, hogy e téren milyen feladatok várnak a kapitalista országok munkás- és demokratikus mozgalmára. Véleményed szerint miként kell nekilátnunk e feladatoknak?

Longo: Mindenekelőtt épp ez volt Waldeck-Rochet-val, a Francia Kommunista Párt főtitkárával folytatott beszélgetéseim témája. S ez nem is lehetett másként, ha figyelembe vesszük, hogy mindketten egyetértően elismertük: az arab országok szabadságában és függetlenségében, a Földközi-tengernek, „béketengerként" való megőrzésében azoknak az országoknak a kommunista pártjai, munkás és demokratikus mozgalmai a legérdekeltebbek, amelyek a tenger partján helyezkednek el.

s kiváltképpen érdekelt a mi két pártunk, a francia és az olasz párt, tekintettel arra, hogy milyen súlyuk van az illető országokban és ezeknek az országoknak milyen súlya van az általános, földközi-tengeri és európai helyzetben.

A mi akciónknak két fő vonalon kell kibontakoznia: először is nyomást kell gyakorolnunk a megfelelő kormányokra, hogy kezdeményezzenek olyan megoldásokat, amelyek helyreállítják az arab népek törvényes jogait, s minden lehetséges módon hozzájárulnak az érintett népek fejlődéséhez és haladásához; másodszor, mozgósítanunk kell a munkás- és demokratikus közvéleményt az arab népekkel való erkölcsi és politikai szolidaritás érdekében, egészségügyi felszerelések, orvosok, technikusok küldése révén érvényesülő közvetlen segítség érdekében, s egyidejűleg le kell lepleznünk, meg kell bélyegeznünk a reakciós csoportok ama üzelmeit, amelyek támogatják Izrael terjeszkedését, s magukban az arab országokban minden módon bátorítják a legkonzervatívabb, az imperializmus irányában leginkább kapituláns magatartást tanúsító áramlatokat.

l'Unità: A nemzetközi helyzet veszélyes elemei közt van egy, amely közelről érint bennünket, mégpedig a fasiszta tábornokok államcsínye után Görögországban kialakult helyzet. Ezek az annexióra hajlamos erők fenyegetik Ciprust és a szomszédos országokat. S ez a helyzet még nyilvánvalóbbá teszi, hogy milyen veszélyesek azok a kötelékek, amelyek a NATO-hoz bilincselnek minket, s amelyek következtében a leggonoszabb katonai kalandokba sodródhatunk. Mit tudnál mondani mindezzel kapcsolatban?

Longo: Mindenekelőtt azt monhatom, hogy a helyzet súlyosságával tisztában vannak mindazoknak az országoknak a vezetői, amelyeket meglátogattam, s e vezetők figyelemmel kísérik az események alakulását, amint ez különben e hetek újsághíreiből is kiderül.

Ez azonban olyan probléma, amely közvetlenül mindenekelőtt a mi országunkat s az olasz munkás- és demokratikus mozgalmat érdekli; nem csupán azért, mert az annexiós hajlamnak már puszta kinyilvánítása is feszültebbé teszi a helyzetet a Földközi-tenger térségében, hanem azért is, mert ha csupán el akarják is kezdeni ilyen terveik megvalósítását, mindez a NATO révén Olaszország egész belső és nemzetközi helyzetére súlyosan kihat

Éppen ebből a szempontból tulajdonítok nagy fontosságot és időszerűséget annak a vitának, amely a mi kezdeményezésünkre indult meg az atlanti paktum ellen, s igen tanulságosaknak és jellemzőknek tekintem azokat az ellenérzéseket, amelyek az olasz demokratikus közvélemény különböző szektoraiban megnyilvánulnak a paktum megújításával szemben.

l'Unità: A megbeszélések alapján véleményed szerint nagyon lehet értékelni a kommunista pártok közötti kapcsolatokat s a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységét, nem tekintve most mást, csak a közelkeleti és földközi-tengeri problémát illetően elfoglalt álláspontokat?

Longo: A bolgár, a jugoszláv és a román párt különböző módon foglal állást a kommunista pártok közötti kapcsolatok problémájában, a nemzetközi taktika kérdéseiben, az egyes események megítélésében, ennek ellenére az

tapasztaltam, hogy mindannyian elismerik a nemzetközi munkás-, kommunista és demokratikus mozgalom nagyobb egységének követelményét. Azt mondhatnám tehát, hogy ha e nagyobb egység eléréséhez vezető úton ma még sok is a nehézség, mindenki érzi azt a kötelezettséget is, hogy küzdeni kell e nehézségek felszámolásáért, az együttműködés és az egység olyan új formáinak kidolgozásával, amelyek jobban megfelelnek minden egyes párt és minden ország követelményeinek.

Meg kell jegyezni, hogy a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége, a Román Kommunista Párt és a többi kommunista párt véleményeltérését ebben vagy abban a kérdésben mindig igazolják — nem az alapvető különbségek, hanem ennek vagy annak az országnak a sajátos követelményei, az egyes események vagy kezdeményezések megítélésének sajátos szempontjai. Két újabb példát lehet felhozni erre: a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége nem vett részt a Karlovy Vary-i konferencián, de aktívan részt vett a szocialista országok közel-keleti kezdeményezéseiben; Románia nem csatlakozott a többi szocialista ország moszkvai és budapesti értekezletén elfogadott kezdeményezésekhez, de azért konkrétan részt vett az arab népek megsegítésére irányuló kampányban, s mint az újságokból is kiderül, el fog menni a legközelebbi belgrádi értekezletre, amely e segítség összehangolását tárgyalja majd meg.

l'Unità: A Varsói Szerződésre is érvényes ez?

Longo: Minden bizonnyal. A román vezetők mindig is a Varsói Szerződés aktív részeseinek tartották és tartják magukat, amint az egyébként legutóbb is megmutatkozott, amikor a román fegyveres erők részt vettek nemrég a Dél-Bulgáriában tartott hadgyakorlatokon.

De a Varsói Szerződésről folytatott megbeszélés további szempontokat kínál, amelyek igen helyénvalónak bizonyulnak éppen most, amikor vitát nyitottunk az Atlanti Szövetség kérdésében. Ismeretes, hogy a Varsói Szerződés szocialista tagországai — köztük természetesen Románia is — több alkalommal is kinyilvánították, a „bukaresti nyilatkozatban" ünnepélyesen is kinyilatkoztatták, hogy készek hozzájárulni a két katonai szövetség egyidejű felszámolásához. Erről a közös akaratról tett tanúságot a Karlovy Vary-i konferencia is, sőt ez volt a kiindulópontja az Atlanti Szövetséggel kapcsolatos saját akciójában.

Ez is azt bizonyítja, hogy a mi atlanti szélsőségeseink állásfoglalása, amely az atlanti paktum mindenáron való megőrzésére irányul, csupán abból a csöppet sem békés szándékból fakad, hogy mindenáron az ellentétes katonai tömbökre osztottság állapotában tartsák Európát és ennélfogva tovább folytassák a fegyverkezési versenyt, csak a katonai tömbök és az atom-megfélemlítés eszközeiben keressék az állítólagos egyensúlyt, makacsul visszautasítva az atlanti paktum meghaladásának, a tömbök — vagyis mind az atlanti, mind a varsói tömb — felszámolásának lehetőségét, e lehetőség keresését és hasznosítását. Ez egyenértékű azzal, hogy visszautasítják az enyhülés lehetőségét, a népek biztonságának és békéjének megerősítését egy új egyensúly, nem az atomterror és az atomfenyegetés, hanem a békés egymás mellett élés és az összes európai országok közti együttműködés alapján.

l'Unità: Ezzel elérkeztünk nyaralásodnak egy másik vonatko-

zásához. Bulgáriai tartózkodásod, s romániai és jugoszláviai utazásod, ha ez utóbbiak rövidek voltak is, lehetőséget nyújtottak neked arra, hogy ne csak fontos politikai találkozókat bonyolíts le a vezetőkkel hanem hogy szemügyre vedd ezeknek az országoknak az életét is, azokét az országokét, amelyeket egyébként máskor már több alkalommal meglátogattál. Feljegyeztél valami olyat, ami új a múlthoz képest? Mi hatott rád a legjobban?

Longo: Mindenekelőtt őszintén elragadott az iparosítás bámulatos haladása, amely ezeket a korábban túlnyomórészt mezőgazdasági országokat túlnyomórészt ipari országokká alakítja át. A bulgáriai Burgaszban és a jugoszláviai Nisben egyebek közt meglátogathattam két objektumot, egy ásványolaj-feldolgozót, illetve egy elektronikus felszereléseket gyártó üzemet — termelési kapacitásuk és a berendezések modernsége tekintetében ezek az üzemek minden bizonnyal a legnagyobb nemzetközi vállalatok színvonalán állnak. Ez azt jelzi, hogy milyen magas szintet értek el a szocialista országok még a leghaladóbb technika terén is.

A turizmus és a mezőgazdaság szektorában is nagy haladást ért el ez a három ország. Ami a turisztikai létesítményeket illeti, meg kell mondani, hogy e három ország ilyen intézményeinek egyáltalán nem kell irigykedniük a hasonló olasz és francia létesítményekre, sőt modernségüknél, ízlésességüknél és az árak rendkívüli olcsóságánál fogva felül is múlják azokat. Ez a magyarázata annak, hogy Európa minden részéből és Olaszországból is növekvő áradatban érkeznek oda a turisták; s az a tény, hogy a kapitalista országokból érkező turisták a szívélyesség és szabadság valóban új légkörében találkoznak a szocialista országokból jövő vendégekkel, végérvényesen felszámolja a „vasfüggönyről" és a szocialista országok rendőrségeiről terjesztett összes hazug meséket. A mezőgazdaságban is imponálóak azok az eredmények, amelyeket a gazdasági és technikai haladás és a termésátlagok terén értek el a legutóbbi években. Például mindhárom ország olyan országos átlagot ér el a gabonatermelésben, amelyek felülmúlják — Bulgáriában kiváltképp magasan — az olasz átlagot. S ez a tény még inkább jelentőssé válik, ha figyelembe vesszük a kiindulási szintet, amely a mienkénél határozottan alacsonyabb volt. Örömmel halottuk, hogy sok eredményt értek el az olasz (és ezzel együtt a francia) tapasztalatok széles körű alkalmazásával is, ami a vetőmagvak és a szőlőtőkék kiválasztásában és szakembereink közvetlen együttműködésében is megnyilvánul.

l'Unità: Összefoglalva: a gazdasági mérleg pozitív?

Longo: Feltétlenül pozitív. Ez a tény egyébként már a hírszolgálati irodák jelentéseiben is utat tör magának.

l'Unità: És mi a helyzet az állam és az állampolgár viszonyát illetően?

Longo: Itt is megállapíthattam a bizalom további növekedését, s azt, hogy a hatalmi szervek és a nép viszonyában több a könnyedség, feszteleneség. Mindez abban is tükröződik, hogy új, friss, a saját erejükben és a szocialista rendszerben bízó káderek lépnek előre, akik tudják, hogy a szocializmus különböző fejleményeken keresztül, más és más helyzetek és fejlődési lehetőségek kapcsán alakult ki. Látogatásaim során találkoztam ezekkel a káderekkel a pártszervezetek, sok gazdasági,

szakszervezeti, tudományos és kulturális intézmény élén, e káderek az új rendszer valóságából születtek, mélyen gyökereznek abban; ez a valóság hozta létre és viszi előre őket.

Kiváltképpen szeretnék utalni Bulgária kapcsán arra, hogy a Parasztpárt teljes mértékben részt vesz az állam és a szocialista gazdaság tevékenységében. Ennek a pártnak a tagja egyébként a köztársaság elnöke is (aki Sztambuliszki hősi parasztmozgalmának soraiból jött), és sok más képviselője tevékenykedik a szövetkezetek és a falusi gazdasági és közigazgatási intézmények, szervezetek élén.

l'Unità: Még egy utolsó kérdést hadd tegyünk fel, pártunkra vonatkozóan. Azokban az országokban, amelyeket meglátogattál, milyen vélemény alakult ki az olasz kommunistákról?

Longo: Szeretném megmondani, hogy azok a beszélgetések, amelyeket Zsivkov, Waldeck-Rochet, Ceausescu, Tito elvtársakkal és a meglátogatott országok sok más vezetőjével és pártembe-rével folytattam, a legnagyobb szívélyesség légkörében folytak, s azt mutatták, hogy az illető országokban igen nagyra becsülik az olaszországi kommunisták munkáját és tevékenységét. Azt hiszem, hogy ezek a találkozások hozzájárultak egymás tevékenységének kölcsönösen jobb megismeréséhez, ahhoz, hogy még jobban megismerjük mind az eredményeket és nehézségeket, mind azokat a feltételeket, amelyek közt minden egyes párt a maga munkáját végzi.

Szeretném ezt az alkalmat felhasználni arra, hogy az *Unità* hasábjain is kifejezzem köszönetemet a meglátogatott országok vezetőinek és minden aktivistájának azért a meleg és testvéri fogadtatásért, amelyben személyemet kívánták részesíteni, s amely tiszteletadás volt pártunknak, az olasz demokratáknak és az olasz népnek, s azt kívánom nekik, hogy mindegyre még nagyobb sikereket érjenek el a szocialista építés munkájában, amely a haladásnak és az összes népek békéjének biztosítéka.

Новое ВРЕМЯ

A *Novoje Vremja* című szovjet külpolitikai hetilap 1967. 46. számából

G. MIRSZKIJ:

„Az igazság órája" az Arab Keleten

Van a spanyol nyelvben egy kifejezés: az „igazság órája" („hora de la verdad"). Ma eredeti jelentésénél tágabb értelemben használják. Azt a pillanatot jelenti, amikor napfényre kerül egy ember, vagy társadalmi jelenség igazi értéke, amikor teljes fény derül a dolgokra. Ez — a válság, a nagy próbatétel pillanata.

Elmondhatjuk, hogy az Arab Kelet most éli át az „igazság óráját". Az izraeli támadás eloszlatott sok illúziót, feltárta az arab társadalom erős és gyenge oldalait. A fájdalmas sebhely, amelyet az izraeli agresszió hagyott az arab világ testén, nem tűnik el egyhamar. De hát az egészséges szervezet a súlyos sebbel is megbirkózik. A seb aktivizálja az életerőt, mozgósít minden energiaforrást. A veréség éleszti a győzelmi akaratot, segít feltárni ember és társadalom gyenge és erős oldalait. Ki tudja, 1967, amely nehéz év volt az arabok számára, talán egyike lesz az arab világ újjászületésének útját szegélyező mérföldköveknek.

Politikai tendenciák az EAK-ban

A hadműveletek legutóbbi fellángolása, amelyet Izrael provokált október végén, ismét erősen kiélezte a helyzetet. Az Eilat torpedóromboló balul sikerult behatolása az arab vizekre és Szuez ágyúzása rendkívül komoly jele annak, hogy Tel Aviv nem szándékozik felhagyni az erő további alkalmazásával az arab világgal való kapcsolataiban. Újra bebizonyosodott, hogy amíg tart a két fél fegyveres erőinek szembenállása, amelynek oka az, hogy Izrael vonakodik kiüríteni a megszállt arab területeket, minden incidens a hadműveletek nagyarányú felújulását vonhatja maga után. Következésképpen rendkívül időszerű feladat marad az agresszor csapatainak haladéktalan kivonása a megszállt területekről. Világos, hogy az izraeli egységek további ott-tartózkodása a legközvetlenebbül veszélyezteti a közel-keleti békét és biztonságot, sőt az egész világon fokozza a feszültséget.

Az Eilat torpedóromboló elsüllyesztéséből azonban még egy következtetést le kell vonni: teljesen helytelennek bizonyult Tel Avivnak az az elképzelése, hogy a júniusi agresszió hosszú időre aláásta az arab országok katonai potenciálját. Most maga Dayan tábornok kénytelen beismerni, hogy az EAK-nak sikerült rövid idő alatt helyreállítania hadseregének

harci erejét, többek közt újjászerveznie légierejét.

És van még valami, ami nem kevésbé fontos. Az EAK fél év alatt két válságot élt át. Ezek közül bármelyik vesztét okozhatta volna az egyiptomi forradalomnak. Az első esetben az a veszély fenyegette az országot, hogy Izrael katonai támadása szétzúzza, s megdől a haladó rendszer. Nincsenek pontos adatok arra vonatkozóan, vajon a forradalommal ellenségesen szemben álló erők terveztek-e államcsínyt a kritikus pillanatban, de ezt nagyon valószínűnek kell tartanunk. Nehéz elképzelni, hogy a haladó reformokat ellenző körök ne szándékoztak volna kihasználni azt a zűrzavart, amelyet az a hír keltett, hogy az ellenség csapatai váratlanul előretörtek a Szuezi-csatornáig. A Nasszer elnök lemondási nyilatkozatát követő események, az elnök támogatására június 9-én este rendezett tömegtüntetések összekeverték az ellenforradalmárok kártyáit. A köztársaság a forradalom védelmére kelt nép világosan kifejezett akaratának köszönhette, hogy leküzdötte ezt a válságot.

A másik válság az Amer-féle összeesküvésben nyilvánult meg. Abdel Hakim Amer marsall, az elnök közeli barátja és küzdőtársa, aki csaknem 30 évig együtt dolgozott Nasszer elnökkel, nem volt a szó szoros értelmében ellenforradalmár. Harci erényekkel rendelkező katonatiszt és nacionalista volt, államférfiúi kvalitásai azonban nem voltak. Elsősorban azért lehetett annyi éven át az ország második embere, mert Nasszer bízott személyes hűségében és igyekezett a marsallnak a hadseregben és a nép körében élvezett tekintélyét a forradalom szolgálatába állítani. Ám a döntő pillanatban felszínre kerültek Abdel Hakim Amer természetének végzetes fogyatékosságai. A becsvágy, amely oly gyakori tulajdonsága a gyenge jellemű embereknek, a forradalom ellenségeinek karjaiba kergette őt.

Ezek az emberek — Badran volt honvédelmi miniszter és a „katonai burzsoázia" más vezérei — nem rokonszenvezhettek Nasszerral, aki az utóbbi években egyre határozottabban haladó politikát folytatott. A kiváltságos eliten, a katonai bürokrácián kívül lényegében ott álltak mögöttük az egyiptomi társadalom szétzúzott, de korántsem kapitulált kizsákmányoló rétegei is, továbbá mindazok, akiknek nem volt ínyükre a Nemzeti Akció Chartája, akik gyűlölettel ejtették ki a „szocializmus" szót, s nemtetszéssel fogadták a Szovjetunióval való együttműködést.

A magas rangú tisztek között voltak olyanok, akik örültek a háborús vereségnek, mert ez elősegítheti, hogy megszabaduljanak a szerintük túlságosan balra tolódott Nasszertól. Muhammed Anisz egyiptomi újságíró már augusztus 18-án ezt írta az *Al Gumhurija* című lapban: „Az agresszorok megelégedtek a június 9-ig elért eredményekkel, s a belföldi reakcióra hagyták a forradalom felszámolásának befejezését..."

A jobboldali körök erre törekedve demagóg hadjáratot indítottak, amely egyes egyiptomi lapokban is kifejezésre jutott. Lényegében azt állították, hogy az arabok csak az Egyesült Államok közreműködésével érhetik el az izraeli csapatok kivonását, mert hát Washington „nyomást" gyakorolhat Izraelre, és rákényszerítheti az izraeli csapatokat a megszállt arab területek kiürítésére. Ezért el kell tüntetni az EAK politikájának azokat a vonásait, amelyek felingerlik az amerikai üzleti köröket, s akadályozzák az Egyesült Államok és az

EAK közeledését. Más szóval: véget kell vetni a forradalomnak, le kell állítani a társadalmi-gazdasági reformok végrehajtását, fel kell hagyni az antiimperialista külpolitikával, s közeledni kell Washingtonhoz, hogy támogatásával begyógyíthassák az agresszió okozta sebeket.

Feltételezhető-e, hogy az Egyesült Államok vezető körei, amelyek köztudomásúan nagyon is számolnak a hatalmas amerikai cionista szervezetekkel (kiváltképpen a választást megelőző évben), a gyakorlatban majd olyan álláspontot foglalnak el, amelyet arabbarátnak és Izrael-ellenesnek lehet tekinteni. Az Associated Press hírügynökség 438 amerikai szenátortól kért interjút, s közülük 346 kijelentette, hogy Izraelnek nem szabad kivonnia csapatait a megszállt arab területekről. Nem véletlen, hogy az izraeli vezetők olyan arcátlanul és kihívóan viselkednek. Nagyon is jól látják, mennyire irreális, hogy a Fehér Ház komoly „nyomást" gyakoroljon rájuk.

Az események megmutatták, hogy az egyiptomi közvélemény is tudatában van ennek. A felforgató erők lebecsülték az EAK népének és hadseregének politikai érettségét. A jobboldali összeesküvést leleplezték. Amer marsall inkább öngyilkosságot követett el, mintsem hogy a bíróság elé álljon. A súlyos válság elmúlt, a légkör kitisztult.

Most erélyes intézkedéseket tesznek a hadsereg megfiatalítására, felfrissítésére. E sorok írója nemrég beszélgetett Muhammed Oda neves egyiptomi újságíróval. Muhammed Oda közölte, hogy sok politikailag megbízhatatlan és szakmailag nem eléggé képzett tiszt helyett őrmesterek ültek a repülőgépek kormányához, s a Szuezi-csatorna felett a legutóbbi összetűzések során az EAK fegyveres erői kiváló harci szellemről tettek tanúságot. Az ő véleménye szerint az EAK-ban a jelenlegi helyzet kedvező a baloldali erők növekedése s az Arab Szocialista Unió tekintélyének megszilárdulása szempontjából.

— A júniusi események — mondotta — megmutatták, mennyire rokonszenvez az egyiptomi nép a Szovjetunióval. Az is bebizonyosodott, hogy egyedül a nép az, amely a forradalom döntő erejének tekinthető.

Sok függ majd attól, hogy az EAK vezetői milyen mértékben vonják le a tanulságot a júniusi eseményekből. A kormány legutóbbi lépései arra vallanak, hogy igen komoly következtetéseket vontak le. Államosították a nagykereskedelmet. A szóban forgó intézkedés jelentőségének megértéséhez tudnunk kell, hogy 1961 után, amikor az ipari termelés több mint 85 százaléka állami ellenőrzés alá került, a városi tőkések tevékenységének fő színtere az építőipar mellett a nagykereskedelem lett. Nasszer elnök egy évvel ezelőtt még „új tőkésosztálynak" nevezte a nagykereskedőket és az építési vállalkozókat, s megjegyezte, hogy „a nagykereskedők több ezer fontot is megkereshetnek naponta". Korábban a közvélemény általában arra számított, hogy a nagykereskedelem három év múlva kerül állami kézbe. Nyilvánvaló, hogy a jobboldali burzsoá köröknek a júniusi eseményeket követő önleleplezése és a reakciós katonai felső körök szétzúzása meggyorsította a kapitalizmus egyik még megmaradt gócának felszámolását az EAK-ban. A társadalmi forradalom folytatódik.

Háború vagy béke?

Az arab vezetők augusztus—szeptember folyamán megtartott khartumi értekezletének egyik

legérzékelhetőbb eredménye az a döntés volt, hogy az olajban gazdag arab államok pénzügyi támogatásban részesítik az EAK-t és Jordániát. Az EAK így betömheti azt a költségvetésben keletkezett rést, amelyet az okoz, hogy az ország ideiglenesen nélkülözi a Szuezi-csatorna 95 millió font sterling összegű jövedelmét. Az EAK ellenségei hiába számítottak arra, hogy a csatorna használatának megszakítása helyrehozhatatlan gazdasági károkat okoz az országnak és aláássa haladó politikáját. Kiderült, hogy az arab szolidaritás nem puszta jelszó, hanem komoly politikai és gazdasági tényező. Úgy látszik, akármeddig fog tartani az arab területek izraeli megszállása, amely lehetetlenné teszi a csatorna normális funkcionálását, az EAK mindvégig meg fogja kapni a kárpótlást az olajtermelő arab országoktól. A „szuezi zsarolás" most sem kényszeríti térdre az országot, ahogy 1956-ban sem kényszerítette megadásra. Az imperialista monopóliumok által kiaknázott arab ásványolaj jövedelmének pedig legalább egy része első ízben szolgálja az egyiptomi forradalom védelmének ügyét. A monopóliumok ezt nem akadályozhatják meg, hiszen a XX. század második felében élünk, nem az imperializmus osztatlan uralmának időszakában.

Tel Avivban láthatóan nem tartják kizártnak, hogy felújítják a hadműveleteket, s erővel próbálják megnyitni a Szuezi-csatornát az izraeli hajózás előtt. Az izraeli vezetők időről időre célzásokat tesznek erre. Az ország befolyásos köreiben akadnak egyesek, akik a „második csapás" eszméjét vallják, olyan értelemben, hogy ezúttal „befejeznék" azt, amit júniusban nem vittek végig, vagyis megdöntenék a forradalmi kormányzatot az EAK-ban. Ékesen tanúsította ezt az Eilat torpedóromboló pusztulásakor Tel Avivban csapott militarista lárma.

A kérdés most egyáltalán nem a Szuezi-csatorna hajózása, amely nélkül Izrael nyugodtan megvolt hosszú évekig. A helyzet az, hogy Izrael a washingtoni „héják" bujtogatására a Szuezi-csatorna kérdését esetleg ürügyül használja fel újabb agresszió végrehajtásához, ahogy az Akabai-öböl problémáját felhasználta a június 5-i támadásra. Igen veszélyes lenne, ha figyelmen kívül hagynánk az újabb izraeli agresszió lehetőségét. Amíg Izrael a Szuezi-csatorna partján áll, az egyiptomi nép joggal érzi úgy, hogy tőrt szegeznek a torkának.

De ha elvonatkoztatunk is a háború kiújulásának lehetőségétől, az izraeli megszállás problémája megmarad. Tel Aviv a jelekből ítélve két kategóriára osztja a megszállt arab földeket. Az első kategóriába olyan területek tartoznak, amelyeket mindenáron annektálni akar: Jeruzsálem óvárosa, a Ghazai-övezet, Szíria megszállt, határmenti övezete és a Tel Aviv közelében levő jordániai területek. A második kategóriába sorolt területek alku tárgyai lehetnek. Ez mindenekelőtt a Sinai-félszigetre vonatkozik, amely azért fontos az izraeli militaristák számára, mert határos a Szuezi-csatornával, ahonnan állandóan nyomást gyakorolhatnak az EAK-ra. Amellett itt ásványolaj-lelőhelyek is vannak. Jordánia nyugati részének java részét is ebbe a kategóriába sorolják Tel Avivban. Az izraeli vezető körök eleinte arra akarták felhasználni a Jordánia számára életbevágóan fontos körzetek megszállását, hogy különbéke megkötésére késztessék Husszein királyt. Lehet, hogy az arab front leggyengébb láncszemének tartották az ammani mo-

narchikus rendszert. Jordánia azonban elutasította az Izraellel kötendő külön kompromisszumot.

Tel Aviv ekkor másféle variációval próbálkozott. Arab csatlós államot akart létrehozni a megszállt területen. Ez a bábállam a tulajdonképpeni Izraellel együtt a cionista birodalom prototípusa lett volna, s arra lett volna hivatva, hogy megmutassa az arab lakosságnak, milyen „áldásos" rá nézve, ha alárendeli magát Izrael hatalmának. Ma már világos, hogy ez a variáció sem sikerült. A megszállt jordániai területen fokozódik az ellenállás. Az izraeli hatóságok erre kijelentik, hogy van egy harmadik variációjuk is. Egyszerűen Izraelhez csatolják a jordániai területet. A megszállt területeken máris hoznak létre izraeli katonai településeket. Begin tárca nélküli miniszter és más szélsőségesek újra Izrael „történelmi" határairól beszélnek, amelyek legalábbis a Jordán folyó nyugati partján húzódnak.

Így próbálnak nyomást gyakorolni Jordániára. Kényszeríteni akarják, hogy adja fel jogos követelését, mondjon le a megszállt területekről. A Tel Aviv-i szélsőségesek mintegy ezt mondják a jordániaiaknak: fogadjátok el feltételeinket, amíg nem késő, amíg nem kezdtük meg a nyugati körzetek tömeges betelepítését. Az izraeli közvélemény nagy része azonban feltételezhetően számol azzal, hogy Jordánia nyugati részének annektálása csak újabb megoldhatatlan problémákat teremtene Izrael számára.

A kialakult helyzet bizonyítja, hogy csak akkor enyhülhet a feszültség a Közel-Keleten, s lehet béke ebben a térségben, ha az izraeli csapatok kivonulnak a megszállt területekről, s megszűnik minden arabellenes provokáció. Az EAK kezdeményezésére november 9-én sürgősen összehívták a Biztonsági Tanácsot a közelkeleti helyzet megvizsgálására. Az ENSZ szerveinek újabb kísérletet kell tenniük arra, hogy megoldást találjanak erre a kérdésre, amely sok nép biztonságának érdekeit érinti.

Események nyomában

GUEVARA GYŐZELME

Amikor Fidel Castro bejelentette népének, hogy az Ernesto Guevara haláláról szóló hír „sajnálatos módon megfelel a tényeknek", nem oszlatta el az összes rejtélyt, amely e halál körülményeit övezi. A fontos azonban mégiscsak az, hogy a kubai vezető megerősítette a vitatott információkat, hogy a háromnapos országos gyászt elrendelve a tömegeket megrázó, grandiózus visszhangot adott „Che" tragikus végének, és hogy az eseményt végül is beleágyazta tényleges keretei, egy most kibontakozó globális forradalmi mozgalom keretei közé.

És „Che" ilyennek marad az idők végezetéig. Guevara történelmi személyisége eltűnt, s megkezdődik Guevara mítosza. „Che"-ről nem múlt időben, hanem jelen időben kell beszélni, hiszen minden eddiginél látványosabb és drámaibb képe minden eddiginél elevenebben él majd az egész földkerekség és kiváltképp a harmadik világ millióinak szívében. Mártíromsága új lendületet és sajátos erőt ad majd politikai elemzéseinek és következtetéseinek, valamint harci programjának: mindenütt fokozni kell az antiimperialista harcot és ahol csak lehetséges, a fegyveres harcot.

A folyamatgyorsító

„»Che« halála után véget ért Bolíviában az alig néhány tucatnyi elkeseredett emberre korlátozódott gerillaharc — jelentette ki Barrientos tábornok; Washingtonban így licitált rá a Pentagon egyik szóvivője: *„Ezeket a gerillákat nemsokára felszámolják egész Latin-Amerikában."* Ugyanakkor kis idővel a bolíviai elnök bejelentése után a hadsereg egyik jelentése hírül adta, hogy egy gerillaosztag, amelyet századnyi „ranger" (ezek a legjobb rohamalakulatok, amelyeket észak-amerikai tanácsadók képeztek ki és irányítanak) vett körül, kitört a gyűrűből és eltűnt, miután megölt hat bolíviai katonát, anélkül, hogy maga veszteséget szenvedett volna. Vajon az a „tíz ember", akiről Barrientos tábornok beszél, csupa emberfeletti ember, vagy talán a bolíviai gerilla nem is haldoklik annyira, mint ahogy azt La Pazban állítják?

Néhány száz kilométerre Bolíviától Somoza tábornok, Nicaragua elnöke első ízben kénytelen bejelenteni, hogy egy „lázadó csoport" súlyos csapásokat mért reguláris hadseregének egyik alakulatára. Vajon mindebből arra következtethetünk, hogy új gerillatűzfé-

szek lobban fel Latin-Amerikában és a helyszínen általában kevésbé „optimisták", mint Washingtonban, ahol a „lélektani hadviselés" szakértői mindenekelőtt az ellenfél demoralizálására törekszenek?

A szakértők vitáik során ellentétes nézeteket vallhatnak a gerillák katonai sorsáról, azt állíthatják, hogy veszítettek lendületükből, vagy éppen ellenkezőleg, lassan, de biztosan tért hódítanak olyan országokban, mint Kolumbia, Venezuela és Guatemala.

Nekünk az a véleményünk, hogy ez a vita csak másodlagos jelentőségű. A gerillák csak néhány száz, legjobb esetben néhány ezer fegyveres embert jelentenek a dél-amerikai kontinensen, és ha tekintetbe vesszük az Egyesült Államok fokozódó beavatkozását a most folyó csatákba, valamint a helyi elnyomó erők gyarapodását és korszerűsödését, mindenképpen kizárt dolog, hogy a közeli években erőszakkal magukhoz ragadhatják a hatalmat vagy számottevő taktikai, illetve stratégiai győzelmeket arathatnak. Jelentőségük elsősorban politikai jellegű. A gerillák hatékonyságát végső soron azon mérik le, hogy sikerül-e radikalizálniuk, magasabb szintre emelniük a latin-amerikai munkások, parasztok és diákok összes haladó, legális, féllegális, vagy illegális harcának színvonalát, avagy sem. A mai Latin-Amerika igazi problémája, amely holnap kétségkívül felvetődik a harmadik világ legtöbb országában, nem más, mint a gazdaságilag kizsákmányolt és politikailag elnyomott tömegek politikai öntudatra ébredése. Ezek a tömegek mindeddig jobbára túlságosan szerencsétlenek, túlságosan tudatlanok és túlságosan elnyomottak voltak ahhoz, hogy a tűrést a harccal cseréljék fel.

A dolgokat ebből a szemszögből nézve állíthatjuk, hogy Guevara mítosza a folyamatgyorsító félelmetes szerepét tölti majd be. Vajon hányan lesznek azok, akik a hős dicsőséges példájától áthatva felfedezik, hogy „szívük legmélyén ott rejlik »Che«?"

A kihívás

Ezeket a szavakat Régis Debray mondta, az a Régis Debray, aki a franciákat, köztük több barátját is megdöbbentve, szenzációs és megrázó üzenetében erkölcsi szolidaritást vállalt a bolíviai gerillákkal és noha maga nem fogott fegyvert, követelte a maga számára azt a dicsőséget, hogy úgy ítélkezzenek felette, mint azok felett.

Talán csekélynek tűnhet a különbség a fiatal francia értelmiségi első védelmi módszere — *„Bűnösnek vallom magam és bocsánatot kérek"* — és a második magatartás között: *„Bűnös vagyok a szándékot illetően, mert el akartam foglalni a helyemet bajtársaim sorában, s ebben Guevara akadályozott meg, mivel azt követelte, hogy más feladatot hajtsak végre."* Ez a különbség azonban sok mindenre rávilágít. Régis Debray igazságának politikai síkon éppen akkora a jelentősége, mint Guevara legendájának.

Régis Debray, akit megrázott és felmagasztosított ideálja halálának híre, kihívásként vágta ezredes bírainak arcába azt a bánatát, hogy nem eshetett el Guevara oldalán, ugyanabban a harcban.

„Che" áldozata minden bizonnyal életre kelti a Régis Debray-k légióit

Albert-Paul Lentin
(Le Nouvel Observateur)

AMERIKAI FIATALOK TÜNTETTEK AZ „ÖREG EMBEREK HÁBORÚJA" ELLEN

Szombaton, október 21-én az esthomályban Frank Joyce felmászott egy töltésen a parkoló helyről a füves sétányra, ahol diákok ezrei birkóztak a szövetségi kormány által kirendelt erőkkel. A detroiti föld alatti újság, a „Fifth Estate" fiatal szerkesztője egyik kezével félrehajtotta a bokrok ágait, a másikkal pedig átsegítette barátnőjét a sövényen.

Szeme könnyezett a gáztól. „A szemem sír, de a lelkem nevet" — jegyezte meg Frank. Mert Frank Joyce-nak és sok-sok hangadó fiatalembernek a hét végén, akárcsak az országszerte lezajlott tüntetések előző öt napján, átütő sikere volt. A felnőttek világa, a héják és a galambok egyaránt megdöbbentek, mert szerintük szép rendesen kellett volna tiltakozni. Ők Benjamin Spockot, a csecsemőorvost hallgatták meg, nem pedig radikális gyermekeit, akik egyszerűen kijelentették, hogy céljuk „a háborús gépezet megállítása". Nos, a háborút nem állították meg, de Oaklandtől Washingtonig bebizonyították heves és fokozódó képességüket annak komoly megzavarására.

Megmutatták, hogy Amerikában most első ízben van az európaihoz hasonló független és nagy ifjúsági mozgalom. „*Ezen* a héten minden megváltozott", ujjongott Chuck Dizard, egy duluthi (Minnesota) diák. „Akik jelen voltak, azoknak megváltoztak a rendszerről kialakult nézeteik. Most már tudják, hogy az államhatalom ténylegesen fenyegetésnek érzi ellenkezésünket és kész mindent elkövetni a fennmaradásért.

Így értelmezi Frank Joyce és a többi fiatal tudósító azt, ami a hétvége vad és bizarr óráiban a Pentagon előtt végbement. Felfogásunkkal szembe fog helyezkedni sok szülő, tanító, pap és a felnőttek tömegtájékoztató eszközeinek nagy része, de a fiatalok többnyire jobban hisznek saját forrásaiknak.

Némelyek nem tudták eldönteni hogyan is vélekedjenek. Christopher French ott állt a Browni Egyetem nagy zászlaja mellett, nézte a lobogó tüzeket, a rohangáló embereket és egykedvűen felelte: „Olyan, mintha az ember egy olasz játékfilmet nézne. Hihetetlen! Nem is tudom, mit gondoljak."

De akinek gumibottal a fejére ütnek, ha az ütést megannyi provokáció indokolta is, az „radikalizálódik", s ezt tudják jól az olyan emberek, mint Jerry Rubin, a berkeley-i egyetemi hallgatók radikális vezetője, akinek agresszív viselkedése egykor lehetetlenné tette az Amerika-ellenes Tevékenység Bizottságának kaliforniai működését, s aki megérti az erőszak kölcsönös fokozásának dialektikus folyamatát.

„Lehet, hogy azok, akik megadták nekünk az engedélyt, mást akartak, mint a hadsereg. A hadsereg úgy fogta fel jelenlétünket a hadügyminisztérium épülete előtt, mint valami törvénytelen aktust, mint valami merényletet. Ez valamennyi jelenlevőben szükségképpen közös szellemet, közös veszélyérzetet alakított ki. A kormány nem vette számításba, hogy az emberek feltalálhatják magukat és ösztönösen reagálhatnak... a tömeg nagyszerű dolgokat vitt véghez."

Az emberek áradó indulattal és az elégtétel érzésével rontottak neki a kormánynak, s ugyanolyan politikai makacssággal, mint amilyent Johnson elnök tanúsít. Mélyen felbőszített emberek voltak, akik szabad folyást kellett hogy engedjenek politikai szenvedé-

lyeiknek. Fiatalok, akiket a tehetetlenség érzése tölt el saját életük dolgában. „Ne az én életemmel játsszatok" — festette valaki a Pentagon falára, s ez fejezte ki érzéseiket. „Öreg' katonák sohasem halnak meg... a fiatalok halnak meg" — hirdette egy másik felirat.

A tüntetők egész tömegét áthatotta az a meggyőződés, hogy ez öreg emberek háborúja.

„Akik nem helyeselték, amit csinálunk, látták, hogy nem valami kellemes dolog, ha az embert halállal fenyegetik öreg emberek militarista elkötelezettsége miatt", jelentette ki Leonard Brody, a háborúval szembeni ellenállás egyik New York-i aktív szervezője,

A hét végi események azt is megmutatták, hogy az ifjúság harmadik megoldást keres, amikor választania kell, hogy börtönbe vonuljon vagy Vietnamba menjen. A behívás elkerülését segítő föld alatti mozgalom 500 kanadai diák jelenlétével tűnt fel, akiknek vezetői elmondták, hogyan gyűjtenek pénzt a határon átszökni kívánó amerikai fiúk segítésére.

Bármennyi nyilatkozat hangzott is el mindkét oldalról, egyetlen egy sem tudott válaszolni arra a kérdésre, hogyan viselhet háborút egy demokratikus társadalom, ha egyre nagyobb hányada azoknak, akikből katonái kikerülnek, e háború ellen szervezkedik. Ez a kérdés még gyötrőbb lesz, ha az aktivisták valóra váltják azt az ígéretüket, hogy a fegyveres erők soraiban is megkísérlik a szervezkedést.

Nem sikerült a maguk oldalára állítaniuk azokat a fiatal katonai rendőröket, akik a Pentagonnál álltak őrt, de két évvel ezelőtt még az ország főiskoláinak jelentősebb reagálását sem sikerült elérniük. Majd újból megpróbálják — egyesek még be is vonulnak, hogy belülről bomlaszthassák a hadsereget.

Most elmentek a Pentagon környékéről, elűzték őket, de fognak még Washingtonnak fejtörést okozni.

Nicholas von Hoffman
és
Jim Hoagland
(International Herald Tribune)

Könyvismertetés

A. BELJAJEV:

A forradalom és az irodalom

Öt évtizeddel ezelőtt a forradalom és a polgárháború tüzében született meg a szovjet irodalom. Eleinte még egyesek (főleg a Nyugaton) nem átallották gúnyolni, s a fiatal szovjet írók első műveit „agitkáknak" titulálták, „puszta politikának" nevezték, amelynek — úgymond — semmi köze sincs az emberiség igazi művészeti kultúrájához.

Rövidlátók voltak, akik „féltették" „az emberiség művészeti kultúráját". A fiatal szovjet irodalom fejlődött és erősödött. Egyre harsányabban hallatta a hangját. Szavát ma meghallják az emberek mindenütt a világon, mert az igazságot hirdeti a szovjet életformáról, a kommunista társadalmat építő emberről.

A szocializmus művészeti kultúrája segített az embereknek világosabban látni az igazságtalan, elnyomó régi világ kárhozottságát. S megragyogtatta előttük a társadalmi igazság új világát. Lelkesítően csendültek fel Gorkij szavai: „Embernek lenni — büszkeség!"; kivirult az ember megingathatatlan erejébe, értelmének hatalmába, képességeinek kimeríthetetlenségébe vetett hit.

A szovjet hatalom 50. évfordulóján, a szovjet irodalom történelmi útját áttekintve nem árt meghatározni irodalmunknak a mai világban elfoglalt helyét, s az emberi kultúra fejlődésére gyakorolt hatását is. Érdemes megmutatni, milyen gyökeres változásokat hoztak a világirodalomban Október eszméi, amelyek új irodalmi korszak kezdetét jelezték.

A szovjet irodalomtudomány és kritika hosszú éveken át tárgyalta, hogy szükség lenne egyetemes alapvető tanulmány megírására. Számos olyan könyv jelent meg, amely több-kevesebb teljességgel elemezte Október eszméinek világirodalmi hatását. Ez azonban magától értetődően rendkívül bonyolult és nehéz feladat.

Annál nagyobb érdeklődéssel fogadta a szovjet közvélemény az időközben elhunyt I. I. Anyiszimov akadémikusnak, a Szovjet Tudományos Akadémia levelező tagjának „A világirodalom új korszaka" című alapvető tanulmányát, amelyet sokéves munkával írt meg a külföldi irodalom e nagy szovjet kutatója.

A könyv hatalmas tényanyagot ölel fel, újszerűen veti fel a problémákat, következtetései tudományosan megalapozottak.

A fő problémák, amelyeket a szerző a világ legkiválóbb íróinak

alkotásai alapján minden oldalról vizsgál — a forradalom és a művészeti alkotás; a marxizmus és a művészet elméletének fejlesztése; a kommunizmus elmélete és gyakorlata s a világirodalom; összefüggés az alkotói módszerek s a művészi szabadság és felelősség problémái között. I. Anyiszimov a Nyugat és a Kelet nagy írói közül elsősorban Anatole France, Bernhard Shaw, Heinrich Mann, Theodore Dreiser, Henri Barbusse, Romain Rolland, Martin-Andersen Nexő, Liu Hszin, Rabindranath Tagore, Louis Aragon, Bertold Brecht, M. Pujmanova, M. Sadoveanu, Ernest Hemingway, Thomas Mann és H. Szmirenszkij nézeteinek és alkotómunkájának fejlődését kíséri figyelemmel.

A kutató a gyökeres világirodalmi változásokat elsősorban a néptömegek forradalmi öntudatának fejlődésére vezeti vissza. A tömegek élettapasztalataiból szűrték le a művészek azt a megmásíthatatlan következtetést, hogy a kapitalizmus az emberi haladás áldz és halálos ellensége. A realista írók, miközben bemutatták műveikben a dolgozókat, s a dolgozók harcát a szabadságért és az igazságosságért, arra a következtetésre jutottak, hogy a kapitalizmus ellensége a művészetnek, a szellemi szabadságnak.

Mint Anyiszimov írja, a Nagy Októberi Forradalom, amely megnyitotta a világ előtt a szocializmus és a kommunizmus útját, „a művészeti felszabadulás érzésével" töltötte el a nyugati alkotókat, s eldöntötte útválasztásukat. „A nagy írók belépése a forradalom táborába a XX. század irodalmának legpatetikusabb jegye", hangoztatja a szerző.

A kutató nem egyszerűsíti le a jelenségeket. Világosan látja, milyen bonyolult formában megy végbe ez a folyamat a világ alkotó értelmisége körében. Korántsem egyenes vonalúan fejlődik az írók művészeti és politikai látásmódja. Vannak hullámhegyek és hullámvölgyek, cikcakkok, kitérők. A világirodalom haladó erőinek konszolidálódásával párhuzamosan végbement az elhatárolódás is. A lelkileg gyenge művészek nem bírták az áldz harcot, gyáván elfordultak a forradalomtól, átálltak a reakció oldalára, s ezután rendszerint művészileg hanyatlottak.

A munkás-paraszt állam megszületése után kivirult az új irodalom — a szocialista realizmus. Kifejlődhet-e „egy csapásra" egy olyan irodalom, amely gyökeresen más módon oldja meg a világ művészi megismerésének és ábrázolásának feladatait? Nem csupán a bolsevikok „találmánya"-e az egész? Ilyen és ehhez hasonló kérdések foglalkoztattak akkoriban sok keleti és nyugati írót. I. Anyiszimov gondosan elemzi a világ legnagyobbjainak a szovjet irodalomról kialakított nézeteit, s éles szemmel, pontosan ragadja meg azokat a mozzanatokat, amelyek döntően befolyásolták a nagy írók világnézetének és alkotói módszerének fejlődését.

Rendkívül érdekes gondolatokat fejt ki a két alapvető művészi alkotói módszer, a kritikai realizmus és a szocialista realizmus viszonyáról és kölcsönhatásáról. A realizmus történelmi felfogásából kiindulva azt a következtetést vonja le, hogy ez a két módszer nem áll szemben egymással ellenségesen. A kritikai realizmus harcostársa a szocialista realizmusnak, s meghatározott történelmi feltételek mellett „szocialista realizmussá fejlődik".

A szerző a kapitalista országokban kifejlődött szocialista irodalom alapvonásait elemezve abból a lenini elméletből indul ki, hogy

a nemzeti kultúrában két kultúra él egymás mellett.

Ez főleg azért fontos, mert az utóbbi években az irodalmi jelenségek elemzésénél nem minden esetben támaszkodtak a lenini elmélet e kiinduló tételére. Inkább az általános emberi, általános humánus tartalomról írtak, s az irodalmi fejlődés osztályjellegét nem tárták fel maradéktalanul, az ellentmondásokat pedig homályban hagyták.

I. Anyiszimov a lenini elvekből kiindulva meggyőzően fejti ki és alapozza meg elméletileg, hogyan alakult ki és fejlődik a szocialista realista irodalom a modern külföldi irodalmakon belül. Véleménye szerint a külföldi irodalmakon belül a szocialista realista irodalom kialakulása történelmileg törvényszerű jelenség, s ezt Zola, Anatole France, Shaw, Nexő, Reed, Verhaaren, Roland, Barbusse, Dreiser, Aragon, Seghers, Neruda, Eluard stb. példájával bizonyítja.

A szocialista realista módszer már régen nem kizárólag a szovjet irodalom vívmánya. Ma már hozzákapcsolódik a szocialista országok irodalmának fejlődése és sok nyugati és keleti haladó író alkotómunkája is. A polgári kritika éppen ezért harcol olyan kétségbeesetten a szovjet irodalom ellen. Fél alkotói módszerétől, amelyet eltéphetetlen szálak fűznek a szocializmusért vívott harchoz, a dolgozók nyílt védelméhez.

A szerző kérlelhetetlenül leleplezi az amerikai, nyugatnémet és angol polgári irodalomtörténészeknek és kritikusoknak az emberiség művészetelméleti haladása ellen folytatott, valóban szégyenletes harcát.

Könyvének első részét, amely az Októberi Forradalom művészeti hatását tárgyalja, azzal a mélyen megindokolt következtetéssel zárja le, hogy a szocialista realista irodalom — az emberiség művészeti fejlődésének minőségileg magasabb foka.

Feltétlenül felkelti az olvasó figyelmét az „Alkotómunka, módszer és egyéniség" című fejezet.

A kutató bátran boncolja és veti össze a világirodalom különböző jelenségeit. Arra készteti olvasóit, hogy új módon nézzék a módszer és az alkotás, a módszer és a művészi egyéniség viszonyának problémáját. I. Anyiszimov tág látókörű gondolkodó. Értékelései pontosak. Az irodalmi jelenségek mélyére néz, s a részletes elemzés után levonja az általános, átfogó következtetéseket.

A jelenkori polgári irodalomról megállapítja, hogy egyoldalú és egysíkú, az ember nem érdekli. „A modern polgári irodalom fő iránya és alapvető ismérve" az elembertelenedés, írja.

A könyv szerzője a modern amerikai irodalom, irodalomkritika és irodalomtudomány konkrét jelenségeinek meggyőző bírálatával támasztja alá következtetését.

„Jövője nem a modernizmus szellemi nyomorának, hanem a szocialista irodalom és művészet felfedezéseinek van, amelyek középpontjában mindig és minden vonatkozásban a világot megváltoztató ember áll", fejtegeti Anyiszimov könyvének következő fejezetében, amelyben a humanizmus mai problémáit elemzi.

Az alkotói szabadságról és az író felelősségéről szólva, hangoztatja, hogy „az igazi szabadság elképzelhetetlen teljes felelősség nélkül". Az író felelősségének egyedüli értelme pedig az, hogy mindannak, amit alkot, összhangban kell lennie a nép létérdekeivel, a társadalmi fejlődés tényleges szükségleteivel.

A kutató Johannes Becher,

Louis Aragon, M. Pujmanova és M. Sadoveanu alkotómunkájának igen érdekes, mély elemzésével bizonyítja, hogy a néppel együtt a szocialista eszmék győzelméért folytatott harc felszabadítja és megihleti az írót.

Anyiszimov könyvének „A mai helyzet" című, utolsó fejezetében, amely nagyon fontos támpont a szerző alapeszméjének megértéséhez, összefoglalja kutatásainak fő következtetéseit. A lenini álláspontból kiindulva, amely szerint mindegyik nemzeti kultúrában két kultúra harcol egymás ellen, megállapítja, hogy a kapitalista országok irodalmában a haladó alkotók vonzódnak a szocializmushoz, az emberiség szép jövőjéhez, s ebben az értelemben ír egységes világirodalmi folyamatról. Az Októberi Forradalom óta objektív törvényszerűségként tapasztalható, hogy a világirodalom haladó erői a szocialista forradalom oldalára állnak, s ez segíti elő az említett folyamat fejlődését. Ez ad alapot a kutató e látnoki szavaihoz: „Ilyen körülmények között a nemzeti kultúra sorsa kiváltképpen függ demokratikus és szocialista elemeinek aktivitásától."

Az Októberi Forradalom, a szocializmus és a kommunizmus eszméi egyre nagyobb és mélyebb befolyást gyakorolnak a világ művészeti értelmiségére. Arra késztetik, hogy vizsgálja felül álláspontját, s álljon a nép, a forradalom és a szocializmus mellé. „... A világirodalomban rendíthetetlenül megszilárdult a szocialista irányzat, s feltartóztathatatlanul terjeszti ki befolyását... Nagy művészeti forradalom megy végbe, amely megváltoztatja a jelenkori irodalom jellegét" — ez a szerző tanulmányának végső következtetése.

I. Anyiszimov könyvével kiérdemelte a Belinszkij-díjat. Műve kétségkívül alapul szolgál majd a kimeríthetetlen téma — az Októberi Forradalom világirodalmi hatása — kutatóinak újabb tanulmányaihoz.

(Kommunyiszt, 1967. 12. sz.)

M. BATURIN:

Figyelemreméltó könyv

James P. Warburg: The United States in the Postwar World; A Critical Appraisal (Az Egyesült Államok a háború utáni világban. Kritikai helyzetfelmérés). London, Victor Gollancz Ltd. 1966. 255 oldal.

James P. Warburg könyve, mint címéből is kitűnik, az Egyesült Államok háború utáni külpolitikáját bírálja. Az amerikai szerzők számos könyvet írtak erről a témáról az utóbbi években. Ez a könyv azonban szembetűnően kiválik közülük. Megkülönbözteti a többitől a szerző hozzáértése, ítéleteinek következetessége, ami nem éppen erős oldala az amerikai külpolitika más burzsoá kritikusainak.

Warburg, aki az egyik Wall Street-i bank feje volt, természetesen az amerikai imperializmus érdekeiből kiindulva ítéli el Washington jelenlegi külpolitikáját.

Ennél azonban fontosabb az, hogy Roosevelt elnök egykori tanácsadója figyelmezteti a külügyminisztérium és a Fehér Ház jelenlegi vezetőit: az Egyesült Államoknak „az oly nehezen kivívott béke fenntartása érdekében a tényleges erőviszonyokra kell alapoznia politikáját" (52. old.).

A szerző szavai szerint Washington a második világháború után megszegte ezt az elvet, s a nemzetközi helyzet helytelen, „leegyszerűsített" elemzéséből kiindulva (82. old.) olyan útra lépett, amelyet „nagymértékben helytelenítenek" még az Amerika-barát országok is (9. old.).

Warburg hangoztatja, hogy ő is „erősen helyteleníti" az Egyesült Államok háború utáni külpolitikáját, amelynek fő negatívuma, szerinte, a makacs antikommunizmus. Sajnálkozik amiatt, hogy Washington „globális ideológiai háborút üzent a kommunizmusnak", s ez lett az amerikai politika fő irányvonala (47. old.). Sajnálatos lázálomnak tartja azt az elképzelést, hogy az Egyesült Államok erőszakkal „a világra tukmálhatja a kapitalista rendszert" (48. old.). Helyteleníti, hogy Amerika „a világ gyámjának" (12. old.), jobban mondva, világzsandárnak nevezte ki magát.

Könyvében számos példával szemlélteti, hogyan kezdték meg a nyugati hatalmak a nemzetközi helyzet megítélésének ferde kommunistaellenes logikájából kifolyólag a hidegháborút a Szovjetunió ellen, amikor Byrnes amerikai külügyminiszter 1945 őszén „azzal a szilárd elhatározással" utazott a külügyminiszterek londoni értekezletére, hogy „fel fogja használni az atomfegyvert" a Szovjetunió „többé-kevésbé nyílt megfenyegetésére" (33. old.). A szerző olvasói emlékezetébe idézi, hogy az Egyesült Államok egyszerre minden erejéből igyekezett „acélgyűrűt vonni" a Szovjetunió, a szocialista államok köré (61. old.), s lázasan „szövetségeseket" keresett végzetes szovjetellenes politikájának érvényesítéséhez.

Mint Warburg írja, a „szövetségesek" kiválasztásának egyedüli kritériuma „a kommunistaellenesség, s a stratégiai támaszpontokkal és erőforrásokkal, valamint potenciális katonai élő erővel való rendelkezés" volt, ami arra ösztönözte az Egyesült Államokat, hogy „korrupt diktátorokkal, feudális uralkodókkal és bábokkal működjön együtt, akik nemcsak a kommunizmus ellen léptek fel, hanem minden... változás ellen is". Ez a politika, amely a „keresztes hadjárat a szabadságért és a demokráciáért" elnevezést kapta, „végül is fő védelmezőjévé tette az Egyesült Államokat a status quónak, amelyet az emberiség óriási többsége meg akar változtatni" (61. old.).

Kennedy elnök külpolitikájáról a szerző azt írja, hogy „Kennedy eljutott a Szovjetunió és a Nyugat közti feszültség égetően szükséges enyhítésének legalábbis a kezdetéig... az Eisenhower-kormánytól örökölt sajátos problémák többsége azonban változatlanul megoldatlan, a feszültség enyhülése pedig továbbra is labilis maradt" (131. old.).

Warburg szerint az amerikai külpolitika számára ezekben az években mégis lehetőség nyílt arra, hogy bátor kezdeményezéssel „megszilárdítsa az enyhülést", olyan „európai biztonsági egyezményt" javasolva, amelynek alapján „mindegyik német állam kilépne a katonai szövetségekből..." (135. old.). Kennedy meggyilkolása után azonban a Johnson-kormány nem a további enyhülés politikáját választotta, hanem „arra törekedett, hogy a

többoldalú atom-haderő javaslatának felújításával megfoldozza a NATO-t . . ." (uo.).

A szerző kiváltképpen Washington vietnami politikáját bírálja élesen. Állhatatosan hangoztatja, hogy az Egyesult Államoknak „legalább az Eszak-Vietnam ellen intézett légitámadásokat kell megszüntetnie" (222. old.). „A délvietnami felkelés . . . a vietnamiak függetlenségi harcának része", írja (136. old.). Adatokkal cáfolja azt a képmutató állítást, hogy az Egyesült Államok ismételten béketárgyalásokat kezdeményezett, de a Vietnami Demokratikus Köztársaság elutasítóan viselkedett. Megállapítja, hogy a VDK U Thant ENSZ-főtitkár közvetítésével még 1964 végén két ízben tárgyalásokat ajánlott az Egyesült Államoknak, s az amerikai kormány az ajánlatot mind a két esetben elutasította (138. old.).

„A vietnami háború eszkalálása viszont megállította az amerikai—szovjet feszültség enyhülésének folyamatát, s valószínűtlenné tette, hogy számottevő előrehaladásra kerulhetne sor a leszerelés és a leszerelés ellenőrzése terén", írja a könyv szerzője (139. old.). Hangsúlyozza, hogy a „leszerelés alapvetően politikai, nem pedig technikai probléma" és „az amerikai—szovjet enyhülés lenne a legfontosabb feltétele annak, hogy megállítsák a fegyverkezési hajszát és a nukleáris fegyverek terjedését" ('45. old.).

Tavaly januárban, amikor a szenátus külügyi bizottsága nyílt ülésen tárgyalta a vietnami kérdést, sokan élesen bírálták az amerikai külpolitikát és „sürgették a kormányt, hogy hagyja abba a hadműveleteket" Vietnamban, közli Warburg (152. old.). Rusk külügyminiszter azonban az Egyesült Államok SEATO-„kötelezettségeire" hivatkozva elutasította ezt.

Ez a „Rusk-doktrína", írja a szerző, „kiváltképpen azért különös, mert az európai és közép-keleti szövetségesek többsége, sőt Japán is, igen kritikusan nézi az amerikai akciókat Vietnamban" (154. old.). Warburg szavai szerint ez a „doktrína" megerősíti azt az igen elterjedt vélemenyt, hogy „az Egyesült Államok kinevezte magát világcsendőrnek" (uo.).

A könyv szerzője, egészen következetesen, a veszélyes európai feszültségért, az agressziv észak-atlanti tömb létrehozásáért és a nyugatnémet militarizmus felélesztéséért is az amerikai politikára hárítja a felelősséget. Hangoztatja, hogy éppen Washington háború utáni külpolitikája okozta Németország kettéosztását, „az NSZK újrafelfegyverzéséről hozott döntés pedig . . . a lélekharangot kongatta meg Németország egyesítésének mindennemű reménye felett" (67. old.).

„A Kelet és a Nyugat között Európában fennálló feszültség enyhítése a világbéke kulcsa lenne — írja ezután —, de az enyhülés mindaddig nem következhet be, amíg a NATO az Egyesült Államok európai politikájának sarokköve marad, mert a NATO léte éppen a kelet—nyugati feszültség fennmaradásától függ. A nyugtalanító német problémákat sem lehet rendezni mindaddig, amíg politikánk megköveteli, hogy a megosztott Németország egyik része a NATO tagja legyen" (162. old.).

Ez kiváltképpen időszerű megállapítás ma, amikor Kiesinger kancellár Johnson elnökkel folytatott washingtoni tárgyalásai világosan tanúsították, hogy az amerikai kormány erősíteni akarja a NATO-t, Bonn közreműködésével fokozni kívánja annak ag-

resszív törekvéseit, s így maximálisan nyugtalanítóvá szándékozik tenni azt a problémát, amelyről Warburg beszélt.

Éppen ezért megkülönböztetett figyelmet érdemel Warburg könyvének az a fejezete, amelyben a szerző Washington háború utáni külpolitikájának a mozgatóerőit elemzi. A könyv szerzője nyíltan hangoztatja, hogy az Egyesült Államok mai külpolitikáját erősen befolyásolják „a nagy társulatokkal szoros kapcsolatban álló emberek" (203. old.). Az első helyen említi ezeket az embereket az amerikai kapitalizmus társadalmi és politikai rendszerének fundamentumát képviselő erők között.

Ez a fundamentum az ő értelmezése szerint „részben" (nehéz megérteni, miért csak részben) azonos a katonai-ipari komplexummal, amelyet „a védelmi ipar vezetői" képviselnek. „Ezek közül sokan nyugalmazott tábornokok és tengernagyok. A katonai-ipari komplexum befolyása következtében a háború utáni amerikai kormányok külpolitikájuk kialakításánál mindinkább a katonai erőre támaszkodtak..." (203—204. old.), annál is inkább, mert, mint Warburg joggal megjegyzi, „a katonai-ipari komplexum... magában foglalja a Központi Hírszerző Hivatalt is" (204. old.).

A mondottak illusztrálására érdemes még egy megjegyzést idézni. „Az Egyesült Államok közelkeleti politikájára nem hivatalosan befolyást gyakoroltak a fegyveres erőkkel szoros kapcsolatban álló, mesésen gazdag és hatalmas ásványolaj-ipari körök", írja Warburg (81. old.), s ez a megállapítása ma kiváltképpen érdekes. A szerző ezt tartotta az 1956. évi szuezi válság hátterének, s ehhez mi hozzátehetjük, hogy nagymértékben ugyanezzel magyarázható Izrael idei, második agressziója is.

James P. Warburg könyvének végkövetkeztetéseként kifejti, hogy a második világháború után az Egyesült Államok külpolitikáját, amelyet a kommunistaellenesség diktált, „egy olyan esztelen elgondolásra alapozták, amely szerint az ellenséges ideológiát féken lehet tartani katonai eszközökkel. Ilyen alapon akár a vizet is megpróbálhatnák visszatartani a szitában" (215. old.), írja. Szavai szerint a politikailag öntudatos amerikaiak új nemzedéke „fásult a hidegháború szólamaitól... Úgy látja, hogy a hidegháború elavult, idejét múlta" (216—217. old.). „Háborog amiatt, hogy képviselőit besorozzák katonának, s elküldik harcolni Vietnamba és neki részt kell vennie egy olyan háborúban, amelyet a háta mögött készítettek elő, s amelyet távolinak, értelmetlennek és barbárnak ítél meg" (219. old.).

Az Egyesült Államok barbárságának az ázsiai népekre gyakorolt hatása is aggasztja a szerzőt.

Könyve — vádirat az amerikai uralkodó osztály ama képviselői ellen, akik felelősek Washington kudarcra ítélt és már nemegyszer kudarcot vallott jelenlegi külpolitikájáért. Kritikája — főleg ha a Fehér Ház, a Pentagon és a külügyminisztérium jelenlegi politikájának nyilvánvalóan és messzemenően káros politikai és gazdasági következményeit nézzük — meggyőző és cáfolhatatlan.

Warburg könyve ilyen körülmények között azt mutatja, hogy az Egyesült Államok közvéleményének széles köreiben erjedés megy végbe, s az ország vezető táborában nagy nyugtalanság uralkodik.

(Mezsdunarodnaja Zsizny, 1967. 10. sz.)

Külföldi folyóiratok tartalomjegyzékéből

A Szovjetunió Politikai és Tudományos Ismeretterjesztő Társulatának kiadásában megjelenő külpolitikai folyóirat

1967. 10. sz.

S. Szanakojev: A szocialista nemzetközi kapcsolatok kialakulása és fejlődése,

V. Truhanovszkij: A szocializmusért folytatott harc fontos szakasza.

G. Prohorov: Az Október szülte kapcsolatok.

I. Ikonnyikov: A KGST-országok az 1966—1970-es években.

Sz. Povalnyikov: 1917 októbere.

Sz. Asztahov: Még egyszer az izraeli agresszió kulisszák mögötti erőiről.

J. Pavlov: Közép-Amerika Washington terveiben.

O. Tyimaskova: A skandináv alternatívák.

J. Morris: Az AFL—CIO nemzetközi tevékenysége a CIA ellenőrzése alatt.

J. Guzevatij: A népesedés és a világpolitika.

J. Pcselincev és B. Pavlov: Szüntessék meg az ENSZ-ben a hidegháború maradványait.

Kommentátor. Az atomfegyver elterjedésének megakadályozásáról.

Információ és szemle

A. Kolodkin: A tengeri kalózkodás és a nemzetközi jog.

Eseményekről röviden

J. Plotnyikov: Az izmiri vásáron (Törökország). • *D. Benyeszlavszkij:* A testvéri szolidaritás alapján (NDK—arab országok). • *L. Zamojszkij:* Vita a NATO-ról (Olaszország). • *V. Lvov:* Dicstelen jubileum (Az Amerika-közi Védelmi Szerződés megkötésének évfordulója). • *V. Kondratyev:* Rendőrterror alatt (Görögország). • *L. Vigyaszova:* A francia elnök látogatása (Lengyelország—Franciaország).

Könyvszemle

L. Moszkvin: Október — egy korszak Franciaország életében. *(Georges Cogniot:* „A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a francia dolgozók harca a társadalmi haladásért". Moszkva, 1967.).

M. Baturin: Figyelemre méltó könyv *(James P. Warburg:* „Az Egyesült Államok a háború utáni világban. Kritikai helyzetfelmérés". London 1966.)•

A. Vejszman: A költségvetés és a monopóliumok. *(Dr. R. Fischer—J. Gross—dr. H. Hammer—dr. U. Rabe—dr. S. Schleiffer:* „A nyugatnémet államháztartás". Berlin Staatsverlag der DDR. 1966.

Könyvek Október 50. évfordulójára (A Politizdat kiadványai).

Segítségül az előadóknak

A. Kufman: Nemzetkozi szemle.

Nagy eredmények évkönyve. (A szovjet külpolitika 50 évéről.) 1964—1967. • A Szovjetunió és a fejlődő országok. • A szocialista országok szerződéses kapcsolatai és diplomáciai kapcsolatai • A propagandista jegyzetfüzetébe. • A négerek helyzete és harca az Egyesült Államokban (számok és tények).

Dokumentumok

Levél U Thanthoz, az ENSZ főtitkárához azzal a kéréssel, hogy az ENSZ-közgyűlés XXII ülésszakán tűzzék napirendre „Az amerikai es minden más csapatok kivonását, amelyek az ENSZ zászlaja alatt tartják megszállva Dél-Koreát".

Szerződéstervezet az atomfegyver terjedésének megakadályozására.

A nemzetközi események a karikatúrák tükrében.

Tudományos élet.

DEUTSCHE AUSSENPOLITIK

Az NDK Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének kiadásában megjelenő külpolitikai folyóirat

1967. 10. sz.

Siegfried Zeimer és *Albrecht Charisius:* B--- é- a NATO a luxemburgi EGK-ülésszak után.

Interjú:

Horst Brasch: Az NDK kultúrpolitikája a népek közti megértés jegyében.

A Vörös Október 50 éve

Kurt Kwiatkowski: A szovjet ipar fő ágainak fejlődése és perspektívái.

Vlagyimir Szmoljanszkij: A szocialista országok gazdasági együttműködésének problémái.

Alfred Zimm: Iparföldrajzi változások Szibériában (II.).

Stella Domdey: Az Inprodmasch 1967-kiállítás jelentősege az NDK—szovjet együttműködés szempontjából.

N. Brutyenc: A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a gyarmatrendszer felbomlása.

A. I. Ciszonyenko: A Szovjetunió és Latin-Amerika.

Nemzetközi szemle

Georg Kahlmüller és *Hanno Thoms:* Az USA-agresszió fokozódása Vietnamban.

Günter Bartel: Ciprus harca a szuverenitásért és integritásért.

Horst Drechsler: Az amerikai államelnökök csúcsértekezlete Punta del Esténen.

Paul Halpap: Egy latin-amerikai közös piac gazdasági problémáiról.

Vizsgálódás és szemle

Gerhard Reuter: Springer reakciós véleménygyára.

Konferenciák és kongresszusok

Peter Klein: Az ENSZ megerősítéséhez vezető utak.

Könyvszemle

„A Szovjetunió külpolitikájának dokumentumai", XI. és XII. köt. Moszkva 1966., 1967. *(Wolfgang Ruge).*

Eberhard Schulz: „Egyetlen út sem kerülheti ki Ulbrichtot". Hamburg 1967. *(Wilhelm Ersil).*

Georg Polikeit: „Az úgynevezett NDK. Számok, Adatok, Realitások." Jugendheim/Bergstr. 1966. *(Günter Bühring).*

Karl-Otto Körber: „A spanyol gazdaságpolitika rendezéspolitikai problémái". Köln—Berlin—Bonn—München 1965. *(Heini Schmidt).*

Hans J. Morgenthau: „Vietnam és az Egyesült Államok". Washington 1965. *(Hans Maretzki).*

Könyvekről röviden

МИРОВАЯ ЭКОНОМИКА И МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ

A Szovjet Tudományos Akadémia Világgazdasági és Világpolitikai Intézetének kiadásában megjelenő folyóirat

1967. 10. sz.

V. Zaglagyin: A Nagy Október és a mai forradalmi világfolyamat.

R. Hafizov: A szovjet tervezés és a tőkés szabályozás fejlődése.

G. Szoljusz: Az állam szerepe a társadalmi tőke mobilizálásában és újraelosztásában.

L. Lukin: A naturális gazdálkodás a fejlődő országokban.

G. Szogomonjan: Válaszúton az európai szociáldemokrácia.

V. Jordanszkij: Szociális előrelépések Trópusi Afrika városaiban.

Nemzetközi szemle

A világpolitika aktuális problémái.

Vita

G. Harahasjan: Még egyszer a szocialista világrendszer fejlődési törvényszerűségeiről.

Szemle és információ

A. Vlagyimirov: A „nagy ugrás" és következményei.

O. Gyenyiszov: Új tendenciák az angol vegyi monopóliumok szervezetében és irányításában.

Kommentárok, jegyzetek, válaszok

J. Antarin: Az Egyesült Államok Afrika-politikájának változásai. • *G. Szokolnyikov:* A külföldi tőke a Német Szövetségi Köztársaság gazdaságában. • *V. Zajcev:* Eltűnnek-e az osztályok Angliában? • *K. Boriszova:* Új monopolista csoport Franciaországban.

Külföldi politikai szervezetek és pártok

I. Lebegyev: Az ausztráliai labouristák.

Kritika és bibliográfia

F. Beleljubszkij: Október nagy eszmei és Kína.

G. Mehanyik: H. Still: „Fennmarad-e az emberiség?" New York 1966.

M. Rubinstejn: „Az új egyetemi gondolat". 1966/1967-es különkiadvány.

V. Lau: Philip L. Geyelin: „Lyndon B. Johnson és a világ". London 1966.

A. Surkalin: V. F. Tyerehov: „A tőkebefektetések gazdasági hatékonyságának meghatározása a szocialista országokban". Moszkva 1966.

A Nagy Október 50. évfordulójára (Számok és tények).

Nemzetközi eseménynaptár

OKTÓBER

8. A [illegible] és a kormánycsapatok közötti harcokban Che Guevara volt kubai gazdaságügyi miniszter, argentin születésű forradalmár megsebesült és fogságba esett. A kormánycsapatok meggyilkolták.

84 éves korában elhunyt lord Attlee, Nagy-Britannia egykori labour-párti miniszterelnöke.

9. Kádár János elvtárs vezetésével magyar párt- és kormányküldöttség utazott Csehszlovákiába.

20 afrikai ország képviselőinek részvételével Addis Abebában megnyílt az afrikai menekültek jogi, gazdasági és szociális problémáival foglalkozó konferencia.

Az indonéz kormány bejelentette, hogy felfüggeszti a diplomáciai kapcsolatokat a Kínai Népköztársasággal.

11. Zürichben megkezdődött a Szocialista Internacionálé főtanácsának a nemzetközi helyzetet elemző ülésszaka.

14. Prágában összeült a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség tanácsa.

15. Megtartották a nyugat-berlini szociáldemokrata pártkongresszusát, melyen a megüresedett főpolgármesteri tisztségre elfogadták Klaus Schütz jelölését.

16. Nyerere elnökletével megnyílt a tanzaniai kormánypárt, a Tanganyikai Afrikai Nemzeti Unió kongresszusa.

Az Egyesült Államok nagyvárosaiban a vietnami háború elleni tiltakozásul hatalmas arányú tüntetéssorozat kezdődött.

Willy Brandt nyugatnémet külügyminiszter hivatalos tárgyalásokra Párizsba érkezett.

17. Moszkvában megnyílt az OSZSZSZK Legfelsőbb Szovjetjének ülése.

Todor Zsivkov meghívására hivatalos látogatásra Bulgáriába érkezett Josef Klaus osztrák kancellár.

18. 127 napos út után a Venus elnevezésű szovjet űrállomás a világon elsőként simán leszállt a Venus bolygóra és értékes adatokat szolgáltatott róla.

Brightonban megkezdődött az Angol Konzervatív Párt 100., jubileumi kongresszusa.

20. Carlos Rafael Rodrigueznek, a Kubai Kommunista Párt titkárának vezetésével kubai kormányküldöttség érkezett Bulgáriába.

21. Port Said közelében, egyiptomi felségvizeken az EAK haditengerészete rakétákkal elsüllyesztett egy izraeli hajót; megtorlásul izraeli egységek tüzet nyitottak a szuezi olajfinomítókra.

Nagy-Britannia különmegbízottja megbeszélést folytatott Nasszer egyiptomi elnökkel a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról.

23. A Luxemburgban megtartott közöspiaci miniszteri tanácskozáson Franciaország ismét elutasította Nagy-Britannia felvételi kérelmét.

25. Az Egyesült Államok légiereje hosszan tartó és súlyos bombatámadást intézett Hanoi belvárosa és ipari negyedei ellen. A vietnami légelhárítás ez alkalommal 8 amerikai gépet lőtt le.

A Biztonsági Tanács egyhangú határozatot fogadott el a közel-keleti térségre vonakozóan, s felszólította az érdekelt feleket, hogy szüntessenek be mindenfajta katonai akciót.

26. Lausanne-ban megkezdődött az Európai Szabadkereskedelmi Társulás miniszteri tanácsülése.

27. Leningrádban megnyílt a Béke-világtanács elnökségének ülésszaka.

Baloldali párt alakulását jelentették be Venezuelában; az új párt neve: Egység a haladásért (UPA).

A törvényen kívülinek nyilvánított spanyol munkásbizottságok országszerte munkás- és diáktüntetéseket szerveztek. A tüntetők és a rendőrség között összecsapásokra került sor.

29. Az „Attelepültek Szövetsége", az ..SZK legnagyobb revansista szervezete szövetségi kongresszust tartott, amelyen Von Hassel áttelepültügyi miniszter ismét az 1937-es német határok visszaállítása mellett szónokolt.

30. A kozmoszban keringő két szovjet mesterséges hold, a Kozmosz 186 és a Kozmosz 188, a Földről irányított kozmikus berendezések révén önműködően összekapcsolódott majd automatikusan szétvált. Ez a kifogástalanul sikerült kísérlet nagy távlatokat nyitott meg tudományos űrállomások röppályán való létrehozása előtt.

Lemondott a puccsista görög katonai kormány négy polgári tagja.

NOVEMBER

1. Koszigin szovjet miniszterelnök Yakubu Gowonhoz, a nigériai szövetségi katonai kormány el ökéhez üze etet intézett, amelyben szolidaritását fejezte ki a nigériai szövetségi állam egységére és területi épségére irányuló erőfeszítésekkel.

Bumedien algériai államfő a forradalmuk 13. évfordulóján tartott ünnepi beszédében többek között bejelentette, hogy az arab népek igazságos harca érdekében 1968-tól kezdve bevezetik az országban a kötelező katonai kiképzést.

2. Portugál Angola területéről idegen nemzetiségű zsoldosok lépték át a kongói határt, és járműveket zsákmányolva Bukawu környéke felé kezdtek vonulni. A kinshasai kormány panaszt emelt Portugália ellen a Biztonsági Tanácsnál.

3. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából a Kreml kongresszusi palotájában megnyílt az SZKP KB-nak, a Szovjetunió és az OSZSZSZK Legfelsőbb Szovjetjének együttes ülésszaka.

Két héttel a Dél-arábiai Államszövetség függetlenné nyilvánításának bejelentett időpontja előtt ismét véres incidensekre került sor az adeni nacionalisták két csoportja, (az NLF és a FLOSY) között.

5. Jemenben a hadsereg átvette a hatalmat. A külföldön tartózkodó Szalal elnököt leváltották és megfosztották minden tisztségétől, s köztársasági tanács és új kormány megalakulását jelentették be.

6. A kongói kormány bejelentette, hogy a kormánycsapatok kiverték az ország területéről a zsoldosbandákat.

Az amerikaiak Atlas—Agena rakétával Föld körüli pályára juttattak egy mesterséges holdat, amelynek fedélzeti felszereléséhez tartozik egy, elveszett űrpilóták felkutatására szolgáló különleges navigációs rendszer.

A „Nemzetközi Szemle"

1967-es,

11. évfolyamának

tartalommutatója

1—12. sz.

NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM

A francia szocialista—kommunista párbeszéd (I. rész) — — — 2
A francia szocialista—kommunista párbeszéd (II. rész) — — — 3
Interjú Waldeck Rochet-val az FKP XVIII. kongresszusáról 3
Az európai kommunisták szava 6
Luigi Longo nyilatkozata kommunista vezetőkkel folytatott tárgyalásairól — — — — — 12

SZOCIALISTA ORSZÁGOK

V. Petov: A kínai „kulturális forradalom" és a dolgozók — — 2
O. Machatka: Jugoszlávia 1966-ban — — — — — — — — — 2
Sz. Zavolzsszkij és *L. Lukin:* A KGST és a burzsoá kritika — 3
A reform nem eretnekség (Római kerekasztal-beszélgetés *Liberman* professzorral) — — — — 3
Kérdések és megjegyzések Kínáról (*Paul Noirot* és *Alan Roux* beszélgetése) — — — — — — 3
Mao Ce-tung és csoportjának szovjetellenes politikájáról — 4
A. Bacsurin: A szovjet gazdaság fejlődésének jelenlegi szakasza és a burzsoá kritikusok — — 5
G. Sahnazarov: A kínai „kulturális forradalom" és a kispolgári kalandorság — — — — — — 5
J. Liberman: Válasz egyes nyugati hírmagyarázóknak — — 9
R. Palme Dutt: Mi megy végbe Kínában? — — — — — — — 9
M. Trus: Lenin beszélgetései külföldi tudósítókkal — — — — 10
Puja Frigyes: A Nagy Október 11
M. Szladkovszkij: A szocializmus gazdasági alapjait fenyegető veszély Kínában — — — — 11
A cél: a kommunizmus — — — 12

A VIETNAMI HÁBORÚ

Peter Weiss: Vietnam — — — 1
A XII. év katonái (*Wilfred Burchett* beszélgetése *Jean Lacouture*-rel és *K. S. Karol*-lal, a *Nouvel Observateur* munkatársával) — — — — — — — 2
„Reménytelen háborúba" keveredett-e az Egyesült Államok? (*Marvin L. Stone* vietnami tudósítása) — — — — — — — — 2
Jacques Decornoy: Amerika nem győzhet — — — — — — — — 2
Martin Niemöller: Ezt láttam Vietnamban — — — — — — — 4
Michèle Ray: Ha vietnami asszony lennék — — — — — 6

V. Petrov: Bűnös összeesküvés 7
Jean Raffaelli: Főváros a tűzvonalban — — — — — — — — 7
I. Andronov: A harcoló Vietnam háta mögött — — — — — — 8
Vietnam: Kinek a háborúja ez? 9
Gunnar Myrdal: A vietnami háború, s az Egyesült Államok politikai és erkölcsi elszigetelődése — — — — — — — 5
Az Egyesült Államok és Vietnam 6
A Dél-vietnami Felszabadítási Front politikai programja — 12
Olivier Todd: Öt óra Pham Van Donggal — — — — — — — 12
Az amerikaiak defenzívában — 12

EGYESÜLT ÁLLAMOK

Peter Weiss: Vietnam — — — 1
Harry Freeman: Mit mutatnak az amerikai választások? — — 1
„Reménytelen háborúba" keveredett-e az Egyesült Államok? (*Marvin L. Stone* vietnami tudósítása) — — — — — — — 2
Jacques Decornoy: Amerika nem győzhet — — — — — — — 2
Hyman Lumer: Vietnam és az amerikai gazdaság — — — — 3
Nyugtalanság az amerikai egyházakban — — — — — — 4
Munkában a CIA — — — — 4
Gunnar Myrdal: A vietnami háború, s az Egyesült Államok politikai és erkölcsi elszigetelődése — — — — — — — 5
Az Egyesült Államok és Vietnam 6
Betty Gannett: A CIA — a hidegháború eszköze — — — 8
A négef gettók felkelése — — 9
Vietnam: Kinek a háborúja ez? 9
Sz. Geraszimov: Pentagonia, 1967 — — — — — — — — 9
R. W. Apple: Nem veszítünk csatákat, de nem tudjuk megnyerni a háborút — — — — 10
Harry Freeman: Ki szelet vet... 10
J. Vlagyimirov: A „nagy társadalom". A propaganda és a valóság — — — — — — — 10
A bajba jutott elnök (Lyndon Johnson) — — — — — — — — 11
Eric Hobsbawm: A gettó válsága 11
„Bárcsak véget érne már ez a háború!" (Amerikai katonáknál Dél-Vietnamban megtalált levelek) — — — — — — — — 11
Gerhard Liebig: Globális stratégia a béke és a haladás ellen — — — — — — — — 11
Walter Lippmann: Az Egyesült Államok vonuljon vissza Vietnamból Ausztráliába — — — 12

AZ EURÓPAI BIZTONSÁG KÉRDÉSEI

„Közös jobboldali irányvonal Strausstól Wehnerig". (*Walter Ulbricht* elvtárs nyilatkozata) 1
A szovjet kormány nyilatkozata a nyugatnémet náci és militarista erők tevékenységéről — 4
Puja Frigyes: Az európai béke és biztonság kérdései — — — — 5
Wladyslaw Gomulka: A béke és az európai biztonság feltételei 5
Jurij Zsukov: Vissza Locarnóhoz, vagy előre egy európai kollektív biztonsági rendszer felé? 5
Frank Church: Az Egyesült Államok politikája és az „új Európa" — — — — — — — — 5
Konni Zilliacus: Miért kell őrizgetnünk a NATO hulláját? — 5

EURÓPAI TŐKÉSORSZÁGOK

Nyugat-Európa és az Egyesült Államok — — — — — — — 1
Ivor Montagu: A nyugat-németországi újnácik tevékenységéről — — — — — — — — — 2
J. Rubinszkij: Franciaország és a NATO — — — — — — — — 2
Santiago Carrillo: A spanyol helyzet a francóista népszavazás után — — — — — — — 4
Basile Darivas: A görög politikai válság új szakasza — — — 4

Pierre Joye: A részekre szakadt Belgium — — — — — — — 4
Dr. Josef Klaus: Ausztria kapcsolatainak kiépítése a Dunamedence többi országával — 5
Miroslaw Dyner: Az amerikai tőke támadása Európa ellen — 5
Günther Rose: Bonn „hajlékony" Kelet-Európa-politikája — — 6
Michel Bosquet: A rossz lakásviszonyok köztársasága — — 6
A de Gaulle—Sartre-levélváltás 7
Elveszti-e az Egyesült Államok 1. számú szövetségesét — Angliát? — — — — — — — — 7
Lev Bezimenszkij: Dicsőítő beszéd Guttenberg báróról — — 8
Giuliano Pajetta: Görögország — három hónappal az államcsíny után — — — — — — — 10
Salgó László: Franciaország politikai pártjai a járási választás mérlegén — — — — — 11
Alfred Ruschitzka: Az osztrák kormány és az Európai Gazdasági Közösség — — — — 12
Jean le Lagadec: A parasztok haragja — — — — — — — 12

LATIN-AMERIKA

Luiz Carlos Prestes: A haladó erők harca Brazíliában — — 5
Sütő Gábor: A Latin-amerikai Szolidaritási Szervezet első értekezlete — — — — — — 10
Perry Anderson: Régis Debray igazi küldetése — — — — 11

KÖZEL-KELET

Puja Frigyes: Az izraeli agresszió kérdéséhez — — — — 8
R. Palme Dutt: Merre tart a Közép-Kelet? — — — — — 8
Meir Vilner: „Nem az imperialistákkal az arab népek ellen, hanem az arab népekkel az imperialisták ellen" — — — 8
Massimo Robersi: Miért van Szíria Izrael célpontjában? — — 8
Franco Bertone: Az arab országok gazdasági ütőkártyái — — 8
Francis Cohen: A *Les temps modernes*-nek „Az izraeli—arab konfliktus" című különszáma — — — — — — — — 9
Eugenius Guz: Egy szószegés története — — — — — — 9
Jacques Coubard: Tíz arab menekült tanúskodik — — — — 10
Florimond Bonte: Az izraeli agresszió és a globális amerikai stratégia — — — — — — — 10
Faud Murszi: A társadalmi harc és a szocialista eszme Egyiptomban — — — — — — — 10
G. Mirszkij: „Az igazság órája" az Arab-Keleten — — — — 12

FEJLŐDŐ ORSZÁGOK

J. Trockij: Vegyes vállalatok a fejlődő országokban — — — 1
N. Gordimer: A bátorság útja — 1
Francis Sauvage: Thaiföld — az amerikai agresszió egyik bázisa 2
Idris Cox: Afrika jövője — kapitalizmus vagy szocializmus? 6
R. Palme Dutt: A vajúdó India 7
V. Rasztannyikov: Az élelmiszerprobléma Ázsia és Észak-Afrika fejlődő országaiban — — 7
Jean Suret-Canale: A „harmadik világhoz" tartozó országok megsegítésére és a velük való együttműködésre irányuló politikáért — — — — — — 12
Arnoud de Borchgrave: „A század szégyene": gazdagok és szegények — — — — — — 12

VILÁGGAZDASÁG

Michel Bosquet: Százezer halott naponta — — — — — — — — 3
I. Kuzminov: A Nyugat gazdasága 1966—1967 fordulóján — 4
A. Szutulin: A „Kennedy-forduló" vége — — — — — — 8
Henrich Sperker: Egyenlőtlen fejlődés a kapitalizmusban — 9

ELMÉLETI KÉRDÉSEK

E. Rozental: A mai szociológia néhány problémája (A VI. szociológiai világkongresszusról) 1

T. Tyimofejev: A tudományos szocializmus és a kispolgári ideológia — — — — — — 2

N. Gauzner: A tudományos-technikai forradalom szociális következményei a tőkésországokban — — — — — — — — 4

G. Hromusin: A burzsoá ideológia válsága — a kapitalizmus általános válságának megnyilvánulása — — — — — — 7

V. Iszraeljan: A nemzetközi kapcsolatokra vonatkozó lenini tudomány és a külpolitikai realitás — — — — — — — — 8

M. Dragilev: A burzsoá társadalom osztályszerkezetének fejlődése — — — — — — — — 9

J. M. Zsukov: A Nagy Október és a népek nemzeti felszabadító mozgalma — — — — 11

EGYÉB

Komócsin Zoltán: Tízéves a *Nemzetközi Szemle* — — — — 1

V. Matvejev: Szolgálja a világűr a békét! — — — — — — 3

V. Jemeljanov: A háborús és a békés atom — — — — — — 7

Robert Lechene: A montreali világkiállítás — — — — — 7

KÖNYVISMERTETÉS

V. L. Tyagunyenko: Korunk nemzeti felszabadító forradalmainak problémái. *(Sz. Rivkin)* — — — — — — — — 1

R. Barnet—M. Raskin: 20 év után: az európai hidegháború alternatívái. *(I. Ivanova)* — — 2

Tacudzi Hanami: Az 1970-es válság. Második harc a biztonsági szerződés ellen *(Sz. Budkevics)* 3

Drew Middleton: Az atlanti közösség. Egység és ellentmondások. Tanulmány. *(V. Poljakov)* 4

J. Kleer: A harmadik világ társadalmi és gazdasági struktúrájának elemzése *(G. Mirszkij)* 4

Karl Jaspers: Merre tart a Szövetségi Köztársaság? *(Frantisek Dobais)* — — — — — — 5

Nelson Werneck Sodré: Historia Militar do Brasil. *(L. Mihajlov)* 5

W. Fulbright: A hatalmi gőg. *(G. Siskin)* — — — — — — 6

Arthur Schlesinger: Keserves örökség (Vietnam és az amerikai demokrácia 1941—1966.) *(Frank Allaun)* — — — — 6

Így szakították ketté Németországot. Dokumentumgyűjtemény. A Német Demokratikus Köztársaság külügyminisztériumának kiadása. *(M. Voszlenszkij)* — — — — — — — — 7

Gregorio Selser: Kémkedés Latin-Amerikában. A Pentagon és szociológiai módszerei. *(L. Filippov)* — — — — — — — 7

Christopher Mayhew: Britannia holnapi szerepe. *(O. Oresztov)* 8

Pierre Mendès-France: A modern köztársaság (Javaslatok) *(V. Kolomijcev)* — — — — — — 9

James L. Richardson: Németország és az Atlanti Szövetség. A stratégia és a politika kölcsönhatása. *(V. Poljakov)* — — — 10

Général Beaufre: A NATO és Európa *(V. Grigorjev)* — — — 10

P. Viansson-Ponté: Az V. Köztársaság politikájának eredményei. *(V. Grigorjev)* — — — 11

J. Kenneth Galbraith: Az új ipari állam. *(Victor Perlo)* — — 11

J. Anyiszimov: A világirodalom új korszaka *(A. Beljajev)* — — 12

James P. Warburg: Az Egyesült Államok a háború utáni világban *(M. Baturin)* — — — — — 12

„Események nyomában", „Külföldi folyóiratok tartalomjegyzékéből" és „Nemzetközi eseménynaptár" minden számban.

MÁSODIK KIADÁSBAN!

Sík Endre

EGY DIPLOMATA FELJEGYZÉSEI

„A »diplomata feljegyzései« mintegy történelmi sétára viszik el az olvasót a 40-es évek második felébe. Az amerikai közélet, annak személyiségei, az ott élő magyarok típusai; írók, újságírók állnak elénk..." *(Társadalmi Szemle)*

344 old. Ára: 28,— Ft

NAGY SIKER VOLT!...

Helon László

FELFEDEZTEM AMERIKÁT

Ország-Világ sorozat

Második kiadás

A könyv írója többször is járt az Egyesult Államok legkülönbözőbb tájain. Kitűnően jellemzi a számunkra gyakran érthetetlennek tűnő életet, de megismertet a modern civilizáció szép és jó oldalaival is.

372 old. +32 old. kép Ára: 32,— Ft

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Ára: 3,— Ft

Olvasóink figyelmébe!

50. ÉVFORDULÓ

A könyv tartalmazza az SZKP Központi Bizottságának, a Szovjetunió és az Oroszországi Föderáció Legfelsőbb Szovjetjének a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójára rendezett együttes ünnepi ülésszakán elhangzottakból: L. I. Brezsnyev előadói beszédét, Kádár János, Le Duan, Waldeck Rochet, Luigi Longo és Rodney Arismendi felszólalását, L. I. Brezsnyev elvtárs záróbeszédét. Ismerteti még az SZKP Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének és a Szovjetunió Minisztertanácsának felhívását a szovjet néphez és a Szovjetunió minden dolgozójához.

Ára: 6,— Ft

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Indexszám: 25.645